

American Chamber of Commerce in Moldova

fighting for your business

AP "Camera de Comerț Americană din Moldova", nr. 3678, cod fiscal 1009620002440, bd. Ștefan cel Mare 202, clădirea KENTFORD, MD-2004, Chișinău, Moldova
Tel.: +373 22/ 211 781, Fax: +373 22/ 211 782, info@amcham.md, www.amcham.md

Către Dna Viorica Cărare

Director General
Agenția Națională pentru Protecția Concurenței
bul. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73
mun. Chișinău, Republica Moldova

Copie: Dlui Victor Bodiș

Secretar General al Guvernului

Copie: Dlui Valeriu Lazăr

Viceprim-ministru, Ministru al Economiei

Copie: Dlui Oleg Efrim

Ministru al Justiției

Copie: Secretariatului Evaluării Impactului de Reglementare

Grupul de Lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător

Nr 25 din 4 octombrie 2011

Stimată doamna Cărare,

În numele Asociației Patronale "Camera de Comerț Americană din Moldova" (în continuare AmCham), venim să Vă asigurăm de înaltele noastre considerațiuni.

Vă mulțumim pentru oportunitatea oferită de a ne aduce contribuția la revizuirea **proiectului de Lege a Concurenței** și de a propune sugestii de îmbunătățire a acestuia.

Ca urmare a consultărilor publice organizate între Agenția Națională pentru Protecția Concurenței (în continuare ANPC) și AmCham din data de 20 septembrie 2011, Vă prezentăm Avizul nostru la proiectul de Lege a Concurenței în **Anexa 1** la această adresă.

Totuși, pe lângă comentariile și recomandările prezentate spre analiză în Anexa 1, considerăm necesară evidențierea în mod special a următoarelor aspecte care în opinia noastră necesită o atenție deosebită:

Capitolul IV Concentrările economice

Comentariile sunt expuse direct în text, atât la nivel de noțiune generală a „concentrării economice”, cât și la nivel de Capitol IV în întregime.

Capitolul VI Consiliul Concurenței

Ne îngrijorează atribuțiile Consiliului Concurenței, modalitatea de alegere a membrilor Plenului Consiliului Concurenței, imunitatea absolută a acestora, dreptul de a stabili amenzi exagerate, lipsa responsabilității profesionale a acestora față de decizii greșite, forma deciziilor, modul de adoptare și intrare în vigoare a deciziilor, modul de atacare a deciziilor etc.

Capitolul VI Examinarea preliminară, investigarea și luarea deciziilor

Ne îngrijorează procedura de solicitare a informațiilor (cu tratarea subiectivă a caracterului incomplet sau inexact al informațiilor și cu aplicarea ulterioară a amenzilor foarte mari), procedura de investigare, efectuarea inspecțiilor și drepturile angajaților Consiliului Concurenței, lipsa termenelor maxime pentru efectuarea inspecției și investigației, drepturile excesive ale angajaților Consiliului Concurenței la efectuarea inspecțiilor, accesul la dosar doar o singură dată, modul de executare silită a deciziilor etc.

American Chamber of Commerce in Moldova

fighting for your business

AP "Camera de Comerț Americană din Moldova", nr. 3678, cod fiscal 1009620002440, bd. Ștefan cel Mare 202, clădirea KENTFORD, MD-2004, Chișinău, Moldova
Tel.: /+373 22/ 211 781, Fax: /+373 22/ 211 782, info@amcham.md, www.amcham.md

Capitolul VIII Răspunderea pentru încălcarea legislației concurențiale

Capitolul VIII necesită o revizuire substanțială, întrucât stabilește drepturile fără precedent a Consiliului de Concurență de a stabili amenzi extrem de mari, fără intervenția instanței de judecată, caracterul executoriu instantaneu al deciziilor, nesuspendarea executării deciziilor Consiliului Concurenței la contestarea în judecată, termenele de prescripție pentru aplicarea și executarea sancțiunilor, care fac în sumă 10 ani, aplicarea amenzii din venitul total al întreprinderii și nu din venit obținut din activitatea desfășurată cu încălcarea legislației pe piața relevantă a produsului, penalități în mărime fără precedent pentru Moldova și multe altele.

Toate comentariile în forma explicită pot fi găsite direct în Anexa 1 la fiecare articol în parte.

În final, dorim să vă comunicăm, stimata doamna Cărare, disponibilitatea noastră de a colabora în continuare cu reprezentanții ANPC pentru promovarea acestui proiect de lege și a modificărilor la acesta.

În așteptarea răspunsului și acceptării sugestiilor noastre, precum și în speranța unei colaborări fructuoase și pe viitor, primiți asigurările înaltei noastre considerațiuni.

Vă mulțumim pentru colaborare și Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice informații adiționale.

Cu deosebit respect,

Mila Malairău

Director executiv al Asociației Patronale
"Camera de Comerț Americană din Moldova"
Bd. Ștefan cel Mare, 202
MD – 2004, mun. Chișinău
Republica Moldova

Tel: +373 22 211 781
Fax: +373 22 211 782
www.amcham.md

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

Anexă 1

Nr.	Denumirea articolelor, care se propun spre analiză	Comentarii și recomandări
Capitolul I Dispoziții generale		
1.	Art.1 "Obiectul, scopul prezentei legi"	<i>"Articolul 1. Obiectul, scopul prezentei legi (1) Prezenta lege stabilește cadrul normativ al protecției concurenței, inclusiv de prevenire și de contracarare a practicilor anticoncurențiale și a concurenței neloiale."</i> La art 1, alin (1) precum și în întregul text al proiectului de lege se aplică noțiunea "<i>practica anticoncurențială</i>". Spre deosebire de noțiunea "<i>concurența neloială</i>", proiectul legii nu propune definiția la "<i>practica anticoncurențială</i>". Astfel, considerăm oportun ca în art. 4 „Noțiuni principale” să fie introdusă definiția noțiunii sus-menționate.
2.	Art.2 "Sfera de aplicare a prezentei legi"	<i>"Articolul 2. Sfera de aplicare a prezentei legi (3) Întreprinderile de interes economic general și întreprinderile cu caracter de monopol se supun prevederilor prezentei legi, și, în special, regulilor de concurență, în măsura în care aplicarea acestor prevederi nu împiedică, în drept sau în fapt îndeplinirea activității speciale care le-a fost încredințată."</i> La art. 2, alin (1): Pentru a evita eventualele confuzii în practică, sugerăm completarea primului paragraf din art.2 alin (1) cu parafraza marcată în bold, după cum este indicat mai jos: <i>"(1) Prevederile prezentei legi se aplică asupra actelor și faptelor ce au sau pot avea ca obiect ori efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței, precum și asupra actelor de concurență neloială, pe piața moldovenească sau pe o parte a acesteia care sunt săvârșite de: [...]."</i> La art. 2, alin (3) nu este clar ce se înțelege prin „<i>activități speciale</i>” și cine anume încredințează acestor întreprinderi aceste activități. Propunem excluderea acestui alineat, pe motiv că deviază de la art. 9 alin (3) din Constituție, potrivit căruia concurența loială ar fi un factor de bază al economiei. La art. 2, alin (6), precum și pe parcursul întregii legi - considerăm inoportună modificarea denumirii instituției abilitate cu sarcina de protejare a concurenței din mai multe considerente, dintre care: ▪ schimbarea denumirii ar atrage după sine și necesitatea efectuării modificărilor altor acte normative, ce fac referire la acest organ, precum și schimbării percepției agenților economici asupra organului abilitat cu drept de protejare a concurenței; ▪ denumirea de „<i>Consiliu</i>” nu corespunde scopurilor pentru care se crează acest organ. Astfel, conform prevederilor proiectului de competența organului țin acțiunile de supraveghere și protejare a concurenței, precum și aplicarea sancțiunilor în cazul depistării unor încălcări, iar conform dicționarului explicativ noțiunea de „Consiliu” provine din limba latină și identifică un

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		organ <u>consultativ</u> și o acțiune de sfătuire, consultare; ▪ anticipînd argumentul autorilor, putem conchide că nu vedem o confuzie între abrevierea Agenția pentru Protecția Consumatorilor (APC) și Agenția Națională pentru Protecția Concurenței (ANPC).
3.	Art.3 „Principiile de bază ale concurenței”	La art. 3, alin (2): urmează să fie reformulat, deoarece întreprinderile nu dispun de drepturi de restrîngere a concurenței, ci pot să dispună de drepturile sale în așa mod, care să conducă la astfel de rezultate. La art. 3 alin (5): Varianța actuală a alin (5) prevede că „În situațiile prevăzute la alin. (4), intervenția Guvernului se face cu avizul Consiliului Concurenței” Propunem expunerea alin. (5) în următoarea redacție: <i>„(5) În situațiile prevăzute la alin. (4) al prezentului articol, intervenția Guvernului se face ca urmare a sesizării / notificării Consiliului Concurenței”</i>
4.	Art.4 „Noțiuni principale”	<i>”Articolul 4. Noțiuni principale În sensul prezentei legi, noțiunile principale utilizate sunt noțiuni autonome ale domeniului concurenței, astfel cum sunt interpretate de jurisprudența comunitară și semnifică:”</i> Reieșind din faptul, că actele normative constituie în întregime ansamblul dreptului național și nu pot fi privite fiecare în mod distinct și autonom, precum și reieșind din faptul că în Republica Moldova nu sînt aplicate normele dreptului comunitar, considerăm că primul alineat al art. 4 urmează să fie expus în următoarea redacție: <i>„În sensul prezentei legi, noțiunile utilizate au următoarele semnificații:”</i> La art. 4: ▪ „ajutor de stat” Propunem coordonarea normelor cu prevederile proiectului definitivat de Lege privind ajutorul de stat. ▪ „asociații de întreprinderi” „Articolul 4. Noțiuni principale asociații de întreprinderi – orice tip de asociere, indiferent de forma juridică de organizare, tipul de finanțare, genul de activitate declarat, modul în care sînt luate deciziile, caracterul obligatoriu ori facultativ al acestora, precum și de caracterul public al funcțiilor pe care le exercită;” În conformitate cu art. 181 al Codului Civil – „<i>asociația este o varietate a <u>organizației necomerciale</u> constituită benevol de persoane fizice și juridice asociate, în modul prevăzut de lege, prin comunitate de interese, care nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri, pentru satisfacerea unor <u>necesități nemateriale</u>. Asociația poate avea forma de asociație obștească, asociație religioasă, partid sau de altă organizație social-politică, de sindicat, uniune de persoane juridice, de patronat, alte forme în condițiile legii”.</i>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	Luînd în considerație definiția de mai jos a întreprinderii „întreprindere - orice entitate, <u>inclusiv asociațiile acestora...</u>”, reiesă că orice organizație necomercială reprezintă o întreprindere și este supusă prevederilor acestei legi (inclusiv în partea ce ține de amenzi și penalități). Considerăm că ceea ce face o organizație să fie întreprindere este oferirea de produse <u>cu scopul de a obține profit</u>. Organizația necomercială nu poate fi considerată întreprindere, iar activitatea unei asemenea organizații nu poate implica probleme de concurență. ▪ „autorizare” „Articolul 4. Noțiuni principale autorizare - acțiune prin care Consiliul Concurenței abilitat prin lege îi permite solicitantului să – și realizeze intenția de concentrare economică sau de acordare a ajutorului de stat, eliberîndu-i un act cu caracter permisiv, sub formă de decizie” Dat fiind faptul că Consiliu Concurenței va elibera autorizări (care potrivit definiției de mai sus reprezintă act permisiv sub formă de decizie), propunem ca acest act permisiv, precum și alte acte permissive prevăzute de proiectul de lege să fie incluse în nomenclatorul actelor permissive, elaborat în cadrul procesului Ghilotina 2+. ▪ „concentrare economică” „Articolul 4. Noțiuni principale concentrare economică - orice act juridic, indiferent de forma acestuia și care, fie operează transferul proprietății sau al folosinței asupra totalității ori a unei părți a bunurilor, drepturilor și obligațiilor unei întreprinderi, fie are ca obiect sau ca efect să permită unei întreprinderi ori unui grup de întreprinderi de a exercita, direct sau indirect, o influență decisivă asupra unei alte întreprinderi sau mai multor alte întreprinderi;” Se propune expunerea acestei definiții în redacția art. 3 al Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului din 20.01.2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (în continuare – ”Regulamentul Fuziunilor CE”). Definiția actuală este bazată pe art. 10 al Legii concurenței nr. 21 din 10.04.1996, adoptată în România, care a fost modificat prin Ordonanța de urgență nr. 75 din 30.06.2010 și Legea nr. 149 din 05.07.2011, pentru a fi adus în corespundere cu Regulamentul nominalizat. Adițional, în partea ce ține de concentrare economică propunem următoarele comentarii: a. Inconsecvența definirii noțiunii. În art. 4 concentrările economice sunt definite drept ”orice act juridic”. În același timp, în art. 30 al proiectului de Lege, noțiunea de ”operațiune de concentrare economică” este restrînsă la ”fuziuni”, ”dobîndirea controlului” și ”crearea unei societăți comerciale de către 2 sau mai multe întreprinderi”. În general, nu este indicată dublarea unuia și aceluiași concept în mai multe locuri și prin definiții diferite, pentru că aceasta afectează consecvența legii, duce la dificultăți în citirea acesteia și poate duce la interpretări contradictorii. De exemplu, crearea unei societăți comerciale de către trei întreprinderi, care vor deține fiecare din ele cîte 33,3% din capitalul social al acesteia ar putea fi considerată drept ”operațiune de concentrare economică” în conformitate cu art. 30 alin (2) lit (c) al proiectului, dar aparent nu poate fi definită drept ”concentrare economică” în conformitate cu art.4 al proiectului Legii, pentru că nici una din întreprinderile fondatoare nu obține o influență decisivă asupra întreprinderii nou-create. Pentru a evita contradicțiile de acest gen se recomandă tratarea tuturor aspectelor legate de definirea concentrărilor economice într-un singur articol al proiectului Legii, fie că acesta este articolul cu definițiile, fie un alt articol din proiect. Anume această abordare este
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	aplicată în Regulamentul Fuziunilor CE. Se impune și o revizuire a definițiilor folosite, pentru a elabora o definiție integrată. b. Caracterul prea larg al definiției Definiția este una prea nediferențiată, în partea care se referă la "operarea transferului proprietății sau al folosinței asupra ... unei părți a bunurilor, drepturilor și obligațiilor unei întreprinderi. Fără niște criterii suplimentare de calificare, <u>această definiție ar putea îngloba orice tranzacție de vânzare-cumpărare, locațiune, comodat, cesiune de creanță sau datorie etc.</u> Această definiție ar complica substanțial activitatea întreprinderilor, ale căror venituri depășesc pragurile stabilite în art. 32 al proiectului Legii, întrucât acestea vor fi nevoite să supună controlului Consiliului de Concurență orice potențială tranzacție menționată mai sus. Dacă aici se au în vedere tranzacțiile de vânzare-cumpărare / transmitere temporară în administrare a unor complexe patrimoniale care permit preluarea și desfășurarea unei anumite activități economice și, drept urmare, au un impact direct asupra situației pe o piață relevantă, atunci acest lucru urmează a fi stipulat ca atare. Circulația complexelor patrimoniale și a universalităților de bunuri nu este străină legislației moldovenești, și nu justifică recurgerea la formulări generale, precum sunt cele menționate. Atenționăm, ca Regulamentul Fuziunilor CE definește concentrările dintre întreprinderi exclusiv prin conceptul modificării de durată a "controlului". Acesta este primul și cel mai general criteriu, prin prisma căruia sunt privite orice acțiuni sau circumstanțe care pot fi calificate drept "concentrări". În proiectul Legii, acest criteriu nu se aplică "transferului proprietății sau al folosinței bunurilor, drepturilor și obligațiilor întreprinderi". Propunerea este de a defini toate actele juridice care pot fi considerate concentrări economice în sensul proiectului Legii prin referință la condiția obținerii/modificării de durată a controlului. Toate comentariile de mai sus sunt valabile și pentru prevederile art. 30 alin (3) lit (a) ale proiectului Legii. c. Referința inconsecventă la "influența decisivă". Influența decisivă nu este definită în proiectul Legii. Este definită, în schimb, noțiunea de "control" (deși din nou prin referire la noțiunea de "influență decisivă"). Astfel, definiția "concentrării economice" trebuie să facă referință la noțiunea "controlului" și nu a "influenței decisive". O asemenea abordare ar fi conformă și cu legislația comunitară. Adițional, recomandăm luarea în considerație și comentariile la definiția de "control". ▪ „concurenți” Se propune completarea definiției la sfârșit cu cuvântul „relevantă”. Aceasta deoarece nu există o corelație între noțiunile de „concurență” și „concurenți”. Astfel, noțiunea de concurență prevede „rivalitatea economică, existentă sau potențială, între două sau mai multe întreprinderi pe o piață relevantă” pe când în noțiunea de concurenți se indică „întreprinderi independente, care sînt active pe aceeași piață” ▪ „concurenți potențiali”: „Articolul 4. Noțiuni principale concurenți potențiali – întreprinderile se consideră concurenți potențial dacă, în lipsa acordului, este probabil ca, în cazul unei creșteri semnificative dar permanente a prețurilor, întreprinderile respective să efectueze <u>în termen scurt</u> investițiile suplimentare necesare sau să suporte alte costuri de transformare necesare pentru a intra pe piața relevantă.”
--	--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	Se propune expunerea definiției în următoarea redacție: „<u>întreprinderile care nu sunt active pe piața relevantă, dar care, în cazul unei creșteri mici, dar semnificative și de durată a prețurilor, ar intra probabil, într-un termen rezonabil, pe piața relevantă respectivă</u>”. A se vedea pct. 52 din Commission guidelines on market analysis of SMP under Community regulatory framework for electronic communications networks and services (2002/C 165/03). Totodată, menționăm că definiția actuală nu specifică perioada acoperită de „<u>termen scurt</u>”. Conform Regulamentului 1218/2010, termenul dat este limitat la „<i>maxim trei ani</i>” (art.1 (n) 1218/2010 Regulation on the application of Article 101(3) of the Treaty on the Functioning of the European Union to certain categories of specialisation agreements). Propunem ca acest termen să fie direct introdus în definiția de mai sus. ▪ „consumatori” <i>„Articolul 4. Noțiuni principale consumatori – utilizatori, direcți sau indirecti, ai produselor, inclusiv producători care utilizează produsele pentru prelucrare, comercianți cu ridicata, comercianți cu amănuntul și consumatori finali”</i> Se propune de a folosi definiția termenului de „consumator”, expusă la art. 2 al Directivei 2005/29/CE din 11.05.2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori, potrivit căreia „consumator” înseamnă orice persoană fizică ce acționează în scopuri care nu se încadrează în activitatea sa comercială, industrială, artizanală sau liberală”. Includerea în asemenea definiție a persoanelor juridice și a persoanelor fizice ce acționează în scopuri care nu se încadrează în activitatea sa comercială, industrială, artizanală sau liberală oferă o interpretare mai largă interdicțiilor stabilite în unele norme din lege (ex. art. 17(2, 3)), care, fiind și ele transpuse din legislația comunitară, ar trebui să aibă același obiect ca și prevederile comunitare respective. De asemenea, scopul final al legislației în domeniul concurenței este de a proteja consumatorii, dar nu comercianții. Dacă consumatorii au de câștigat de pe urma anumitor acțiuni ale întreprinderii cu situație dominantă (ex. sistemele de distribuție selective, bazate pe criterii calitative, acceptate de Comisia Europeană și instanțele de judecată comunitare), aceasta nu trebuie să constituie o practică interzisă. ▪ „control” <i>„Articolul 4. Noțiuni principale control - posibilitatea de a exercita o influență decisivă asupra unei întreprinderi, ținând seama de circumstanțele de fapt sau de drept, ce decurg din drepturi, contracte sau orice alte elemente, luate fiecare în parte ori împreună”</i> Definiția „controlului” suferă de același neajuns ca și definiția „concentrărilor economice”. La art. 4 al proiectului Legii se operează cu calificativul „<i>influență decisivă</i>” (care nu este definit în vreun fel). La art. 30 alin (3) lit (b) noțiunea de „<i>influență decisivă</i>” deja se folosește cu referințe specifice la „structura întreprinderii, votul sau deciziile organelor de conducere.” Tot în art. 30, dar în alin. (5), deja se prevede că exercitarea controlului ... se manifestă prin deținerea unei majorități în capitalul social ... care permite exercitarea majorității drepturilor de vot sau deținerea a mai mult de 50 la sută din totalul drepturilor de vot sau deținerea dreptului de a alege, de a desemna sau de a elibera majoritatea membrilor executivului sau a consiliului întreprinderii sau deținerea dreptului de a gestiona afacerea sau a influența decisiv activitatea întreprinderii în baza unui contract sau altui aranjament
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	legal sau deținerea dreptului de a influența decisiv activitatea întreprinderii prin adoptarea de decizii în cadrul altor întreprinderi. Toate acestea reprezintă definiții multiple și diferite ale unuia și aceluiași concept. Analiza și contrapunerea tuturor acestor definiții și prevederi ori de câte ori va fi necesară stabilirea existenței "controlului" complică foarte mult interpretarea și aplicarea proiectului legii. Se recomandă tratarea tuturor aspectelor legate de definirea „controlului” într-un singur articol al proiectului Legii, fie că acesta este articolul cu definițiile, fie un alt articol din textul proiectului. Se impune și o revizuire a definițiilor folosite, pentru a elabora o definiție integrată. ▪ „drepturi exclusive” Se propune expunerea acestei definiții în următoarea redacție: <i>„drepturile acordate de stat unei întreprinderi în baza unui act legislativ, normativ, de reglementare sau administrativ, oferindu-i dreptul exclusiv de a asigura un serviciu sau a desfășura o activitate în cadrul unei zone geografice date”.</i> Definiția actuală face ca sub ea să cadă orice întreprindere care desfășoară activitate în bază de autorizație sau licență, chiar dacă și alte întreprinderi dispun sau pot obține asemenea autorizație sau licență. În realitate, este vorba despre drepturi de monopol, când alte întreprinderi nu pot obține asemenea drepturi. ▪ „drepturi speciale” Se propune expunerea acestei definiții în următoarea redacție: <i>„drepturile acordate de stat unui număr limitat de întreprinderi în baza unui act legislativ, normativ, de reglementare sau administrativ, oferindu-le dreptul exclusiv de a asigura un serviciu sau a desfășura o activitate în cadrul unei zone geografice date”.</i> Definiția actuală face ca sub ea să cadă orice întreprindere care desfășoară activitate în bază de autorizație sau licență, chiar dacă și alte întreprinderi dispun sau pot obține asemenea autorizație sau licență. În realitate, este vorba despre drepturi de monopol, când alte întreprinderi nu pot obține asemenea drepturi. ▪ „grup de întreprinderi <i>„Articolul 4. Noțiuni principale grup de întreprinderi - întreprinderea care exercită controlul și întreprinderile controlate;”</i> Această definiție urmează să fie reformulată. Trebuie să fie clarificat asupra cui "întreprinderea exercită controlul", precum și de către cine „întreprinderile controlate” devin controlate. Sugerăm completarea definiției și cu ipoteza în care controlul este exercitat de o persoană, un individ, precum: <i>"grup de întreprinderi - întreprinderea sau persoana care exercită controlul și toate întreprinderile controlate direct sau indirect de aceasta;"</i> Totodată, considerăm oportun să fie precizată dacă întreprinderile controlate în comun fac parte sau nu din grupul de întreprinderi. ▪ „întreprindere”
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	„Articolul 4. Noțiuni principale întreprindere – orice entitate, inclusiv asociațiile acestora, implicată în activitate economică, activitate ce constă în oferirea/achiziționarea de produse pe o piață, indiferent de statutul juridic al entității și de modul de finanțare, inclusiv liberii profesioniști și asociațiile acestora. Autoritățile administrației publice centrale sau locale și instituțiile acestora, se consideră întreprinderi dacă ele sunt implicate în activități economice;” Conform art.4 al Legii privind actele legislative, actul legislativ trebuie să corespundă legislației comunitare și concomitent să fie în concordanță cu cadrul juridic existent. Astfel, noțiunea de „întreprindere” urmează a fi adusă în concordanță cu prevederile legislației în vigoare (Codul civil și Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi). De asemenea din noțiune urmează de exclus asociațiile întreprinderilor, liberei profesioniști și asociațiile acestora, deoarece în conformitate cu prevederile legale, acestea nu sînt agenți economici și nu practică activitate de antreprenoriat. În situația în care autorii au avut în vedere nu asociație ca forma a organizațiilor necomerciale, ci asocieri de persoane nu doar pe baza creării unui nou subiect de drept ci și la cele asocieri de facto (ad-hoc) fără crearea unei persoane juridice, atunci acest aspect trebuie reflectat. O asemenea abordare trebuie să fie menținută și la definiția de asociații de întreprinderi. Adițional, se propune excluderea cuvântului „achiziționarea”. Ceea ce face o organizație să fie întreprindere este oferirea de produse cu scopul de a obține profit. Organizația care procură produse, dar nu oferă produse cu scopul de a obține profit (ex. o școală, un spital) nu poate fi considerată întreprindere. Activitatea unei asemenea organizații nu poate implica probleme de concurență. ▪ „întreprindere de interes economic general sau cu caracter de monopol” Se propune excluderea acestei definiții. Această noțiune este cuprinsă în conceptul de întreprindere cu poziție dominantă pe o piață cu ridicata. Utilizarea acestei noțiuni creează confuzie privind piața relevantă pe care există poziție dominantă și care trebuie să facă obiectul unor obligațiuni speciale. A se vedea pct. 78 al Orientărilor privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante. ▪ „întreprinderi dependente” Noțiunea de „întreprinderi dependente” urmează a fi dată în conformitate cu prevederile Codului civil. ▪ „întreprinderi independente” Se propune excluderea sintagmei „sau întreprinderile lipsite de posibilitatea de a exercita influență decisivă asupra altei/altor întreprinderi sau de a fi la rândul său influențate”. Întreprinderile pot să nu fie lipsite de posibilitatea de a exercita influență decisivă asupra altei/altor întreprinderi sau de a fi la rândul său influențate și totuși să fie independente una față de altă, făcând parte din diferite grupuri de întreprinderi. ▪ „oferte truate” Se propune înlocuirea sintagmei „acorduri, decizii, practici concertate care stabilesc prețurile sau/si împart sursele de aprovizionare sau/si scad calitatea produselor” cu sintagma „acorduri anticoncurențiale”. Obiectul acordurilor anticoncurențiale ce pot determina prezentarea ofertelor truate pot cuprinde și alte activități prevăzute la art. 5 alin (3), ex. împărțirea piețelor.
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	▪ „persoană cu funcții de răspundere” Se propune înlocuirea sintagmei „organizatorice ori economice” cu sintagma „ori organizatorico-economice”, pentru a o conforma la art. 123 și 124 Cod penal. ▪ „politică de clemență” Considerăm că ar fi binevenită includerea la art. 4 și a noțiunii de „politică de clemență”, pentru a aduce la cunoștință publicului ce prezintă în sine această politică. ▪ „poziție dominantă pe piață” <i>„Articolul 4. Noțiuni principale</i> poziție dominantă pe piață - situație pe piața relevantă în care o întreprindere sau mai multe întreprinderi, au posibilitatea de a se comporta independent într-o măsură considerabilă față de concurenții, clienții și, în cele din urmă, consumatorii săi” Se propune expunerea acestei definiții în următoarea redacție: „poziție de putere economică de care beneficiază o întreprindere și care îi permite să împiedice menținerea unei concurențe efective pe o piață dată, acordându-i posibilitatea de a se comporta, în mare măsură, în mod independent față de concurenții, de clienții săi și în ultimă instanță față de consumatori”. A se vedea pct. 10 al Orientărilor privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (2009/C 45/02). ▪ „practică concertată” <i>„Articolul 4. Noțiuni principale</i> practică concertată – formă de coordonare a acțiunilor între întreprinderi independente, prin care fără a fi ajuns la încheierea între ei a unui acord propriu zis au adoptat în mod conștient o cooperare practică” Se propune expunerea acestei definiții în următoarea redacție: „formă de coordonare între întreprinderi independente și/sau grupuri independente de întreprinderi prin care, fără a se fi ajuns la stadiul încheierii unui acord propriu-zis, o cooperare practică între acestea înlocuiește în mod intenționat riscurile aferente concurenței”. A se vedea Orientările privind aplicabilitatea articolului 101 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene acordurilor de cooperare orizontală (2011/C 11/01). ▪ „puterea de piață” <i>„Articolul 4. Noțiuni principale</i> puterea de piață - capacitatea de a menține o perioadă semnificativă de timp, în mod profitabil prețurile <u>de asupra nivelului concurențial</u>, sau producția, în ceea ce privește cantitățile de produse, calitatea și varietatea produselor sau inovarea, sub nivelul concurențial” Se propune excluderea acestei definiții. Aceasta nu este altceva decât o altă definiție a noțiunii de „poziție dominantă pe piață” (mai numită și „putere <u>semnificativă</u> de piață”). A se vedea pct. 11 al Orientărilor privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (2009/C 45/02) și art. 14 al Directivei Parlamentului European și a Consiliului 2002/21/CE din 07.03.2002 privind cadrul de reglementare comun pentru serviciile și rețelele de comunicații. <u>Totodată, acest text trebuie inclus, într-o formă mai exactă, la art. 16, pentru a explica noțiunea de „poziție dominantă pe piață”.</u>
--	--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	În același timp, menționăm că definiția actuală presupune „capacitate de a menține...în mod profitabil prețurile <u>de asupra nivelului concurențial</u>” însă nu specifică și o altă situație, și anume „sub nivelul concurenței”. ▪ „restrângere semnificativă a concurenței” „Articolul 4. Noțiuni principale restrângere semnificativă a concurenței – capacitate de influență sau/și impact negativ(ă) asupra a cel puțin unuia din parametri concurenței pe piață, cum ar fi prețul, producția, calitatea produsului, varietatea produsului sau inovarea” Nu este clar sensul termenului „semnificativ” și scopul acestei definiții. De ce nu este definită atunci și „distorsionarea concurenței”. Nu credem că este corect a se defini restrângerea concurenței prin “capacitatea de a influența...”, deoarece din momentul în care s-ar constata că o întreprindere ar avea o asemenea capacitate (chiar dacă nu o pune în aplicare), ar urma concluzia că întreprinderea se face vinovată de restrângerea semnificativă a concurenței. Noțiunea ar trebui definită propriu-zis prin influența sau impactul negativ asupra... (conform textului) și nu prin simpla capacitate de a o face. De asemenea, definiția noțiunii nu include criteriul caracterului semnificativ al influenței sau impactului negativ asupra concurenței. <u>Ar reieși, astfel, că orice influență asupra oricărui parametru al concurenței reprezintă deja o restrângere semnificativă a concurenței. Or, aceasta duce la imposibilitatea de a aplica art.8 al proiectului de Lege, pentru că, conform definiției proiectului de Lege, orice restrângere a concurenței este, automat, o restrângere semnificativă și nu există restrângeri nesemnificative ale concurenței.</u> De asemenea, nu este clar de ce nu sunt definite termenele de „împiedicarea concurenței” și „denaturarea concurenței”, care sunt utilizate împreună cu termenul de „restrângere a concurenței” (ex. la art. 2(1)). ▪ „venit” „Articolul 4. Noțiuni principale venit – valoarea totală a vânzărilor de produse încasate sau care urmează a fi încasate de întreprindere în cursul perioadei de gestiune, din care se scade valoarea contabilizată a exporturilor.” Se propune modificarea acestei definiții. Această definiție are sensuri diferite atunci când se utilizează în contextul evaluării concentrării economice sau aplicării amenzilor. Parallel este nevoie de încă o definiție, reieșind din faptul că acest termen se utilizează în 2 sensuri distincte. În primul caz, se propune stabilirea modului de calculare a cifrei de afaceri prevăzut la art. 5 al Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului din 20.01.2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi. În al doilea caz, se propune utilizarea definițiilor existente în standardele de contabilitate. În primul caz, propunem să fie utilizată noțiunea de „cifra de afaceri” din Reglementările europene (în special Regulamentul CE 139/2004, Regulamentul 802/2004, Recomandarea CE 1/2003, art. 23, Orientări privind calcularea amenzilor 2006/C21/02 etc.).
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		Aceste Reglementări specifică că " cifra de afaceri " utilizată în legislația UE ca "turnover" - <i>cuprinde sumele obținute de întreprinderile implicate pe parcursul exercițiului financiar anterior ["proceeding financial year"] din vânzarea de produse și prestarea de servicii făcând parte din activitățile obținute ale întreprinderilor în cauză, după deducerea rabaturilor aplicate la vânzare și a taxei pe valoarea adăugată și a altor impozite direct legate de cifra de afaceri.</i>
Capitolul II Practici anticoncurențiale Secțiunea 1. Acorduri anticoncurențiale		
5.	Art.5 „Interzicerea acordurilor anticoncurențiale”	La art 5, alin (1): sugerăm completarea, după cum urmează: <i>"(1) Sunt interzise, fără a fi nevoie de o decizie prealabilă în acest sens, orice acorduri între întreprinderi sau asociații de întreprinderi, orice decizii ale asociațiilor de întreprinderi și orice practici concertate (denumite în continuare acorduri) care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței pe piața moldovenească sau pe o parte a acesteia."</i> La art 5, alin (3) lit a): Înțelegem că sunt interzise acorduri anticoncurențiale, inclusiv cele care „stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare” La art. 5, alin. (4): dat fiind faptul că sintagma „care nu sunt independente unele de altele” crează anumite confuzii de interpretare, propunem ca alin (4) să fie expus în următoarea redacție: <i>„(4) Acordurile încheiate între întreprinderile dependente nu se califică drept acorduri anticoncurențiale.”;</i>
6.	Art.6 „Exceptarea acordurilor anticoncurențiale”	
7.	Art.7 „Interzicerea celor mai grave acorduri anticoncurențiale (cartelurilor dure)”	
8.	Art.8 „Acordurile anticoncurențiale de importanță minoră”	La art.8, alin (1) lit (b): Sugerăm reformularea, după cum urmează: <i>"b) este încheiat între întreprinderi care nu sunt concurenți (acord vertical sau acord între întreprinderi care nu sunt concurenți) și cota de piață deținută de fiecare dintre părțile la acord și de întreprinderile care sunt dependente de acestea, nu depășește 15% pe nici una din piețele relevante afectate de acord;"</i> La art.8, alin (2): sensul normei nu este clar. La art.8, alin (3): sintagma „prevăzute la alin. (2) și (3)” urmează să fie înlocuită cu sintagma „prevăzute la alin. (1) și (2)”

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

9.	Art.9 „Acordurile de importanță minoră interzise”	”Articolul 9 Acordurile de importanță minoră interzise (1) Sunt interzise și nule de drept acordurile orizontale de importanță minoră încheiate în condițiile alin. (1) al art. 7. (2) Sunt interzise și nule de drept acordurile de importanță minoră, încheiate între neconcurenți, referitor la restricțiile care, în mod direct sau indirect, de sine stătător sau în combinație cu alți factori aflați sub controlul părților, au ca obiect: a) limitarea capacității cumpărătorului de a-și stabili prețul de vânzare, fără a aduce atingere posibilității furnizorului de a impune un preț de vânzare maxim sau de a recomanda un preț de vânzare, cu condiția că acesta din urmă să nu fie echivalent cu un preț de vânzare fix sau minimum stabilit în urma presiunilor exercitate de una dintre părți sau a măsurilor de stimulare practicate de aceasta; b) limitarea teritoriului în care cumpărătorul poate vinde produsele care fac obiectul contractului; c) limitarea clienților cărora cumpărătorul le poate vinde produsele care fac obiectul contractului.” Art.9 alin (2) este incoerent, deoarece interzice acordurile de importanță minoră, dar nu și pe cele de importanță majoră, care pot fi exceptate conform art. 6. Litera a) trebuie să prevadă o excepție pentru stabilirea prețurilor fixe în vederea implementării dispozițiilor legale, ex. pentru aplicarea prețurilor nediscriminatorii. Litera c) trebuie să se refere la consumatorii finali, dar nu la clienți în general. Legislația și practica comunitară permite sistemele de distribuție selective, atunci când acestea sunt bazate pe criterii calitative obiective. Astfel, un furnizor trebuie să poată interzice vinderea produselor între distribuitorii săi, atunci când prin aceasta cumpărătorul încearcă să evite obligațiile contractuale impuse de furnizor, inclusiv în scopul protejării clienților săi finali. Adițional, în privința acordurilor anticoncurențiale de importanță minoră o sugestie ar fi și introducerea cifrei de afaceri realizată de agentul economic / agenți economici în cauză în anul anterior ca și criteriu pentru aprecierea importanței înțelegerii prin prisma prevederilor art. 5. Adițional, considerăm că art.9 alin (2) lit a) al acestui alineat este greu de înțeles și trebuie să fie reformulat. ”Posibilitatea furnizorului de a impune un preț de vânzare maxim” este exact opusul ”limitării capacității cumpărătorului de a-și stabili prețul de vânzare”. Propunem ca acest alineat să fie revăzut, deoarece utilizarea noțiunii de cumpărător în contextul operațiunilor de vânzare este inadecvată. Cumpărătorul, reieșind din însăși esența noțiunii, este persoana care procură bunurile și serviciile, dar nici de cum nu este persoana care comercializează aceste bunuri și servicii.
10.	Art.10 „Cadrul general de evaluare a acordurilor anticoncurențiale de către Consiliul Concurenței”	”Articolul 10 Cadrul general de evaluare a acordurilor anticoncurențiale de către Consiliul Concurenței (4) Pentru a determina dacă un acord are ca obiect restrângerea concurenței se iau în considerație cîțiva factori, în special, conținutul acordului și scopurile obiective ale acestuia. Se examinează contextul în care acordul se aplică (urmează să se aplice). Modalitatea concretă de punere în aplicare a unui acord poate indica o restricție prin obiect chiar și în cazul în care aceasta nu este stipulată în mod expres în acord. Dovada intenției subiective a părților de a restrînge concurența constituie un factor relevant, dar nu o condiție necesară.” La art.10 alin (4) - Aceste prevederi instituie un mod mult prea facil de demonstrare a acordurilor care au drept obiect restrîngerea concurenței. Se prevede că pentru a proba asemenea fapte, nu este necesar ca restricția prin obiect să fie stipulată expres, nu este necesar a se demonstra că părțile au avut intenția de a restrînge concurența și nu este necesar a se demonstra efectele anticoncurențiale reale. Avînd în vedere că toate aceste excepții de la obligația de a proba acuzațiile de încheiere a unui asemenea acord se pot aplica cumulativ, <u>poate rezulta situația în care Consiliul de Concurență să nu demonstreze nici un element care să indice asupra restrîngerii concurenței ca obiect</u> (nu s-a demonstrat existența unei prevederi îndreptate spre restrîngerea concurenței; nu s-a demonstrat intenția de a conveni asupra unor asemenea prevederi și nu s-a demonstrat efectul concurențial restrictiv), <u>și totuși să pretindă valabil că există o asemenea restrîngere.</u> La art 10, alin (5): sugerăm completarea, după cum urmează:

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		"(5) Dacă s-a stabilit că un acord are ca obiect restrângerea concurenței, existența unor efecte anticoncurențiale reale nu trebuie demonstrată de către Consiliul Concurenței pentru a stabili că există o restrângere a concurenței în sensul art.5 din prezenta lege. "
11.	Art.11 „Cadrul general de evaluare a condițiilor din care decurge beneficiul excepției”	La art 11 alin (7) și (8) se referă expres la excepțiile prevăzute de art. 6. Astfel, efectul cumulativ al acelor patru condiții se repetă. Se propune de a transfera prevederile Art. 11, alin. 7-8 la art. 6 pentru a asigura coerența (precum este prevăzut de partea 2.3. (paras. 32-38) a Comission notice Guidelines on the application of article 81(3) of the Treaty 2004/C 101/08)
12.	Art.12 „Cadrul general de evaluare a contribuției la îmbunătățirea producerii sau distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau economic”	
13.	Art.13 „Cadrul general de evaluare a caracterului indispensabil al restricțiilor”	La art. 13 alin (2) credem că definiția de „nivelul minim de eficiență” nu este clară. Propunem ca această noțiune să fie definită.
14.	Art.14 „Cadrul general de evaluare a asigurării consumatorilor cu o parte echitabilă din beneficiul obținut”	
15.	Art.15 „Cadrul general de evaluare a posibilității de eliminare a concurenței”	
Capitolul II Practici anticoncurențiale Secțiunea 2. Abuzul de poziție dominantă		
16.	Art.16 „Poziția dominantă”	„Articolul 16. Poziția dominantă (1) Poziția dominantă poate fi deținută de o întreprindere sau de un grup de întreprinderi sau în comun de două sau mai multe întreprinderi sau două sau mai multe grupuri de întreprinderi. (2) O întreprindere este dominantă în cazul în care, în calitate de furnizor sau cumpărător de anumite tipuri de produse pe o anumită piață relevantă: a) nu are concurenți sau nu este expusă oricărei concurențe substanțiale sau b) are o putere de piață semnificativă în raport cu concurenții săi. (3) În cazurile prevăzute la lit.b) a alin.(2), la determinarea poziției dominante se ține cont, în special, de cota de piață, accesul la produse sau piețe, legăturile cu alte întreprinderi, barierele, legale sau de fapt, la intrarea pe piață a altor întreprinderi, concurența actuală sau potențială cu alte întreprinderi. (4) Două sau mai multe întreprinderi sau grupuri de întreprinderi dețin în comun o poziție dominantă în măsura în care între ele nu există concurență substanțială pe piața relevantă și care, în comun, îndeplinesc condițiile prevăzute la alin. (2) al prezentului articol. (5) Poziția dominantă se prezumă în cazul în care o întreprindere sau un grup de întreprinderi deține 50% pe o anumită piață sau dacă două sau mai multe întreprinderi sau grupuri de întreprinderi care operează pe o anumită piață dețin în comun 50% din piață, în cazul în care nu este demonstrat altfel. (6) Întreprinderile investite cu drepturi speciale sau exclusive și întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general sau care au caracter

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	de monopol sunt considerate drept întreprinderi cu poziție dominantă. (7) Modalitatea de determinare a poziției dominante va fi prevăzută în regulamentul aprobat de Consiliul Concurenței.” La art. 16, alin (1): propunem ca prevederile alin. (1) să fie incluse la noțiunea de „<i>poziție dominantă</i>”, deoarece concretizează și completează noțiunea dată. La art 16, alin (2) urmează de exclus cuvântul „<i>cumpărător</i>”, deoarece utilizarea noțiunii de cumpărător în contextul operațiunilor de vânzare este inadecvată. Cumpărătorul, reieșind din însăși esența noțiunii, este persoana care procură bunurile și serviciile, dar nici de cum nu este persoana care comercializează aceste bunuri și servicii. În primul rând, un „cumpărător” nu poate avea poziție dominantă pe piață. Conceptul de poziție dominantă pe piață se referă exclusiv la furnizori. În al doilea rând, chiar dacă un furnizor nu are concurenți sau există o anumită concurență efectivă sau potențială, totuși acest furnizor poate să nu aibă poziție dominantă pe piață dacă puterea de compensatorie a cumpărătorilor exercită o presiune concurențială suficient de mare pentru a descuraja sau împiedica o încercare a întreprinderii de a mări prețurile în mod profitabil. A se vedea pct. 18 al Orientărilor privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (2009/C 45/02). În al treilea rând, puterea semnificativă de piață nu este altceva decât un alt mod de a desemna poziția dominantă pe piață. A se vedea art. 14 alin (2) al Directivei Parlamentului European și a Consiliului 2002/21/CE din 07.03.2002 privind cadrul de reglementare comun pentru serviciile și rețelele de comunicații („O societate are putere semnificativă pe piață dacă, fie individual sau în comun cu alte întreprinderi, <u>se bucură de o poziție echivalentă cu poziția dominantă</u>, respectiv o poziție de putere economică care îi permite să se comporte într-o mare măsură independent față de concurenți, clienți și, în cele din urmă, consumatori”). Prin urmare, o noțiune nu poate fi definită printr-o altă noțiune echivalentă. La art 11 alin (3): Factorii pe care CC trebuie să îi ia în considerare la evaluarea poziției dominante pe piață sunt mult mai numeroși. A se vedea pct. 78 al Orientărilor Comisiei privind analiza pieței și evaluarea puterii semnificative pe piață conform cadrului normativ comunitar pentru rețele și servicii de comunicații electronice (2002/C 165/03) și Documentul de lucru al ERG privind conceptul SMP pentru noul cadru normativ, septembrie 2005. Totodată, se propune specificarea în lege a faptului că CC va adopta un regulament privind evaluarea poziției dominante pe piață, care va trebui să prevadă toți acești factori, cu mențiunea că lista lor nu este una exhaustivă. La art 11 alin (4): se propune expunerea acestui punct în următoarea redacție <i>„Două sau mai multe întreprinderi pot ocupa împreună o poziție dominantă, atunci când, chiar în lipsa oricărei legături structurale sau de altă natură între ele, acestea operează pe o piață a cărei structură este considerată propice producerii unor efecte coordonate”. A se vedea Anexa II la Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2002/21/CE din 07.03.2002 privind cadrul de reglementare comun pentru serviciile și rețelele de comunicații.</i> La art. 16 alin (5): se propune modificarea acestui alineat. Putem constata că în varianta curentă proiectul instituie o prezumție legală de deținere a poziției dominante de către întreprinderea
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	sau a unui grup de întreprinderi ce dețin 50% pe o anumită piață, ceea ce excede prevederile legislației și practicii europene, unde <u>existența unei anumite cote de piață este considerată ca indiciu preliminar al unei poziții dominante ci nicidecum o prezumție absolută</u>. Pe lângă aceasta, din formularea normei legale propuse ar reieși că se instituie o prezumție legală absolută ce nu poate fi răsturnată prin probe contrare, ceea ce iarăși contravine principiilor normelor comunitare. Considerăm că ar fi corectă și utilă aplicarea principiilor comunitare, și ca poziția dominantă să fie determinabilă în baza analizei mai multor indicii și să nu fie o prezumție legală. Cu atât mai mult că nu a fost asigurat instituirea posibilității răsturnării prezumției legale de poziție dominantă prin prezentarea probe contrare, de către întreprinderi vizate prin aplicarea acestor norme, fiind totodată prevăzută prin lege procedura prezentării și administrării acestor probe. Adițional, ce se înțelege prin „servicii de interes economic general”. Cum am remarcat mai sus, noțiunea de „întreprindere de interes economic general sau cu caracter de monopol” este inutilă. Ea substituie fără just temei noțiunea de „întreprindere cu poziție dominantă pe piață” și creează confuzie privind piața relevantă care face obiectul reglementării. Considerăm că acest alineat contravine atât legislației națională, cât și legislația comunitare. Existența poziției dominante pe piață este un element necesar al încălcării prevăzute de art. 12. Articolul 2 al Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat prevede că în orice procedură națională sau comunitară de aplicare a articolelor 81 și 82 din tratat, <u>sarcina probei</u> unei încălcări a articolului 81 alineatul (1) sau a articolului 82 din tratat <u>revine părții sau autorității care invocă încălcarea</u>. De asemenea, prin analogie cu art. 2(b) al Legii privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător, cadrul legislativ de reglementare a activității de întreprinzător trebuie să aibă la bază principiul <u>prezumției respectării actelor legislative de către întreprinzători</u>. Mai mult ca atât, potrivit pct. 13 al Orientărilor privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (2009/C 45/02), <u>cotele de piață oferă o primă indicație utilă pentru Comisie în legătură cu structura pieței și cu importanța relativă a diferitelor întreprinderi active pe piață</u>. Cu toate acestea, <u>Comisia va interpreta cotele de piață prin prisma condițiilor de piață relevante și în special a dinamicii pieței, precum și a gradului de diferențiere a produselor</u>. Mai departe, pct. 15 stabilește că experiența sugerează că, pe măsură ce cota de piață este mai ridicată și perioada de timp mai lungă, este cu atât mai probabil ca aceste elemente să constituie un indiciu premergător important al existenței unei poziții dominante și, în anumite circumstanțe, a unor posibile efecte grave ale practicilor abuzive, care să justifice o intervenție a Comisiei în temeiul articolului 82(1). Cu toate acestea, în general, <u>Comisia nu va ajunge la o concluzie finală cu privire la faptul dacă trebuie să i se dea curs unei cauze fără să examineze toți factorii care pot fi suficienți pentru a exercita presiuni asupra comportamentului întreprinderii</u>. De asemenea, pct. 78 al Orientărilor Comisiei privind analiza pieței și evaluarea puterii semnificative pe piață conform cadrului normativ comunitar pentru rețele și servicii de comunicații electronice (2002/C 165/03) prevede că existența poziției dominante nu poate fi stabilită doar în baza unor cote de piață mari. Existența cotei de piață mari pur și simplu înseamnă că furnizorul vizat poate avea o poziție dominantă. De aceea, <u>autoritățile naționale de reglementare trebuie să efectueze o analiză minuțioasă și completă a caracteristicilor economice a pieței relevante înainte de a ajunge la concluzia privind existența poziției dominante</u>. La art 11 alin (6): se propune excluderea acestui alineat. În primul rând, o întreprindere cu drepturi speciale sau exclusive sau o întreprindere de interes economic general sau cu caracter de monopol poate să nu aibă poziție dominantă pe piață dacă puterea compensatorie a cumpărătorilor exercită o presiune concurențială suficient de mare pentru a descuraja sau împiedica o încercare a întreprinderii de a mări prețurile în mod profitabil. În al doilea rând, faptul că o întreprindere este investită cu drepturi speciale sau exclusive, deține un monopol sau o facilitate esențială face posibil ca această întreprindere să aibă poziție dominantă respectiv pe piața relevantă la care se referă aceste drepturi, sau pe care ea deține
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		monopol, sau pe care este furnizat accesul la facilitatea esențială, dar nu la toate piețele relevante pe care activează întreprinderea. A se vedea și comentariul la noțiunea de „întreprindere de interes economic general sau cu caracter de monopol” din art. 4.
17.	Art.17 „Abuzul de poziție dominantă”	„Articolul 17. Abuzul de poziție dominantă <i>(1) Este interzisă folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi sau unul sau mai multe grupuri de întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața relevantă.</i> <i>(2) Practicile abuzive pot consta, fără a se limita la acestea, în:</i> a) impunerea, în mod direct sau indirect, a prețurilor de vânzare sau de cumpărare, a tarifelor ori a altor clauze contractuale inechitabile; b) limitarea producției, comercializării sau dezvoltării tehnologice în dezavantajul altei întreprinderi ori consumatorilor; c) aplicarea, în raporturile cu partenerii comerciali, a unor condiții inegale la prestații echivalente, creînd în acest fel, un dezavantaj concurențial; d) condiționarea încheierii contractelor de acceptare, de către partenerii comerciali a unor prestații suplimentare care, nici prin natura lor și nici conform uzanțelor comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte; e) practicarea unor prețuri excesive de ridicate sau practicarea unor prețuri de ruinare, în scopul înlăturării concurenților, ori vânzarea la export sub costul de producție, cu acoperirea diferențelor prin impunerea unor prețuri majorate consumatorilor interni; f) refuzul neîntemeiat de a contracta și/sau livra cu anumiți furnizori sau beneficiari; g) încetarea neîntemeiată, totală sau parțială, a unei relații contractuale stabilite anterior; h) exploatarea abuzivă a stării de dependență, în care se găsește o întreprindere ce nu dispune de o soluție alternativă în condiții echivalente, prin practicile prevăzute la lit. a)-g) ale alin. (2) al prezentului articol. <i>Se consideră că o întreprindere nu dispune de o soluție alternativă cînd furnizarea de produse, în special cele destinate distribuției, este asigurată de un număr restrâns de întreprinderi și întreprinderea nu poate obține condiții identice de la alți parteneri comerciali, în termene rezonabile de timp.</i> <i>(3) Pentru a constata că un anumit comportament al unei sau mai multor întreprinderi sau al unui sau mai multor grupuri de întreprinderi, reprezintă o practică abuzivă, este necesară stabilirea poziției dominante a acesteia sau acestora, și probarea restrîngerii concurenței sau posibilității restrîngerii concurenței pe piața relevantă și/sau lezarea intereselor unor alte întreprinderi sau ale consumatorilor.”</i> La art. 17 alin (2): este necesar un Regulament privind modul de aplicare a acestui articol, similar cu Orientările privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (2009/C 45/02). Altfel, întreprinderile nu vor cunoaște exact ce pot și ce nu pot face atunci cînd există posibilitatea să aibă poziție dominantă pe o piață. La art. 17 alin (2) lit (b): termenul „comercializarea” trebuie înlocuit cu termenul de „piețe”, care este utilizat în norma similară din legislația comunitară. Sintagma „altei întreprinderi sau consumatorilor” trebuie înlocuită cu „consumatorilor finali”, conform normei similare din legislația comunitară. A se vedea comentariul la art. 9 alin (2) lit (c) mai sus. Adițional, se propune excluderea sintagmei „altei întreprinderi ori”. Protejarea intereselor întreprinderilor nu este prevăzută la art. 102 al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, care a servit drept model pentru norma respectivă. Scopul final al legislației în domeniul concurenței este de a proteja consumatorii, dar nu comercianții. Dacă consumatorii au de câștigat de pe urma anumitor acțiuni ale întreprinderii cu situație dominantă (ex. sistemele de distribuție selective, bazate pe criterii calitative, acceptate de Comisia Europeană și instanțele de judecată comunitare), aceasta nu trebuie să constituie o practică interzisă. Norma în cauză este foarte generală. Pentru a garanta că această normă nu este aplicată în mod abuziv, se propune ca Consiliul Concurenței să fie obligat să adopte un act normativ similar cu Orientările privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (2009/C 45/02), în care să ofere detalii privind tipurile de acțiuni care sunt interzise. La art. 17 alin (2) lit (e): Se propune excluderea sintagmei „ori vânzarea la export sub costul de producție, cu acoperirea diferențelor prin impunerea unor prețuri majorate consumatorilor interni”.

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	Exportul la prețuri sub costul de producție nu este în sine o faptă care afectează concurența de piața autohtonă. Dacă întreprinderea cu putere dominantă practică prețuri excesive, aceasta poate fi considerat în sine un abuz, indiferent ce ar face ea cu profiturile astfel obține, inclusiv dacă își subvenționează cu ele exporturile. De asemenea, norma în cauză este un generală. Pentru a garanta că această normă nu este aplicată în mod abuziv, se propune ca Consiliul Concurenței să fie obligat să adopte un act normativ similar cu Orientările privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (2009/C 45/02), suplimentat cu practica comunitară, în care să ofere detalii privind metodologia de calculație a costurilor și de evaluare a ofertelor. <u>La art. 17 alin (2) lit (f): întreprinderea cu poziție dominantă nu poate fi obligată să contracteze cu toți furnizorii care îi pot vinde produse. Poziția dominantă se determină cu referință la vânzările întreprinderii cu poziție dominantă, nu la achizițiile ei.</u> În conformitate cu articolul 17 alin. 2 lit. f) se instituie ca practică abuzivă - refuzul neîntemeiat de a contracta și/sau livra cu anumiți furnizori sau beneficiari. Această practică abuzivă prevăzută în redacția actuală, instituie obligația întreprinderii ce deține poziție dominantă să procure de la orice furnizor bunuri sau servicii. De altfel nu este clar de ce întreprinderea ce deține poziție dominantă să fie obligată să încheie contracte de procurarea a bunurilor sau serviciilor, cu un oricare /sau anumit furnizor sau beneficiar. Abuzul de poziție dominantă în contextul acestor prevederi urmează a aplicat numai pentru vânzări nu și pentru achiziții. Existența unei astfel de clauză va genera conflicte și abuzuri din partea beneficiarilor de rea credință în vederea obligării întreprinderii cu poziție dominantă să procure bunurile sau serviciile sale. Astfel, se propune excluderea sintagmei „a contracta și/sau” și „furnizori sau”. Poziția dominantă se referă la produsele pe care asemenea întreprindere le furnizează, nu pe care le achiziționează. Prin urmare, o întreprindere dominantă nu poate fi obligată să contracteze cu toți furnizorii, ci doar cu beneficiarii. <u>La art. 17 alin (2) lit (g): întreprinderea cu poziție dominantă nu poate fi obligată să contracteze cu toți furnizorii care îi pot vinde produse.</u> Încetarea neîntemeiată a relațiilor contractuale doar cu clienții acesteia poate fi considerată drept abuz de poziție dominantă. Astfel, se propune excluderea literei. În primul rând, poziția dominantă se referă la produsele pe care asemenea întreprindere le furnizează, nu pe care le achiziționează. Prin urmare, o întreprindere dominantă nu poate fi obligată să contracteze cu toți furnizorii, ci doar cu beneficiarii. În al doilea rând, încetarea neîntemeiată a unei relații comerciale cu beneficiarul stabilite anterior se încadrează în refuzul neîntemeiat de a livra, prevăzut la litera f). La art. 17 alin (2) lit (h): se propune excluderea literei din următoarele motive. În primul rând, nu este clar ce se înțelege prin „exploatare abuzivă”. În al doilea rând, practicile prevăzute la lit. (a-g) sunt interzise per se, indiferent de faptul dacă au loc prin exploatarea abuzivă a stării de dependență sau altfel. Prin urmare, nu are nici un sens de a defini un tip de comportament special care se încadrează într-o interdicție mai generală. La art. 17 alin (3): este necesară și probarea comiterii practicii abuzive. „Lezarea intereselor unor altor întreprinderi” este o expresie inutilă. Dacă este restrânsă concurența, e clar că este afectată o altă întreprindere. Dacă nu este restrânsă concurența, acțiunea poate fi considerată abuz numai dacă lezează interesele unui consumator final.
--	--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		De asemenea, nu este clar dacă condițiile prevăzute pentru a constata existența practicii abuzive sunt cumulative sau nu. Conform prevederilor proiectului de lege: „este necesară - <i>stabilirea poziției dominante a acesteia sau acestora, și</i> - <i>probarea restrângerii concurenței sau posibilității restrângerii concurenței pe piața relevantă și/sau</i> - <i>lezarea intereselor unor alte întreprinderi sau ale consumatorilor.”</i> La art. 4 este definit termenul de „restrângere semnificativă a concurenței”. Ar fi logic ca constatarea faptului dacă un comportament constituie practică abuzivă să fie legat nu de o simplă constrângere, dar o constrângere semnificativă a concurenței. De asemenea, se propune excluderea sintagmei „unor altor întreprinderi sau ale”. Protejarea intereselor întreprinderilor nu este prevăzută la art. 102 al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, care a servit drept model pentru norma respectivă. Scopul final al legislației în domeniul concurenței este de a proteja consumatorii, dar nu comercianții. Dacă consumatorii au de câștigat de pe urma anumitor acțiuni ale întreprinderii cu situație dominantă (ex. sistemele de distribuție selective, bazate pe criterii calitative, acceptate de Comisia Europeană și instanțele de judecată comunitare), aceasta nu trebuie să constituie o practică interzisă. A se vedea și pct. 6 al Orientărilor privind prioritățile Comisiei în aplicarea articolului 82 din Tratatul CE la practicile de excludere abuzivă ale întreprinderilor dominante (2009/C 45/02), potrivit cărora „este important să fie protejată concurența efectivă și nu doar concurenții. Aceasta poate însemna și că acei concurenți care au oferte mai puțin interesante din punctul de vedere al prețului, calității și inovării vor ieși de pe piață”.
	Capitolul II Practici anticoncurențiale Secțiunea 3. Acțiunile sau inațiunilor autorităților și instituțiilor administrației publice centrale sau locale de restrângere, împiedicare sau denaturare a concurenței	
18.	Art.18 „Interzicerea acțiunilor sau inacțiunile autorităților și instituțiilor administrației publice centrale sau locale de restrângere, împiedicare sau denaturare a concurenței”	”Articolul 18 Interzicerea acțiunilor sau inacțiunile autorităților și instituțiilor administrației publice centrale sau locale de restrângere, împiedicare sau denaturare a concurenței (1) Sunt interzise orice acțiuni sau inacțiuni ale autorităților și instituțiilor administrației publice centrale sau locale, care restrâng, împiedică sau denaturează concurența, fără a se limita la acestea, precum: a) limitarea drepturilor întreprinderilor de procurare ori comercializare sau autonomiei întreprinderilor, exercitate cu respectarea reglementărilor legale; b) stabilirea de condiții discriminatorii sau de privilegere pentru activitatea întreprinderilor; c) stabilirea de interdicții sau restricții, neprevăzute de lege, pentru activitatea întreprinderilor; d) impunerea, directă ori indirectă, a întreprinderilor de a se asocia ori concentra, indiferent sub ce formă.” La art 18 alin (1): ce se înțelege prin „inacțiuni”? La art 18 alin (1) lit (a): restricția în cauză nu permite autorităților publice să limiteze autonomia întreprinderilor cu poziție dominantă pe piață conform atribuțiilor sale conferite prin lege. La art 18 alin (1) lit (b): se propune a se expune în următoarea redacție: ”stabilirea de condiții discriminatorii sau acordarea de privilegii în activitatea întreprinderilor, în cazul în care acestea nu sunt prevăzute de lege”

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

19.	Art.19 „Modul de executare a deciziilor Consiliului Concurenței adoptate asupra acțiunilor sau inacțiunilor autorităților și instituțiilor administrației publice centrale sau locale de restrângere, împiedicare sau denaturare a concurenței”	La art.19, alin (2): <i>„Consiliul Concurenței se poate adresa în instanța de judecată în condițiile alin. (1), în termen de 6 luni de la data expirării perioadei prevăzute în decizie, perioada în care autoritatea sau instituția administrației publice centrale sau locale avea obligația să se conformeze măsurilor necesare restabilirii mediului concurențial.”</i> Nu este clar de ce în materie de contencios administrativ, prin stipularea unui termen de 6 luni pentru înaintarea acțiunii, Consiliul de Concurență este pus într-o poziție mai privilegiată chiar decât subiectele de drept privat, protecția cărora, de fapt, o urmărește, în temei, instituția contenciosului administrativ. Prevederea, conform căreia în perioada de 6 luni autoritatea respectiva urmează să se conformeze măsurilor dispuse de Consiliul de Concurență, plasează nejustificat Consiliul de Concurență pe o poziție superioară față de toate celelalte autorități publice. O asemenea prezumție a legalității și imperativității a măsurilor și cerințelor Consiliului de Concurență în raport cu voința exprimată de celelalte autorități publice, aplicată în afara controlului judiciar, reprezintă o ingerință în competența acestora din urmă.
Capitolul III Concurența neloială		
20.	Art.20 „Interzicerea concurenței neloiale”	La art. 20: propunem ca alături de textul art 20 să mai fie înserate următoarele 2 alineate: <i>„(1) Se interzice întreprinderilor să realizeze acțiuni de concurență neloială. (2) Următoarele acțiuni sînt calificate drept acțiuni de concurență neloială:</i> <i>a) discreditarea concurenților;</i> <i>b) încheierea condiționată a contractelor;</i> <i>c) instigarea la boicot;</i> <i>d) instigarea la rezilierea contractului;</i> <i>e) oferirea de cadouri sau avantaje;</i> <i>f) obținerea, folosirea și divulgarea ilegală a secretului comercial;</i> <i>g) deturnarea clientelei;</i> <i>h) confuzia;</i> <i>i) publicitatea comparativă.”</i> La art. 20 alin (2): sintagma „interzise de prezenta lege” este redundantă. La art. 20 alin (4) și (5): <i>„Articolul 20. Interzicerea concurenței neloiale</i> <i>(4) Întreprinderea căreia i-au fost lezate interesele sale legitime poate depune cererea privind sesizarea presupuselor acțiuni anticoncurențiale la Consiliul Concurenței, în termen de 6 luni de zile de la data la care a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască despre realizarea acțiunilor de concurență neloială de către o altă întreprindere.</i> <i>(5) Expirarea termenului de prescripție de 6 luni de zile constituie temei de refuz de către Consiliul Concurenței de a accepta cererea”</i> Considerăm că nu se poate vorbi despre termenul de 6 luni ca termen de prescripție, întrucît termen de prescripție este termenul în care o persoană poate să-și apere dreptul încălcat printr-o acțiune înaintată în instanța de judecată. Consiliul de Concurență nu este o instanță de judecată pentru a-și aroga asemenea termene. De asemenea, nu este clar statutul acestei proceduri. Este ea obligatorie, ca procedura prealabilă, înainte de adresare în judecată,

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		sau persoana lezată poate să se adreseze direct în instanța de judecată, inclusiv și după expirarea celor 6 luni? La art. 20 alin (7), precum și la art. 26: va fi necesară corelarea cu prevederile Legii cu privire la secretul comercial (nr. 171-XIII din 06.07.94) și a Codului contravențional (art. 107, Legea nr. 218-XVI din 24.10.2008), astfel încât aceeași faptă să nu fie sancționată de mai multe ori.
21.	Art.21 „Discreditarea concurenților”	La art. 21 lit a): <i>„Articolul 21. Discreditarea concurenților</i> <i>Este interzisă discreditaarea concurenților, ce presupune defăimarea sau punerea în pericol a reputației sau credibilității acestora prin:</i> a) fabricarea și/sau răspîndirea publică de către o întreprindere a informațiilor false, incorecte sau incomplete despre activitatea sa, despre produsele sale, menite să îi creeze o situație favorabilă în raport cu unii concurenți;” Toate acțiunile menționate la p.a) nu pot fi considerate drept acțiuni de discreditaare a concurenților sau defăimare a acestora etc., din motiv că în acest punct este vorba despre răspîndirea informațiilor despre sine, și nu despre concurenți. În asemenea cazuri se poate vorbi cel mult despre publicitate neonestă sau neautentică, care afectează mai ales drepturile consumatorilor, dar nu discreditează concurenții. <u>De asemenea, referința în lit.a) la informațiile incomplete nu este rezonabilă.</u> Orice publicitate reprezintă o informație fragmentară, menită să trezească interesul consumatorului și să pună în valoare întreprinderea. Cerința ca în publicitate să fie incluse toate informațiile referitoare la un produs este exagerată și nerealizabilă.
22	Art.22 „Încheierea condiționată a contractelor”	<i>„Articolul 22. Încheierea condiționată a contractelor</i> <i>(1) Este interzisă încheierea de contracte prin care o întreprindere asigură predarea unui produs în mod avantajos, cu condiția aducerii de către client a altor cumpărători, cu care întreprinderea ar urma să încheie contracte asemănătoare.</i> <i>(2) Este interzisă încheierea de contracte de vânzare-cumpărare de produse, cu impunerea unui anumit asortiment, realizată prin intermediul vânzării-cumpărării către/de la altă întreprindere a unor produse ce nu sînt necesare acesteia.”</i> La art. 22, alin (1): nu este clar de ce este interzisă asemenea acțiune? Contractele menționate la alin.1 reprezintă un gen de contracte foarte răspîndit în anumite industrii (d.e. a cosmeticelor) și sunt absolut neclare rațiunile autorilor proiectului în virtutea cărora vor să declare aceste contracte în afara legii. Ar fi o problemă numai în cazul în care întreprinderea ar fi dominantă pe piață și nu ar încheia contracte decît cu această condiție. Dar asemenea calificative nu decurg din prevederea comentată. La art. 22, alin (2): nu este clar sensul normei. Această interdicție, plasată în afara contextului unei situații dominante a vânzătorului, implică posibilități de abuz, întrucît orice partener contractual, care va dori, din diverse motive, să complice viața unui furnizor, va putea adresa plîngerii Consiliului de Concurență în baza acestei prevederi, iar furnizorului îi va fi destul de dificil să demonstreze că nu a impus sortimentul respectiv de produse cumpărătorului.
23.	Art.23 „Instigarea la boicot”	<i>„Articolul 23. Instigarea la boicot</i> <i>Este interzisă acțiunea de boicotare, realizată direct sau indirect de către concurentul întreprinderii, manifestată prin instigarea unei alte întreprinderi la refuzul de a stabili sau menține relații contractuale cu întreprinderea respectivă”</i>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		La art. 23: nu este clar de ce este interzisă asemenea acțiune? Ea interzice nejustificat orice clauză de exclusivitate, în contradicție cu art. 5 lin (3) lit (e), și ademenirea clienților concurentului.
24.	Art.24 „Instigarea la rezilierea contractului”	„Articolul 24. <i>Instigarea la rezilierea contractului</i> Este interzisă instigarea, din interes sau în interesul persoanelor terțe, la rezilierea contractului cu concurentul unei alte întreprinderi, la neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale față de concurentul respectiv, prin acordarea sau oferirea întreprinderii parte a contractului, mijlocit sau nemijlocit, de recompense materiale, compensații sau altor avantaje.” La art 24: nu este clar de ce este interzisă instigarea la rezilierea contractului? Ea interzice nejustificat ademenirea clienților concurentului.
	Art.25 „Oferirea de cadouri sau avantaje”	„Articolul 25. <i>Oferirea de cadouri sau avantaje</i> Este interzisă oferirea, promiterea sau acordarea, mijlocit sau nemijlocit, de cadouri sau alte avantaje angajatului unei întreprinderi sau reprezentanților acesteia, ca prin practică neloială să poată afla informații ce țin de producție, tehnologie, pentru a cunoaște sau a folosi clientela, ori pentru a obține alt folos pentru sine ori pentru altă persoană, dacă aceste acțiuni au adus sau pot aduce atingere intereselor legitime ale concurentului.” La art 25: nu este clar de ce interdicția se referă doar la acțiunile angajatului care obține informații prin practici neloiale și nu și la angajatul care le deține legal.
	Art.26 „Obținerea, folosirea și divulgarea ilegală a secretului comercial”	„Articolul 26. <i>Obținerea, folosirea și divulgarea ilegală a secretului comercial</i> (2) Modul de obținere a secretului comercial va fi de asemenea considerat neloial dacă accesul la acesta a fost obținut fără consimțământul titularului și cu asistență din partea unei persoane care a fost, la momentul obținerii secretului comercial sau într-o perioadă anterioară acesteia, într-o relație de afaceri cu titularul.” La art. 26, alin (2): nu este reglementat cazul în care termenul pentru păstrarea secretului comercial a expirat.
	Art.27 „Deturnarea clientelei”	„Articolul 27. <i>Deturnarea clientelei</i> Este interzisă deturnarea clientelei realizată de întreprinderi prin: (a) inducerea în eroare a consumatorului cu privire la natura, modul de fabricare, caracteristicile, aptitudinea la întrebuințare sau cantitatea produselor, (b) folosirea de către o întreprindere a legăturilor angajatului stabilite cu această clientelă în cadrul funcției deținute anterior la o întreprindere concurentă; (c) concedierea sau atragerea unor angajați ai unei întreprinderi, în scopul înființării unei întreprinderi concurente care să capteze clienții acelei întreprinderi sau angajarea salariaților unei întreprinderi concurente în scopul dezorganizării activității acesteia.” La art. 27, lit a): atribuirea acțiunilor menționate la categoria ”deturnarea clientelei” nu pare oportună, pentru că aceste acțiuni nu sunt îndreptate spre deturnarea unei clientele care ține de un alt concurent. Ca și la art. 21, aceste acțiuni țin mai degrabă de drepturile consumatorului, decât de concurența neloială. Prevederea în cauză se apropie de noțiunea de deturnare a clientelei numai în cazul în care inducerea consumatorului în eroare se realizează prin crearea unei confuzii cu mărfurile unui concurent, dar acest lucru trebuie specificat ca atare. De exemplu, calificarea înșelării la cântar (“inducerea consumatorului în eroare cu privire la cantitatea produsului”) drept deturnare a clientelei concurentului este foarte forțată. La art. 27, lit b): nu este clar de ce este interzisă asemenea acțiune? Există situații în care clientela unei întreprinderi dorește din proprie inițiativă să continue conlucrarea cu persoana care s-a concediat și s-a angajat la o altă întreprindere, fără ca această a doua întreprindere să fi intenționat să deturneze clientela primeia. Lit a) nu ia în considerație asemenea situații, astfel încât ar reieși că întreprinderea care a angajat persoana respectivă trebuie să refuze să stabilească raporturi juridice cu această clientelă, pentru ca nu cumva să fie acuzată de încălcarea legii.

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		Termenul "folosirea angajatului" este foarte ambiguu în acest context, iar prevederea ar trebui să facă referință la "reaua intenție" a întreprinderii în cadrul unei asemenea "folosiri" (d.e. prin demonstrarea intenției angajării salariatului anume pentru deturnarea clientelei sau instigarea/forțarea angajatului să deturneze clientela). La art. 27, lit c): nu este clar de ce este interzisă atragerea angajaților pentru crearea de noi întreprinderi? Nu este clar cine este subiectul actului de concurență neloială la concedierea angajatului. Concedierea se efectuează de administratorul acelei întreprinderi care, în final, va fi prejudiciată de înființarea unei întreprinderi concurente. Însă directorul întreprinderii nu este concurentul acesteia pentru a fi tras la răspundere pentru acte de concurență neloială față de ea. Dacă această normă are în vedere exercitarea unor influențe neonestе (care ar fi acestea?) asupra salariaților unei întreprinderi, pentru a le provoca demisia în vederea angajării ulterioare, atunci urmează a se desemna aceste acțiuni ca atare și cu folosirea terminologiei legale stabilite în Republica Moldova – d.e. "provocarea demisiei... prin... în scopul...".
	Art.28 „Confuzia”	„Articolul 28. Confuzia (1) Sînt interzise orice acțiuni sau fapte care sînt de natură să creeze, prin orice mijloc, o confuzie cu întreprinderea, produsele sau activitatea economică a unui concurent, realizate prin: a) folosirea ilegală, integrală sau parțială, a unei denumiri de firmă, mărci, unui desen sau model industrial, unei embleme sau unui ambalaj de natură să creeze o confuzie cu cele folosite în mod legal de către o altă întreprindere, b) copierea ilegală a formei, ambalajului și aspectului exterior al produsului unei întreprinderi și plasarea produsului respectiv pe piață, dacă aceasta a adus sau poate aduce atingere intereselor legitime ale acesteia. (2) Nu se consideră drept copiere ilegală a aspectului exterior al produsului sau ale unor părți ale produsului dacă aceasta se realizează exclusiv pentru utilizarea lor funcțională.” La art. 28, alin (1), lit a): credem că de asemenea trebuie interzisă copierea aspectului interior sau exterior al punctelor de vânzare sau publicitatea unei întreprinderi, dacă aceasta a căpătat un caracter distinctiv. La art. 28, alin (2): Alineatul 2 poate fi reformulat. Se pot imagina suficiente situații în care se va argumenta suficient de convingător că o parte a produsului a fost copiată "exclusiv pentru utilizare funcțională". Probabil, s-a dorit preluarea normei din art. 11 al Legii 161/2007 privind protecția desenelor și modelelor industriale, conform căreia desenul sau modelul industrial determinat exclusiv de o funcție tehnică nu poate fi protejat. Se propune o formulare alternativă: "Prezentul articol nu este aplicabil caracteristicilor produsului determinate exclusiv de funcția tehnică pe care o îndeplinesc".
	Art.29 „Publicitatea comparativă”	La art. 29, alin (3): deoarece nu este clar la ce se referă "aceasta" în sintagma "iau contact cu aceasta", propunem ca acest aspect să fie concretizat.
Capitolul IV Concentrările economice		
	Art.30 „Prevederi generale privind concentrarea economică”	„Articolul 30. Prevederi generale privind concentrarea economică (1) Este interzisă punerea în aplicare a unei operațiuni de concentrare economică pînă la emiterea de către Consiliul Concurenței a unei decizii în conformitate cu art. 36. (2) O operațiune de concentrare economică are loc atunci când: a) fuzionează întreprinderi anterior independente sau părți ale unor întreprinderi; b) una sau mai multe persoane care dețin deja controlul cel puțin asupra unei întreprinderi, ori una sau mai multe întreprinderi dobîndesc, direct sau indirect, controlul asupra uneia sau mai multor alte întreprinderi ori asupra unor părți ale acestora, fie prin achiziționarea de valori mobiliare (cote în capitalul social) sau de active, fie prin contract ori prin alte mijloace; c) două sau mai multe întreprinderi creează o societate comercială care îndeplinește toate funcțiile unei entități autonome. (3) Controlul, în sensul prezentei legi, se exercită în special prin:

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	a) drepturi de proprietate sau de folosință asupra totalității ori a unei părți din activele unei întreprinderi; b) drepturi sau contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii întreprinderii, votului sau deciziilor organelor de conducere ale unei întreprinderi. (4) Controlul, conform prevederilor lit. (b) alin. (2) și alin. (3), este dobândit de către persoana sau persoanele ori de către întreprinderile care: a) sunt titulare ale drepturilor ori beneficiare ale contractelor prevăzute la alin. (3); b) nu sînt titulare ale drepturilor ori beneficiare ale contractelor prevăzute la alin. (3), dar au puterea de a exercita influență decisivă conferită de acestea. (5) Exercițarea controlului (direct sau indirect) se manifestă prin deținerea unei majorități în capitalul social al unei întreprinderi care-i permite exercitarea majorității drepturilor de vot sau deținerea a mai mult de 50 la sută din totalul drepturilor de vot sau deținerea dreptului de a alege, de a desemna sau de a elibera majoritatea membrilor executivului sau a consiliului întreprinderii sau deținerea dreptului de a gestiona afacerea sau a influența decisiv activitatea întreprinderii în baza unui contract sau altui aranjament legal sau deținerea dreptului de a influența decisiv activitatea întreprinderii prin adoptarea de decizii în cadrul altor întreprinderi." La art. 30, alin (1): se propune ca alineatul să fie suplinit pentru a reflecta că nu toate concentrările economice sunt supuse notificării și controlului Consiliului Concurenței, după cum prevede art. 32 al proiectului de lege. La art. 30, alin (2): acest alineat prevede situațiile în care o operațiune este calificată ca și concentrare economică. Față de aceste prevederi legale definiția concentrării economice apare în viziunea noastră ca generatoare de interpretări contradictorii. De asemenea, o sugestie ar fi legarea noțiunii de concentrare economică în mod esențial de ideea de modificare a controlului la care s-ar putea adăuga ca aceasta modificare a controlului (ce poate rezulta din realizarea operațiunilor prevăzute în alin 2 al art.30 să fie o modificare a controlului de durată. La art. 30, alin (2), lit a): Legislația civilă nu cunoaște o asemenea noțiune ca "fuzionarea unor părți de întreprinderi". Ca reorganizare a unui subiect de drept, fuziunea are loc întotdeauna între întreprinderi, fiecare luată ca o entitate unitară. Urmează a se stabili sensul real al noțiunii de fuziune a unor părți de întreprinderi (dacă acesta există) și a se folosi o terminologie adecvată. De asemenea, înțelegem că în referință la "părți de întreprinderi" se au în vedere părțile unor întreprinderi anterior independente, ceea ce urmează a fi reflectat ca atare. La art. 30, alin (2), lit b): Nu este clară relația care există între acele "mai multe persoane" care dobândesc controlul. Ele trebuie să fie afiliate în vreun fel? <u>Exemplu:</u> A deține 30%, iar B alte 30% din capitalul social al lui X. A și B nu au între ei vreo legătură, decât faptul că dețin cote în capitalul social al uneia și aceleiași întreprinderi. Conform prevederii comentate, însă, ar putea fi considerați împreună ca deținând controlul asupra lui X. Coincidența face ca A să intenționeze să cumpere 30% din capitalul social al Y, iar B altele 40% în capitalul social al acesteia. Se califică aceasta ca o concentrare economică supusă controlului Consiliului Concurenței? A și B ar putea nici să nu cunoască intențiile celuilalt. La art. 30, alin (3): La alin (3) sunt valabile toate comentariile anterioare (comentarii la art. 4) ce țin de definiția concentrărilor economice. La art. 30, alin (3) și (5): Care este corelația dintre alin. 3 lit (b) și alin. 5? Este alineatul 5 doar un caz particular al alin.3 lit (b), putînd exista și alte moduri prin care se exprimă controlul? Sau alin. 5 este o detaliere a alin.3(b) și controlul în acest sens urmează a fi
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		înțeles doar în limitele stabilite de alin.5? După cum este menționat și anterior, noțiunile "<u>concentrare economică</u>" și "<u>control</u>" sunt dispersate în cadrul mai multor articole și norme, iar definițiile și descrierile folosite se dublează în reformulări aproximative, ceea ce face foarte dificilă stabilirea unui concept unitar al acestora.
Art.31 „Operațiuni ce nu constituie concentrări economice”	„Articolul 31. Operațiuni ce nu constituie concentrări economice Nu constituie operațiuni de concentrare economică situațiile în care: a) controlul este dobândit și exercitat de către un lichidator desemnat prin hotărâre judecătorească sau de către o altă persoană împuternicită de autoritatea publică pentru îndeplinirea unei proceduri de lichidare, redresare sau altă procedură similară; b) instituțiile financiare sau alți participanți profesioniști la piața financiară nebankară ale căror activități includ operațiuni cu valori mobiliare pe cont propriu sau pe contul terților, dețin temporar valori mobiliare ale unei întreprinderi pe care le-au dobândit în vederea revinzării, cât timp ele nu exercită drepturile la vot conferite de valorile mobiliare pentru a determina comportamentul concurențial al întreprinderii în cauză, ori le exercită numai în vederea revinzării acestora, cu condiția ca revinzarea să aibă loc în termen de până la 12 luni de la data achiziției. Consiliul Concurenței poate prelungi acest termen, la cerere, în cazul în care solicitanții pot dovedi că revinzarea nu a fost rezonabil posibilă în termenul stabilit; c) întreprinderile, inclusiv cele care fac parte din grupuri de întreprinderi, realizează operațiuni de restructurare sau reorganizare a propriilor activități.” La art. 31, lit c): Norma nu este clară. Ce se are în vedere prin "restructurare" și "reorganizare" a propriilor activități ale unei întreprinderi? Considerăm că trebuie acceptate orice tranzacții între întreprinderile aceleiași grup, deoarece ele nu duc la schimbarea situației legate de control. Din punct de vedere practic este dificil de determinat dacă se aplică excepția în cazul în care întreprinderile (fie și din același grup) ce se supun reorganizării/restructurării vor crea o nouă societate independentă acoperită de prevederile art. 30 alin (2) lit (c). Regulamentul 139/2004 (privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi) nu prevede o astfel de situație. Modul în care este formulată norma permite interpretarea conform căreia implicarea într-un proces de reorganizare (inclusiv prin fuziune) a unor întreprinderi care nu neapărat fac parte din același grup, nu constituie o concentrare economică. Aceasta ar veni în contradicție cu prevederile art. 30 (2) (a) ale proiectului de lege. Întrucât formularea este neclară propunem o reformulare, după cum urmează: "c) întreprinderile, respectiv grupurile de întreprinderi, realizează operațiuni de restructurare sau reorganizare a propriilor activități în cadrul aceleiași întreprinderi sau grup de întreprinderi."	
Art.32 „Notificarea concentrărilor economice”	„Articolul 32. Notificarea concentrărilor economice (1) Operațiunile de concentrare economică sînt supuse controlului și urmează a fi notificate Consiliului Concurenței înainte de punerea în aplicare, atunci când suma cumulată a venitului întreprinderilor implicate înregistrat pe teritoriul Republicii Moldova pentru anul anterior operațiunii depășește 50 000 000 lei și există cel puțin două întreprinderi implicate în operațiune care să realizeze pe teritoriul Republicii Moldova, fiecare în parte, un venit mai mare decît 20 000 000 lei. (2) Concentrările economice care se realizează prin fuziunea a două sau mai multor întreprinderi trebuie notificate de către fiecare dintre părțile implicate, iar în celelalte cazuri, notificarea trebuie să fie înaintată de către persoana, întreprinderea sau întreprinderile care dobîndesc controlul asupra uneia sau mai multor întreprinderi ori asupra unor părți ale acestora. Fiecare parte care înaintează notificarea este responsabilă pentru caracterul exact și complet al informațiilor furnizate. (3) Notificările se depun în modul prevăzut în formularul de notificare, adoptat de Consiliul Concurenței, parte componentă a Regulamentului privind controlul concentrărilor economice. (4) Notificarea prezentată Consiliul Concurenței trebuie să cuprindă: formularul de notificare, însoțit de copiile documentelor justificative, nota privind venitul calculat și dovada plății taxei de examinare. Nota privind venitul calculat trebuie să cuprindă atît venitul total, la care s-a aplicat taxa, cît și veniturile care l-au compus, cu menționarea întreprinderilor de la care provin, împreună cu toate documentele care au stat la baza calculelor. (5) În termen de 10 zile lucrătoare de la înregistrarea notificării Consiliul Concurenței va confirma în scris părților notificatoare sau reprezentanților acestora întrunirea condițiilor pentru ca notificarea să fie considerată valabil depusă.	

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	(6) Consiliul Concurenței va putea solicita părții notificatoare completarea informațiilor transmise și/sau confirmarea caracterului exact și complet al acestora. Notificarea va fi considerată efectivă numai după completarea acesteia. (7) Părțile vor putea furniza și alte informații pe care le consideră utile pentru evaluarea operațiunii de concentrare economică. (8) Notificarea devine efectivă la data la care a fost înregistrată la Consiliul Concurenței, cu excepția cazurilor în care se constată că informațiile cuprinse în aceasta sunt inexacte sau incomplete. (9) În cazurile în care Consiliul Concurenței constată că o concentrare economică notificată intră în sfera de aplicare a legii, va putea publica pe pagina de internet și/sau în presă o informare privind notificarea primită. La art. 32: Propunem să fie implementată procedura consultării prealabile neoficiale cu CC, în vederea lamuririi unor aspecte practice cu impact asupra încadrării unei operațiuni în prevederile legale. Conform Regulamentului CE 802/2004 și Regulamentului CE 1/2003 (amendat în 2006) se stabilește că statele trebuie să asigure întreprinderilor posibilitatea de consultare neoficială cu CC prealabil realizării concentrărilor economice. Astfel, propunem a reglementa procedura consultării prealabile neoficiale contra unei taxe rezonabile în art. 32, 33 și 38 al Legii. La art. 32, alin (1): Din formularea prevederii, nu este clar dacă condițiile pentru notificare sunt cumulative sau nu. Propunem să fie concretizat acest aspect. <u>De asemenea, condiția a doua „există cel puțin două întreprinderi implicate în operațiune care să realizeze pe teritoriul Republicii Moldova, fiecare în parte, un venit mai mare decât 20 000 000 lei.” nu specifică în ce perioadă de timp întreprinderile implicate trebuie să realizeze pe teritoriul Republicii Moldova, fiecare în parte, un venit mai mare decât 20 000 000 lei. Adicional, propunem să fie reformulată sintagma „să realizeze un venit”.</u> La art. 32, alin (3): propunem expunerea alineatului (3) în următoarea redacție: <i>„(3) Forma notificării precum și modalitatea de prezentare a acesteia vor fi stabilite prin Regulament aprobat de către Consiliul Concurenței.”</i> La art. 32, alin (9): propunem ca acest alineat să fie exclus. Această normă nu este oportună și poate periclita confidențialitatea activității antreprenoriale. Este justificat dreptul părților implicate în tranzacția economică de a păstra confidențialitatea negocierilor pînă la momentul încheierii tranzacției. De asemenea, sintagma „va putea publica” oferă Consiliului Concurenței dreptul de a publica selectiv și arbitrar informări privind notificările primite. Publicarea de către Consiliul Concurenței a informației privind notificarea primită, poate afecta, cel puțin, imaginea părților implicate, pe cînd realizarea tranzacției la acest moment va fi încă incertă, dat fiind că Consiliul Concurenței poate interzice concentrarea.
Art.33 „Investigarea concentrărilor economice”	
Art.34 „Calcularea venitului cumulat”	<i>„Articolul 34. Calcularea venitului cumulat</i> <i>(1) Venitul cumulat al întreprinderilor implicate se calculează prin adunarea veniturilor:</i> <i>a) întreprinderilor implicate;</i> <i>b) întreprinderilor la care întreprinderea implicată, în mod direct sau indirect:</i> - deține peste jumătate din capital, sau - are puterea de a exercita peste jumătate din drepturile de vot, sau - are puterea de a numi peste jumătate din membrii consiliului societății, ai organului executiv sau ai organelor care reprezintă legal întreprinderile, sau - are dreptul de a gestiona activitățile întreprinderilor; <i>c) întreprinderilor care dețin în întreprinderea implicată drepturile sau competențele enumerate la lit. b);</i>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		d) întreprinderilor în care o întreprindere menționată la lit. c) deține drepturile sau competențele enumerate la lit. b); e) întreprinderilor în care două sau mai multe întreprinderi menționate la lit. a)-d) dețin împreună drepturile sau competențele enumerate la lit. b)." La art. 34, alin 1): Remarcăm că în scopul aplicării normelor privind concentrările economice, Regulamentul CE 139/2004 prevede că în cazul în care concentrarea constă în achiziționarea unor părți din întreprinderi, pentru calcularea cifrei totale de afaceri, în privința vânzătorilor implicați în tranzacție se ia în calcul numai cifra de afaceri referitoare la partea respectivă de întreprindere. În același timp, două și mai multe tranzacții de acest gen care au loc între aceleași persoane sau întreprinderi pe parcursul a doi ani vor fi tratate ca o singură operațiune de concentrare, apărută la data ultimei tranzacții. În acest context, reiterăm că la art.30 alin (2) al proiectului de Lege am comentat asupra necesității de a preciza noțiunea "<i>părți de întreprinderi</i>" atunci când se folosește în spațiu juridic moldovenesc. În cazul în care se are în vedere achiziționarea unor complexe patrimoniale, destinate desfășurării unei activități economice, este oportună preluarea limitării menționate mai sus din Regulamentul CE 139/2004, pentru a nu se concludă asupra existenței unei concentrări economice care cade sub incidența reglementărilor concurențiale, acolo unde nu este cazul. De asemenea, considerăm oportună preluarea prevederii art. 5 (5) al Regulamentului CE 139/2004, conform căruia, în cazul în care întreprinderile implicate în concentrare dețin împreună drepturile sau competențele enumerate la alineatul (4) litera (b) (<i>n.n. - art. 34 (1)(b) în proiectul de Lege</i>), la calcularea cifrei totale de afaceri a întreprinderilor implicate: (a) nu se ia în considerare cifra de afaceri rezultată din vânzările de produse sau prestările de servicii intervenite între întreprinderea comună și fiecare dintre întreprinderile implicate sau orice altă întreprindere care are legături cu oricare dintre ele, în conformitate cu alineatul (4) literele (b)-(e) (<i>n.n. - art. 34 (1)(b) – (e) în proiectul de Lege</i>); (b) se ia în considerare cifra de afaceri rezultată din vânzările de produse și prestările de servicii intervenite între întreprinderea comună și orice întreprinderi terțe. Cifra de afaceri astfel calculată se distribuie în mod egal între întreprinderile implicate.
	Art.35 „Evaluarea concentrărilor economice”	<i>Articolul 35. Evaluarea concentrărilor economice</i> (2) Pentru stabilirea compatibilității lor cu un mediu concurențial normal, operațiunile de concentrare economică se apreciază după următoarele criterii: a) necesitatea de a menține și de a dezvolta concurența pe piața Republicii Moldova, ținând seama de structura tuturor piețelor în cauză și de concurența existentă sau potențială dintre întreprinderile înregistrate în Republica Moldova sau în străinătate; b) cota de piață deținută de către întreprinderile în cauză, puterea lor de piață; c) alternativele disponibile pentru furnizori și utilizatori, accesul lor la piețe și la surse de aprovizionare, precum și orice bariere instituite prin acte normative sau de altă natură la intrarea pe piață; d) tendința cererii și a ofertei pentru bunurile și serviciile în cauză; e) măsura în care sunt afectate interesele beneficiarilor sau ale consumatorilor; f) contribuția la progresul tehnic și economic. La art. 35, alin (2), lit c): nu este clar sensul normei.
	Art.36 „Adoptarea deciziilor privind compatibilitatea concentrărilor economice cu mediul concurențial”	<i>„Articolul 36. Adoptarea deciziilor privind compatibilitatea concentrărilor economice cu mediul concurențial</i> (1) În termen de 30 de zile calendaristice de la primirea notificării complete a unei operațiuni de concentrare economică, Consiliul Concurenței: a) va emite o decizie de neintervenție, când va ajunge la concluzia că operațiunea de concentrare economică notificată nu cade sub incidența prezentei legi. Decizia de neintervenție va fi emisă în cazul în care operațiunea de concentrare economică, deși nu cade sub incidența legii, a fost notificată; b) va emite o decizie de neobiecțiune, când va constata că, deși operațiunea de concentrare economică notificată cade sub incidența prezentei legi: - nu există îndoieli serioase privind compatibilitatea cu mediul concurențial; - îndoielile serioase privind compatibilitatea cu mediul concurențial au fost înlăturate prin angajamentele propuse de părțile implicate și acceptate de Consiliul

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	Concurenței. Consiliul Concurenței poate stabili prin decizie condiții și obligații de natură să asigure respectarea de către părțile implicate a angajamentelor pe care și le-au asumat în scopul realizării compatibilității concentrării cu mediul concurențial. c) va decide inițierea unei investigații, atunci când constată că operațiunea de concentrare economică notificată cade sub incidența prezentei legi și prezintă îndoieli serioase privind compatibilitatea cu mediul concurențial și acestea nu au putut fi înlăturate potrivit prevederilor alin. (1) lit. b); (2) În termen de 90 de zile lucrătoare de la inițierea investigației, Consiliul Concurenței: a) va emite o decizie prin care va declara operațiunea de concentrare economică incompatibilă cu mediul concurențial, întrucât ridică obstacole semnificative în calea concurenței efective pe piață sau pe o parte substanțială a acesteia, în special ca urmare a creării sau consolidării unei poziții dominante, potrivit prevederilor alin. (1), art. 35; b) va emite o decizie de autorizare, dacă operațiunea de concentrare economică nu ridică obstacole semnificative în calea concurenței efective pe piață sau pe o parte substanțială a acesteia, în special ca urmare a creării sau consolidării unei poziții dominante, potrivit prevederilor alin. (1) art. 35; c) va emite o decizie de autorizare condiționată, prin care stabilește obligațiile și/sau condițiile destinate să asigure respectarea de către părțile implicate a angajamentelor pe care și le-au asumat în scopul realizării compatibilității concentrării cu mediul concurențial. (3) În cazul în care Consiliul Concurenței, nu ia o decizie în termenele prevăzute la alin. (1) și (2), operațiunea de concentrare economică se consideră autorizată tacit. (4) În situația, în care în procesul investigației unei operațiuni de concentrare economică sînt necesare completări, termenele prevăzute la alin. (1) și (2) se întrerup și încep să curgă de la data la care părțile au furnizat Consiliului Concurenței toate informațiile solicitate.” La art. 36, alin (1), (2) și (4): se propune revizuirea termenelor de adoptarea deciziilor privind compatibilitatea concentrărilor economice Termenii stabiliți în acest articol de: 30 de zile calendaristice + 90 zile lucrătoare (ceea ce reprezintă aproape 5 luni calendaristice în total) nu corespund realității activităților economice în Moldova. Este strict recomandabilă și oportună micșorarea acestor termene, pentru a asigura un mediu concurențial eficient. Atenționăm asupra faptului că de fapt acești termeni sunt stabiliți pentru Consiliul Concurenței al UE, care face analize cu privire la concentrări la nivel interstatal, unde se realizează proceduri mai complicate și e necesar și un schimb de informații mai complex. Luînd în considerație mărimea Moldovei ca țară (spre deosebire de cele din UE), precum și particularitățile economiei moldovenești, credem că în cazul Moldovei termenul rezonabil trebuie să fie mult mai mic (cel mult 30 de zile + 30 de zile). <u>Ba mai mult, conform alin (4) „în situația, în care în procesul investigației unei operațiuni de concentrare economică sînt necesare completări, termenele prevăzute la alin. (1) și (2) se întrerup și încep să curgă de la data la care părțile au furnizat Consiliului Concurenței toate informațiile solicitate”.</u> Această normă ni se pare abuzivă sub aspectul examinării concentrărilor într-un termen rezonabil, precum și prin prisma termenilor specificate la alin (1) și (2). Posibilitatea de a întrerupe termenul pentru autorizarea concentrării de fiecare dată cînd este nevoie de o (orice) completare ni se pare exagerată (ce fel de completare? În ce măsură afectează lipsa completării investigația desfășurată de Consiliul Concurenței)? Cine decide ca o completare este necesară și cerința de a completa este rezonabilă? Este oare justificată întreruperea imediată a curgerii termenelor la apariția necesității completării, sau investigația poate deocamdată să se desfășoare și în lipsa completării?). Dacă este să reieșim din terminologia legislativă referitoare la întreruperea curgerii termenelor (d.e. Cod civil – prescripția extinctivă), rezultă că la fiecare necesitate de completare, termenul de investigare a concentrării economice va curge din nou, adică va constitui iarăși, după caz, 30 de zile calendaristice sau 90 de zile lucrătoare (!). <u>O asemenea normă, practic, anihilează efectul normei de la art. 36 (3) al proiectului de Lege, întrucît, avînd o posibilitate atît de facilă de a prelungi la nesfîrșit termenele investigației, nu se va ajunge niciodată la expirarea acestora, decît cu voința Consiliului Concurenței.</u>
--	--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		În general, avînd în vedere că întreprinderile implicate <u>au interesul de a obține cît mai repede</u> o autorizare a concentrării, acestea vor prezenta în timp util completările cerute de Consiliul Concurenței. Respectiv, credem că termenii specificați la alin (1) și (2) sunt îndeajuns. Luînd în considerație comentariile de mai sus, recomandăm modificarea acestei norme după cum urmează: <i>„În situația, în care în procesul investigației unei operațiuni de concentrare economică sînt necesare completări esențiale, în lipsa cărora informația privind operațiunea de concentrare economică nu poate fi considerată suficientă pentru scopurile evaluării conform prezentei legi, curgerea termenelor prevăzute la alin. (1) și (2) se suspendă din momentul în care continuarea investigației în lipsa completărilor devine imposibilă și pînă la prezentarea informațiilor solicitate de Consiliul Concurenței.”</i> La art. 36, alin (1), lit b): Remarcăm că din prevederile proiectului de Lege (art.82 alin. 3 lit. a) și b)), rezultă că în pofida faptului că întreprinderile implicate în concentrarea economică vor primi din partea Consiliului Concurenței o decizie de neobiecțiune, ele totuși pot fi ulterior sancționate de aceeași autoritate pentru operațiunea de concentrare notificată, la care Autoritatea de Concurență nu a avut vreo obiecție. Considerăm o asemenea abordare inadmisibilă și inechitabilă, întrucît creează întreprinderilor o situație de incertitudine, chiar și atunci cînd acestea au întreprins toate acțiunile legale pentru a se conforma legislației concurențiale. De asemenea, se creează o situație în care Consiliul Concurenței poate să-și negligeze atribuțiile, știind că poate reveni ulterior pentru a sancționa o concentrare asupra căreia nu a obiectat. O asemenea situație este cu atît mai revoltătoare, cu cît examinarea concentrărilor economice de către Consiliul Concurenței se efectuează contra unei taxe deloc neglijabile. <u>În opinia noastră, deciziile prin care Consiliul Concurenței permite realizarea unei concentrări, trebuie să aibă același statut, indiferent dacă permisiunea a fost acordată cu sau fără realizarea unei investigații conform art. 36 (1) (c) al proiectului de Lege.</u> Avînd în vedere că inițierea investigației este la discreția absolută a Consiliului Concurenței, nu vedem vreun motiv, pentru care permisiunea acordată de Consiliul Concurenței fără investigație să aibă un statut inferior celei acordate cu efectuarea unei asemenea investigații. De aceea, considerăm ca decizia emisă în conformitate cu art. 36 (1) (b) a proiectului de Lege să fie denumită ”decizie de autorizare”, tot așa ca și decizia emisă conform art. 36 (2) (b) a proiectului de Lege.
	Art.37 „Restabilirea situației anterioare”	
	Art.38 „Taxa de examinare a concentrărilor economice”	<i>„Articolul 38. Taxa de examinare a concentrărilor economice</i> <i>(1) Prin prezenta lege se instituie taxa de examinare a concentrărilor economice.</i> <i>(2) Taxa de examinare a concentrării economice se stabilește în mărime de 0,1% din suma cumulată a venitului realizat pe teritoriul Republicii Moldova de către întreprinderile implicate în concentrarea economică și se calculează pe baza venitului pentru anul anterior operațiunii de concentrare economică.</i> <i>(3) Sunt obligate la plata taxei de examinare persoana, întreprinderea sau întreprinderile care au înaintat Consiliului Concurenței o notificare a unei operațiuni de concentrare economică.</i> <i>(4) În cazul emiterii unei decizii prevăzute art. 36, alin. (1), lit. a) Consiliul Concurenței în termen de 5 zile lucrătoare din momentul emiterii deciziei inițiază procedura de restituire a mijloacelor bănești achitate pentru examinarea notificării.”</i> La art. 38, alin (2): se propune stabilirea unui plafon valoric maxim a taxei, deoarece acest exercițiu în esență rămâne totuși un efort administrativ, dimensiunile căruia nu sunt dependente direct de cifra de afaceri a părților implicate, iar plata aferentă trebuie să fie destinată acoperirii cheltuielilor aferente, dar nu o sursă de impozitare pentru întreprinderi. Ba mai mult, e necesar ca taxa să fie

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		raportată la posibilitățile economice existente în societate, iar la calculul plafonului maxim să fie luat în considerație și faptul că ANPC este finanțată din bugetul statului. Astfel, considerăm că mărimea stabilită pentru această taxă este excesiv de mare, fapt care nu încurajează operarea concentrărilor economice care și așa este costisitoare, pe lângă existența și altor taxe a altor autorități publice pentru aceiași operațiune economică. Taxa urmează să fie o sumă determinată și nu procentuală, de altfel cum este practicat și în țările UE. În acest context, propunem să fie luată în considerare un plafon maxim a taxei de examinare a concentrărilor economice, de exemplu - 50.000 lei (maximul taxei de stat pentru cererile de chemare în judecată, Legea privind taxa de stat). La art. 38, alin (4): se propune stabilirea termenului pentru restituirea taxei, nu doar inițierea restituirii. Propunem ca această normă să fie modificată corespunzător, cu indicarea termenelor în care trebuie restituită taxa. De asemenea, pentru a evita reținerea neîntemeiată a taxei de către Consiliul Concurenței, ar fi recomandabilă stipularea unor dobânzi de întârziere.
Capitolul V Determinarea pieței relevante		Credem că ar fi binevenit de inserat responsabilitățile, principiile și liniile directoare de care se conduce Consiliul Concurenței în activitatea sa, cum ar fi: transparenței, echitabilității, astfel aceste prevederi vor facilita interpretarea unor prevederi din lege care în unele momente vor fi echivoce în aplicare.
	Art.39 „Piața relevantă și concurența”	La art. 39, alin (2), lit b): termenul „încetarea” trebuie înlocuit cu „constatarea”. La art. 39, alin (5): propunem înlocuirea cuvântului ”reclamanții” cu ”reclamații”.
	Art.40 „Procesul de determinare a pieței relevante”	
	Art.41 „Elemente probatorii pentru determinarea pieței relevante”	La art 41: de ce nu se folosește „testul monopolistului ipotetic”, utilizat pentru definirea piețelor relevante în legislația și practica comunitară? La art 41, alin (2), lit d): credem că formularea „dimensiunii pieței geografice” necesită redactare, fiindcă e confuză. Considerăm oportună utilizarea noțiunii din Comunicarea CE 19971209 <i>“Piața geografică relevantă cuprinde zona în care întreprinderile respective sunt implicate în oferta și cererea de produse sau servicii în cauză, în care condițiile de concurență sunt suficient de omogene și care poate fi deosebită de zonele geografice învecinate, deoarece condițiile de concurență diferă în mod apreciabil în respectivele zone.”</i> La art. 41, alin (3), lit d): nu este clar sensul normei.
	Art.42 „Calcularea cotelor de piață”	„Articolul 42. Calcularea cotelor de piață (1) Determinarea pieței relevante permite identificarea furnizorilor și a consumatorilor care acționează pe respectiva piață. Mărimea totală a pieței relevante și cotele deținute de fiecare întreprindere-participant la piața relevantă se calculează pe baza venitului realizat de aceștia în zona geografică pentru produsele în cauză. La calcularea mărimii totale a pieței relevante și cotelor de piață corespunzătoare în cazul produselor diferențiate se va utiliza valoarea venitului și cota de piață corespunzătoare. (2) În general punctul de referință pentru calculul cotelor de piață sunt vânzările (valoric și/sau cantitativ). Alte repere utilizate, în acest sens, sunt stabilite în funcție de

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	produsele specifice sau de industria în cauză, în special, capacitatea, numărul întreprinderilor în ofertă pe piață. (3) Sursele de informații consultate pentru calcularea mărimii totale a pieței relevante și cotele deținute de fiecare întreprindere-participant la piața relevantă sunt următoarele: previziunile întreprinderilor sau studiile comandate întreprinderilor de consultanță și/sau asociațiilor de întreprinderi. În absența unor astfel de surse de informații sau atunci când previziunile nu sunt fiabile, drept surse de informații sunt comunicările întreprinderilor-participanți la piața relevantă referitor la propriile venituri din vânzări obținute pe piața relevantă.” La art. 42, alin (1): alin.1 stabilește un criteriu foarte rigid de determinare a cotei pe piața relevantă. În plus, el vine imediat în contradicție cu alin.2 al aceluiași articol, care ia în considerație și alte criterii, în afară de venitul din vânzări. Nu este clar de ce se pune accentul pe cota de piață după venituri. În unele industrii, cum ar fi cea a comunicațiilor, poate fi relevant, în funcție de natura pieței, volumul de trafic, capacitatea, numărul de abonați, numărul de concursuri câștigate și pierdute, etc. De pildă, pe o piață cu ridicata, va avea importanță mai mare volumul de trafic sau capacitatea, dar mai puțin numărul de clienți sau venituri. Totodată, pe piața cu amănuntul este foarte important anume numărul de abonați, deoarece veniturile depind în mare măsură de capacitatea furnizorului de a valorifica această cotă. Se propune excluderea acestui alineat. Metodologia de definire a pieței relevante este mult mai complexă. Din motivele expuse la comentariul la art. 46(7) (în varianta veche – 54(7)), se propune introducerea unui domeniu suplimentar în care Consiliul concurenței trebuie să adopte un act normativ separat: „metodologia de definire a pieței relevante și de evaluare a poziției dominante pe piața relevantă”. La art. 42, alin (3): nu este clar de ce nu pot fi luate ca bază rapoartele prezentate organelor de statistică și autorităților de reglementare în domeniu. Se propune introducerea următorului text după cuvântul „întreprinderi”: „rapoartele financiare și statistice, informații prezentate de autoritățile vamale, de autoritățile de reglementare, etc.”. De exemplu, furnizorii de comunicații electronice prezintă ANRCETI rapoarte statistice și informații suplimentare detaliate ce pot fi utilizate pentru definirea și analiza piețelor”.
Capitolul VI Consiliul Concurenței	Dincolo de comentariile pe articole, credem că se impun și câteva note de ordin general la Capitolul VI. Proiectul Legii propune următoarele trăsături Consiliului Concurenței ca supraautoritate (cu risc de periclitate a echilibrului dintre interesul public pentru un mediu concurențial adecvat și garantarea subiectelor de drept privat contra abuzurilor, neglijenței și, pur și simplu, a erorilor în activitatea profesională): ▪ Consiliului Concurenței conform proiectului este plasat într-un spațiu separat și privilegiat, sub aspectul imunităților acordate, al subordonării altor autorități publice cerințelor Consiliului Concurenței și <u>lipsei oricăror prevederi referitoare la răspunderea acestuia (inclusiv compensarea prejudiciilor cauzate) în cazul emiterii unor decizii ilegale.</u> ▪ Arogarea de către Consiliul Concurenței, în lipsa unor considerații bine argumentate, a unor împuterniciri ale organelor de investigare operativă și de urmărire penală, fără a prelua și garanțiile stabilite de legile respective.
Art.43 „Prevederi generale privind Consiliul Concurenței”	„Articolul 43. Prevederi generale privind Consiliul Concurenței (1) Consiliul Concurenței, este o autoritate autonomă a administrației publice centrale, ce reglementează și supraveghează respectarea legislației cu privire la concurență, ajutorul de stat și publicitate potrivit prevederilor prezentei legi. (2) În acest scop, Consiliul Concurenței este investit cu putere de decizie, de reglementare, de dispensă (scutire), de interdicție, de intervenție, de control și de sancționare, în limitele stabilite de legislație. (3) Consiliul Concurenței este persoană juridică, cu bilanț propriu, dispune de ștampilă cu imaginea Stelei de Stat și cu denumirea sa. Consiliul Concurenței are sediul central în municipiul Chișinău, în funcție de necesități, acesta își poate deschide în teritoriu filiale.

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		(4) Activitatea Consiliului Concurenței se exercită pe întreg teritoriul Republicii Moldova. (5) Structura organizatorică și statele de personal ale Consiliului Concurenței se aprobă de către Plenul Consiliului Concurenței. În vederea exercitării atribuțiilor sale, Consiliul Concurenței elaborează și adoptă regulamentul său interior de organizare, funcționare și procedură.” La art. 43, alin (1): Propunem să fie descrisă și exemplificată sintagma „<i>Consiliul Concurenței, este o autoritate autonomă a administrației publice centrale</i>”, întrucât nu se înțelege la ce anume se referă termenul ”autonoma” din acest articol. La art. 43 alin. 2, art. 47 (b), art. 62-64: Se sugerează corelarea normelor date cu prevederile proiectului de lege privind „Controlul de stat asupra activității de întreprinzător”, unde ANPC este organ abilitat cu dreptul de a iniția controlul și de a acorda mandate de control.
	Art.44 „Activitatea Consiliului Concurenței”	„Articolul 44. Activitatea Consiliului Concurenței (1) Consiliul Concurenței activează potrivit prevederilor Constituției, prezentei legi, regulamentului propriu și este independent deplin de alte organe ale administrației publice în exercitarea funcțiilor sale. (2) Organizarea și activitatea Consiliului Concurenței se bazează pe principiul autonomiei, independenței, colegialității. (3) Consiliul Concurenței întocmește anual un raport privind activitatea sa și modul în care întreprinderile și autoritățile publice respectă prevederilor prezentei legi. Raportul Consiliului Concurenței se adoptă de către Plenul Consiliului Concurenței, se prezintă anual Parlamentului și se face public.” La art. 44, alin (1): propunem expunerea alineatului în următoarea redacție: „(1) Consiliul Concurenței activează în conformitate cu prevederile Constituției, prezentei legi, altor acte legislative, regulamentului propriu și este independent în exercitarea funcțiilor sale.”
	Art.45 „Colaborarea Consiliului Concurenței cu alte autorități”	
	Art.46 „Finanțarea activității Consiliului Concurenței”	
	Art.47 „Atribuțiile Consiliului Concurenței”	
	Art.48 „Structura Consiliului Concurenței”	
	Art.49 „Atribuțiile președintelui Consiliului Concurenței și ale vicepreședintelui”	
	Art.50 „Atribuțiile Plenului Consiliului Concurenței”	„Articolul 50. Atribuțiile Plenului Consiliului Concurenței (1) Plenul Consiliului Concurenței are următoarele atribuții decizionale: a) dispune elaborarea și adoptă acte normative, acte interne necesare executării prezentei legi, ce țin de domeniul concurenței, publicității, ajutorului de stat; b) emite avize pentru proiectele de acte legislative și normative care pot avea impact anticoncurențial și propune modificarea acelor care au sau pot avea un impact anticoncurențial; c) dispune inițierea investigațiilor ce țin de competența Consiliului Concurenței; d) dispune efectuarea controlului de stat asupra respectării legislației cu privire la concurență, ajutorul de stat și publicitate, în limitele competenței sale e) examinează rapoartele de investigație, cu eventualele observații formulate la acestea și decide asupra măsurilor de luat; f) ia decizii de constatare, de aplicare a sancțiunilor, de imunitate la amendă, reducerea cuantumului amenzii și alte decizii prevăzute de prezenta lege pentru cazurile de încălcare a legislației cu privire la concurență, ajutor de stat, publicitate, în limitele competenței sale, constatate în urma investigațiilor în baza prevederilor legii; g) ia decizii de retragere a beneficiului exceptării de la prevederile art. 5 stabilit prin regulamentul adoptat de Consiliului Concurenței pentru unele categorii de

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	acorduri, decizii luate de asociațiile de întreprinderi sau practici concertate, atunci cînd constată că acestea nu mai îndeplinesc prevederile art. 6 alin.(1); h) ia decizii de refuz, de autorizare și de autorizare condiționată a concentrărilor economice; i) ia decizii de constatare a faptului că măsura notificată nu constituie ajutor de stat, de autorizare a ajutorului de stat, de autorizare condiționată, de interdicere a ajutorului de stat și de recuperare a ajutorului interzis sau incompatibil; j) acceptă angajamente și impune măsuri interimare, în condițiile prevăzute de lege; k) asigură aplicarea și executarea efectivă a deciziilor proprii; l) dispune efectuarea din oficiu a investigațiilor utile pentru cunoașterea pieței; m) ia decizii cu privire la înaintarea în instanțele de judecată a acțiunilor asupra cazurilor în care acesta este competent; n) ia decizii cu privire la sesizarea organelor de urmărire penală sau altor organe competente despre faptele posibilelor încălcări ale legislației; o) urmărește aplicarea dispozițiilor legale și a altor acte normative ce țin de domeniul concurenței, publicității, ajutorului de stat; p) face recomandări Guvernului și organelor administrației publice centrale și locale pentru adoptarea de măsuri care să faciliteze dezvoltarea pieței și a concurenței; q) dispune realizarea studiilor și aprobă rapoarte privind domeniul său de activitate și furnizează Parlamentului, Guvernului, publicului și organizațiilor internaționale specializate informații privind această activitate; r) ia decizii de modificare, completare sau anulare a propriilor decizii și orice alte decizii în îndeplinirea atribuțiilor ce decurg din prezenta lege. (2) Înainte de emiterea unei decizii conform prevederilor lit. f), h), i) ale alin.(1), Plenul Consiliului Concurenței poate impune printr-o decizie privind măsuri interimare întreprinderilor implicate sau autorităților publice, luarea oricărei măsuri pe care o consideră necesară în scopul restabilirii concurenței și repunerii părților în situația anterioară. (3) Măsurile de suspendare sau de interdicție a practicilor anticoncurențiale, a acțiunilor de concurență neloială și a publicității neadecvate constatate, precum și dispozițiile obligatorii date întreprinderilor de a reveni la situația anterioară vor fi dispuse de Plenul Consiliului Concurenței, în aplicarea prevederilor alin. (2), numai la constatarea unor fapte manifest ilicite, constitutive de practici anticoncurențiale, de concurență neloială și publicitate neadecvată interzise expres de lege și care trebuie eliminate fără întârziere, pentru a preveni sau a opri producerea unui prejudiciu grav și cert. (4) Măsurile prevăzute la alin. (2) și (3) trebuie să fie strict limitate, atât în durată, cît și în obiectul lor, la ceea ce este necesar pentru a corecta afectarea liberei concurențe și a concurenței loiale. (5) Deciziile luate de Plenul Consiliului Concurenței în aplicarea prevederilor alin. (2) și (3), vor fi comunicate de îndată părților. Aceste decizii pot fi atacate nemijlocit în instanța de contencios administrativ competentă în termen de 30 de zile de la comunicare. " La art 50, alin (1), lit f): Credem că în general, gravitatea acuzațiilor și quantumul măsurilor de răspundere reprezintă un argument pertinent <u>pentru aplicarea unor asemenea sancțiuni doar de către instanța de judecată. Codul Contravențional atribuie în competența exclusivă a instanțelor de judecată (și nu în competența autorităților constatatoare) aplicarea unor sancțiuni mult mai puțin serioase, decît cele prevăzute de proiectul de Lege.</u> Numai instanțele de judecată dispun de baza procedurală pentru a asigura gradul necesar de obiectivitate, contradictorialitate și caracter complet al examinării cauzelor respective. La art 50, alin (2): <u>Considerăm că norma în cauză posedă un însemnat potențial de abuz.</u> Norma în cauză este una generală și abstractă și nu definește un cadru de acțiune previzibil al Autorității. Urmează a se stabili cu certitudine care sunt măsurile interimare pe care le poate dispune Consiliul Concurenței și în ce împrejurări pot fi dispuse acestea. Reieșind din argumentele de mai sus, propunem următorul conținut al art. 50 alin. 2 din Proiect: „Înainte de emiterea unei decizii conform prevederilor lit. f), h), i) ale alin.(1), Consiliul Concurenței poate impune orice măsură interimară pe care o consideră necesară, în caz de urgență determinată de riscul unui prejudiciu grav și ireparabil adus concurenței, în cazul în care constată, la o primă evaluare, existența unor fapte de natură anticoncurențială prohibite expres de lege și care trebuie eliminate fără întârziere. Înainte de luarea unei măsuri interimare, părțile implicate pot prezenta în scris punctul lor de vedere. La cererea expresă a părților implicate, Consiliul Concurenței va proceda la ascultarea argumentelor acestora, în Plen.”
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	La art 50, alin (4): În același sens poate fi modificat și aliniatul 4 din același articol: <i>„Măsurile prevăzute la alin. (2) și (3) trebuie să fie strict limitate, atât în durată, cât și în obiectul lor, la ceea ce este necesar pentru a corecta afectarea liberei concurențe și a concurenței loiale și trebuie să fie proporționale cu încălcarea comisă.”</i> Considerăm că principiul proporționalității, în una din formele de aplicare a acestuia în sensul că măsurile luate de Autoritate trebuie să fie proporționale cu încălcarea comisă și necesare pentru încetarea efectivă a încălcării, <u>urmează să fie transpuse sub forma unui nou aliniat în art. 53 și 75 din Proiect, care ar corespunde sensului că: măsurile aplicate de Autoritate trebuie să fie proporționale cu încălcarea comisă și necesare pentru încetarea efectivă a încălcării, totodată acestea vor fi impuse numai atunci când nu există o altă măsură mai puțin oneroasă dar la fel de eficientă.</u>
Art.51 „Calitatea de membru al Plenului Consiliului Concurenței, incompatibilități și restricții”	<i>„Articolul 51. Calitatea de membru al Plenului Consiliului Concurenței, incompatibilități și restricții</i> <i>(1) Membrii Plenului Consiliului Concurenței, inclusiv președintele și vicepreședintele, sunt desemnați de Parlament, cu avizul prealabil pozitiv al comisiei parlamentare de profil.</i> <i>(2) Președintele Consiliului Concurenței este desemnat de Parlament la propunerea Președintelui Parlamentului. Vicepreședintele Consiliului Concurenței și 3 membri sunt desemnați de Parlament la propunerea președintelui Consiliului Concurenței, din numărul membrilor acestuia.</i> <i>(3) Membrii Plenului Consiliului Concurenței nu reprezintă autoritatea care i-a numit și sunt independenți în luarea deciziilor.</i> <i>(4) Durata mandatului membrilor Plenului Consiliului Concurenței este de 7 ani, aceștia putând fi reînvestiți cel mult încă o dată.</i> <i>(5) Mandatele membrilor Plenului Consiliului Concurenței încep de la data intrării în vigoare a hotărârii Parlamentului respective și expiră la împlinirea termenelor prevăzute la alin. (3), calculate de la această dată.</i> <i>(6) În funcție de membru al Plenului Consiliului Concurenței poate fi desemnată persoana care deține cetățenia Republicii Moldova, are studii superioare, competență profesională, o bună reputație și vechime în muncă de cel puțin 10 ani în activități din domeniile: economic, concurenței sau juridic.</i> <i>(7) Președintele Consiliului Concurenței trebuie să fi îndeplinit o funcție de conducere, în care a făcut dovada competenței sale profesionale și manageriale.</i> <i>(8) Calitatea de membru al Plenului Consiliului Concurenței este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte activități remunerate, profesionale sau de consultanță, cu participarea directă sau prin persoane interpușe, la conducerea sau administrarea unor întreprinderi publice sau private, cu excepția activității didactice și științifice. Ei nu pot fi desemnați experți sau arbitri nici de părți și nici de instanța judecătorească sau de către o altă instituție.</i> <i>(9) Membrii Plenului Consiliului Concurenței nu pot face parte din partide sau formațiuni politice.</i> <i>(10) Membrii Plenului Consiliului Concurenței poartă răspundere personală pentru deciziile adoptate de Consiliul Concurenței și executarea funcțiilor ce le revin.</i> <i>(11) Membrii Plenului Consiliului Concurenței nu pot fi cercetați, reținuți, arestați, decât la cererea Procurorului General, cu acordul Parlamentului.</i> <i>(12) Membrii Plenului Consiliului Concurenței sunt responsabili de sectorul ce ține de domeniul activității Consiliului Concurenței, încredințat de Președintele Consiliului Concurenței.</i> <i>(13) Membrii Plenului Consiliului Concurenței sunt obligați să participe la ședințele Plenului Consiliului Concurenței și să voteze „pentru” sau „contra” adoptării deciziilor.”</i> La art 51 alin (2): Un moment important în viziunea noastră constituie modalitatea de formare a Plenului Consiliului Concurenței (art. 48, 51 din proiect). Toți 5 membri ai Plenului sunt aprobate de Parlament, însă separat este propus (dar și ales) doar Președintele CC, iar ceilalți membri sunt numiți de Parlament doar la propunerea Președintelui CC. O asemenea modalitate de formare a Plenului practic elimină polaritățile de opinii în interiorul Plenului. Astfel, considerăm că fiecare membru al Plenului Consiliului Concurenței trebuie să fie desemnat separat. Propunerea noastră este de a opera modificări la schema propusă prin asigurarea prezenței în Plenul a persoanelor independente de influența Președintelui, numiți de Parlament fără a se limita la propunerile Președintelui CC. Propunem să fie preluată formula din art. 11 al Legii nr. 192 din 12.11.1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, și anume „Art.11. - Membrii Consiliului de administrație sînt desemnați de Parlament pentru un mandat de 5 ani, la propunerea Președintelui Parlamentului”

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	La art 51 alin (4): În opinia noastră nu se observă necesitatea de majorare a mandatului membrilor Plenului Consiliului Concurenței de la 5 ani la 7 ani. Legea în vigoare prevede mandat de 5 ani, la fel cum este prevăzut pentru membrii Consiliului de Administrație CNPF etc.. La art 51 alin (5): Propunem reformularea alineatului după cum urmează: <i>(5) Mandatele membrilor Plenului Consiliului Concurenței încep de la data intrării în vigoare a hotărârii Parlamentului respective și expiră la împlinirea termenelor prevăzute la alin. (3), calculate de la această dată, cu excepția încetării calității de membru în baza condițiilor stabilite la art 52</i>" La art 51 alin (6): propunem înlocuirea sintagmei „10 ani în activități din domeniile: economic, concurenței sau juridic.” cu sintagma „10 ani în activități din domeniile: economic, concurenței, juridic.” La art 51, alin (10): propunem să fie definită noțiunea „<u>poartă răspundere personală pentru deciziile adoptate de Consiliul Concurenței</u>” Adițional, propunem ca în textul acesti alineat să fie introdusă răspunderea profesională! La art 51, alin (11): Alin (11) prevede că „(11) Membrii Plenului Consiliului Concurenței <u>nu pot fi cercetați</u>, reținuți, arestați, decît la cererea Procurorului General, <u>cu acordul Parlamentului.</u> ” Propunem reformularea alineatului după cum urmează: „11) Membrii Plenului Consiliului Concurenței nu pot fi reținuți, arestați, decît la cererea Procurorului General” Sintagma „<u>nu pot fi cercetați</u>” acordă dreptul la imunitate totală și practic face imposibil ca membru Consiliului CC să fie revocat din funcție în baza art. 52, alin (2), lit a) din simplu motiv că nu poate fi pronunțată sentința judecătorească fără ca persoana să fie cercetată. Astfel, membru Consiliului CC poate fi revocat din funcție doar în baza literelor b) și c) al alin (2) art. 52, și anume: <i>„b) devin neeligibili în caz de incompatibilitate prevăzut la art. 51 alin. (8), alin. (9); c) nu-și pot îndeplini atribuțiile din cauza incapacității fizice sau psihice, constatată de către o comisie medicală.”</i> Adițional alin (11) prevede că <i>membrii Plenului Consiliului Concurenței nu pot fi cercetați, reținuți, arestați, decît la cererea Procurorului General, <u>cu acordul Parlamentului.</u></i>” Sintagma „<u>cu acordul Parlamentului</u>” practic face imposibilă orice măsură de cercetare, reținere, arestare etc. <u>Este o imunitate nemaivăzută, în mod special luînd în considerație că proiectul Legii nu prevede nici o răspundere profesională pentru activitatea desfășurată de membru Plenului Consiliului Concurenței.</u> Considerăm necesară eliminarea sintagmei „cu acordul Parlamentului”
Art.52 „Încetarea calității de	„Articolul 52. Încetarea calității de membru și revocarea membrilor Plenului Consiliului Concurenței (1) Calitatea de membru al Plenului Consiliului Concurenței în caz de:

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

membru și revocarea membrilor Plenului Consiliului Concurenței”	a) expirare a duratei mandatului; b) demisie; c) deces; d) revocare de către Parlament, la propunerea Președintelui Parlamentului. (2) Revocarea membrilor Plenului Consiliului Concurenței se face de Parlament în cazul în care: a) au fost condamnați prin sentință judecătorească definitivă pentru încălcarea gravă a prezentei legi și pentru săvârșirea unei infracțiuni; b) devin neeligibili în caz de incompatibilitate prevăzut la art. 51 alin. (8), alin. (9); c) nu-și pot îndeplini atribuțiile din cauza incapacității fizice sau psihice, constatată de către o comisie medicală. Pînă la rămînerea definitivă a sentinței judecătorești membrii Plenului Consiliului Concurenței pot fi suspendați din funcție de către Parlament. (3) Membrii Plenului Consiliului Concurenței se revocă din funcție cu majoritatea simplă de voturi (50+1) din numărul total al deputaților din Parlament.” La art 52, alin (1) lit d): propunem reformularea literei după cum urmează: „d) revocare de către Parlament, la propunerea Președintelui Parlamentului sau la propunerea a 1/3 de deputați” La art 52, alin (2): Luînd în considerație comentariile de mai sus la art 51, și anume faptul că membru Consiliului de Administrație nu poate fi cercetat, credem că lit a) al acestui alineat practic devine greu de utilizat. De asemenea, așa cum am menționat la art 51, credem că la acest alineat trebuie să fie introdus și motiv de ”responsabilitate profesională” Spre exemplu: ▪ art. 15 al Legii nr. 192 din 12.11.1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare prevede că „(1) Revocarea membrilor Consiliului de Administrație se face de Parlament în cazul în care: a) în urma exercitării neadecvate a atribuțiilor sale sau săvârșirii unor acte ilegale, s-au produs efecte de criză pe piața financiară nebanară;” ▪ Art 27 al Legii nr. 548 din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei prevede că: „(1) Guvernatorul și ceilalți membri ai Consiliului de administrație se destituie din funcție la propunerea Președintelui Parlamentului dacă: a) devin neeligibili pentru funcția din Consiliu din motivele arătate la alineatul (2); (2) Membrii Consiliului de administrație se destituie din funcție la propunerea Guvernatorului dacă: a) au lipsit nemotivat la trei sau mai multe ședințe consecutive ale Consiliului; b) nu-și pot îndeplini atribuțiile din cauza incapacității fizice sau mintale; c) au avut atitudine necorespunzătoare față de muncă ceea ce a cauzat prejudicii substanțiale intereselor Băncii Naționale.”
Art.53 „Deciziile Consiliului Concurenței, modul de adoptare a lor și de intrare în vigoare”	„Articolul 53. Deciziile Consiliului Concurenței, modul lor de adoptare și intrare în vigoare (1) Deciziile Consiliului Concurenței se adoptă la ședințele Plenului Consiliului Concurenței, care pot fi ordinare sau extraordinare. Procesele-verbale ale ședințelor sunt semnate de Președintele Consiliului Concurenței, de membrii prezenți și secretarul ședinței. Ședințele ordinare se convoacă după necesitate, dar nu mai rar decît de 2 ori pe lună. Ședințele extraordinare se convoacă din inițiativa președintelui sau a cel puțin 2 membri ai Consiliului Concurenței. (2) Ședințele Consiliului Concurenței pot fi închise sau publice, în limita locurilor disponibile din sala de ședințe și în ordinea stabilită de persoana care prezidează ședința. Pot avea loc ședințe închise ale Consiliului Concurenței în scopul protejării informației ce constituie secret de stat, secret comercial ori a unei alte informații confidențiale a cărei divulgare este limitată sau interzisă prin lege.

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	(3) Ședințele Plenului Consiliului Concurenței sunt deliberative în cazul în care la ele participă cel puțin 3 membri și sunt prezidate de către președintele Consiliului Concurenței, iar în absența acestuia, de către vicepreședinte. (4) Deciziile Consiliului Concurenței se adoptă prin votul majorității celor prezenți la ședința Plenului Consiliului Concurenței. Fiecare membru dispune de un vot. În caz de paritate a voturilor, votul președintelui sau, în absența acestuia, a vicepreședintelui este decisiv. (5) Membrii Plenului Consiliului Concurenței nu au dreptul de a se abține de la vot. Membrii care au votat împotriva își pot consemna opinia separată în procesul-verbal al ședinței respective. (6) Deciziile Consiliului Concurenței intră în vigoare la data adoptării și se fac publice. (7) Deciziile Consiliului Concurenței, adoptate în vederea realizării atribuțiilor sale prevăzute de prezenta lege, se comunică în scris persoanelor vizate în termen de 5 zile lucrătoare de la data adoptării lor. " La art 53, alin (2): propunem să fie exclusă sintagma „în limita locurilor disponibile din sala de ședințe și în ordinea stabilită de persoana care prezidează ședința.” La art. 53, alin (6): Este de neînțeles de ce în proiectul de Lege se ignoră principiul general conform căruia nepublicarea actului normativ atrage inexistența acestuia. Prevederile art. 53 alin. 6 urmează să fie modificate în sensul că publicitatea deciziilor să se facă prin publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Totodată, trebuie să se prevadă că la publicarea deciziilor se va ține seama de interesele legitime ale întreprinderilor în cauză, astfel încât secretul comercial să nu fie divulgat. Remarcăm asupra lipsei în proiect a certitudinii asupra modului de intrare în vigoare ai actelor emise de Consiliul. Normele date provoacă o insuficiență a transparenței în activitatea Consiliului Concurenței și nu corespund prevederilor art. 68 (2) al <u>Legii nr. 317-XV privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale</u>, prin care se instituie regula generală: <u>”actul intră în vigoare din momentul publicării în Monitorul Oficial”</u>. În viziunea noastră toate actele a Consiliului Concurenței urmează să fie publicate în Monitorul Oficial și trebuie să intre în vigoare din momentul publicării. Totodată se recomandă ca actele Consiliului să fie amplasate și pe pagina web ai Consiliului.
Art.54 „Forma deciziilor adoptate de Consiliul Concurenței”	„Articolul 54. Forma deciziilor adoptate de Consiliul Concurenței (1) Consiliul Concurenței în Plen ia decizii sub formă de hotărâri, dispoziții și prescripții, formulează avize, face recomandări și elaborează rapoarte, care se semnează de președinte sau, în absența acestuia, de vicepreședinte. (2) Plenul Consiliului Concurenței, după caz, poate delibera în ședințe și rezolva unele chestiuni, conform regulamentului, prin înscrieri protocolare. Înscrierile protocolare se aplică doar în limitele în care nu este necesară adoptarea unei decizii sub formă de hotărâre, dispoziție sau prescripție. (3) Deciziile sunt acte administrative cu caracter individual, prin care se constată încălcarea prevederilor legale, se aplică sancțiunile corespunzătoare, se dispun măsurile necesare restabilirii mediului concurențial, se soluționează cererile formulate în baza prezentei legi, precum și cererile și notificările privind concentrările economice. (4) Prin hotărâri, se fondează și se lichidează filialele teritoriale ale Consiliului Concurenței, se adoptă, modifică sau abrogă acte normative, acte interne ce țin de domeniul concurenței, publicitate, ajutor de stat, se aprobă regulamentul propriu, precum și se realizează atribuțiile Consiliului Concurenței stabilite prin prezenta lege și de alte acte legislative, cu excepția atribuțiilor stabilite la alin.(5), (6). (5) Prin dispoziții, se inițiază investigații ale cazurilor de încălcare a legislației cu privire la concurență, ajutor de stat, publicitate, în limitele competenței sale, se inițiază, din oficiu, studii/analize utile pentru cunoașterea pieței, precum și se dispune efectuarea de expertize. (6) Prin prescripții, sunt obligate autoritățile publice centrale sau locale, precum și persoanele asimilate autorităților publice, să anuleze sau să modifice actul normativ, se suspendă acțiuni, sunt impuse întreprinderilor prescripții de a întreprinde acțiuni sau de a nu admite efectuarea lor, se impune înlăturarea efectelor negative aduse prin încălcarea legii, se fac preîntâmpinări. (7) Plenul Consiliul Concurenței adoptă regulamente sau alte acte normative ori acte interne, metodologice, necesare punerii în aplicare a prezentei legi, cum ar fi cele care privesc: a) organizarea, funcționarea și procedura Consiliului Concurenței și a Plenului Consiliului Concurenței; b) organizarea, funcționarea și procedura secretariatului Plenului Consiliului Concurenței; c) organizarea, funcționarea și atribuțiile Consiliului de experți de pe lângă Consiliul Concurenței;

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	d) aplicarea procedurii de examinare a cazurilor; e) piața relevantă; f) modalitatea de stabilire a poziției dominante pe piață; g) evaluarea acordurilor anticoncurențiale; h) exceptarea unor categorii de acorduri anticoncurențiale; i) concentrările economice; j) modalitatea de calcul a venitului întreprinderii; k) și alte domenii.” La art. 54, alin (1): Propunem reformularea alin (1) după cum urmează: „(1) Consiliul Concurenței în Plen ia decizii sub formă de dispoziții și prescripții” <u>Adițional poate fi introdus un nou alineat cu următorul cuprins:</u> „Consiliul Concurenței în Plen adoptă hotărâri și decide asupra avizelor și recomandărilor la proiecte de acte normative a autorităților publice, care se semnează de președinte sau, în absența acestuia, de vicepreședinte.” La art. 54, alin (2): propunem eliminarea acestui alineat, întrucât acesta crează confuzii și interpretări multiple. Ce se subînțelege prin „<u>rezolvă unele chestiuni, conform regulamentului, prin înscrieri protocolare</u>”? Ce caracter juridic au înscrieri protocolare? Conform cărui Regulament? Care este definiția și efectul acestor înscrieri protocolare? La art 54, alin (3): În caz în care se va accepta propunerea noastră la alin (1), va dispărea confuzia în privința interpretării alin (3). De exemplu, hotărâri (conform definiției la alin (4)) adoptate de Consiliul Concurenței nu pot fi considerate acte individuale, prin care se constată încălcarea prevederilor legale, se aplică sancțiunile etc. La art 54, alin (4): propunem reformularea alineatului după cum urmează: „(4) Prin hotărâri se fondează și se lichidează filialele teritoriale ale Consiliului Concurenței, se adoptă, modifică sau abrogă actele interne, precum și se realizează atribuțiile Consiliului Concurenței stabilite prin prezenta lege și de alte acte normative, cu excepția atribuțiilor stabilite la alin. alin.(5) și (6) a prezentului articol” Considerăm că prin această redacție poate fi evitată confuzia în privința interpretării sintagmei: „adoptă, modifică sau abrogă acte normative, acte interne ce țin de domeniul concurenței”. Interpretând acest alineat, la moment se creează impresia că Consiliul Concurenței este împuternicit să adopte orice act normativ ce ține de domeniul concurenței. În partea ce ține de acte normative, credem că Consiliul Concurenței nu poate adopta „acte normative ce țin de domeniul concurenței”, la care nu se face referință în textul proiectului. Totodată, reieșind din discuțiile cu autorii proiectului în data de 20 septembrie, înțelegem că <i>actele interne</i> sunt utilizate strict pentru buna funcționare și organizare a Consiliului Concurenței, fără să fie adoptate careva norme materiale în domeniul concurenței sau să fie create condiții pentru persoane întreprinderi. <u>Este recomandabilă specificarea că actele interne îndeplinesc anume aceasta funcție.</u> Recomandarea este valabilă și pentru alin (7) Art 54, alin (5): <u>Se recomandă reanalizarea dispozițiilor art. 54 alin (5) coroborate cu dispozițiile art. 55 alin (1) pentru a nu sustrage controlului judecătoresc ordinele de inspecție date pentru investigarea unor încălcări ale dispozițiilor Legii Concurenței. În același</u>
--	--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		sens a se prevedea dreptul de a ataca în justiție ordinele de inspecție și în cuprinsul art. 64 din lege. Art. 54, alin (7): A se vedea recomandările la art 54, alin (4) Adițional, propunem eliminarea literei k) „<i>și alte domenii</i>”. Această normă nu este transparentă.
	Art.55 „Modul de atacare a deciziilor Consiliului Concurenței”	„Articolul 55. Modul de atacare a deciziilor Consiliului Concurenței <i>(1) Deciziile Consiliului Concurenței pot fi atacate, în termen de 30 zile calendaristice, nemijlocit în instanța de contencios administrativ competentă, cu excepția deciziilor prevăzute de alin.(5) al art.54 al prezentei legi.</i> <i>(2) Intentarea acțiunii în justiție nu suspendă executarea deciziilor Consiliului Concurenței până la soluționarea definitivă a cauzei în instanța de judecată.</i>” La art 55, alin (q): se propune introducerea sintagmei „fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile” după cuvântul „competentă”. La art 55, alin (2): <u>Decizia de a suspenda sau nu deciziile Consiliului Concurenței trebuie lăsată la latitudinea instanței de judecată, la fel ca și în cazul deciziilor altor autorități publice. Nu există argumente care să plaseze Consiliul Concurenței într-o poziție superioară acestora.</u> În conformitate cu prevederile alin. 2 art. 55 a proiectului de Lege, “Intentarea acțiunii în justiție nu suspendă executarea deciziilor Autorității de concurență până la soluționarea definitivă a cauzei în instanța de judecată”. Pe de altă parte: ▪ Lit. b), alin. 5, art. 92 a proiectului de Lege prevede că “termenul de prescripție pentru executarea sancțiunilor se suspendă pe perioada în care executarea silită a plății este suspendată în temeiul unei hotărâri a instanței de judecată”; ▪ Alin. 2, art. 21 a Legii Conteciosului Administrativ (deciziile Autorității de Concurență pot fi atacate conform conteciosului administrativ) prevede dreptul instanței judiciare de a suspenda executarea deciziilor Autorității de Concurență. ▪ Art. 30 a Legii Conteciosului Administrativ prevede că recursul depus suspendă executarea Hotărârilor. ▪ Alin. 5 art. 16 a Legii cu privire la principiile de reglementare a activității de întreprinzător prevede interzicerea aplicării sancțiunilor fără posibilitatea acordării dreptului întreprinzătorului de a o contesta. Prin urmare, putem observa că prevederile art. 55 vin în contradicție atât cu prevederile art. 92 a proiectului dat, cât și în contradicție cu prevederile Legii Conteciosului administrative. Din acest considerent propunem amendarea alin. 2 al art. 55 (dar și a art. 76) a proiectului de Lege în următoarea redacție: „Deciziile Consiliului Concurenței devin executorii la momentul expirării termenelor de atac. Intentarea acțiunii în justiție suspendă executarea deciziilor Consiliului Concurenței până la soluționarea definitivă a cauzei în instanța de judecată”
	Art.56 „Consilii de experți”	
Capitolul VII Examinarea preliminară,		

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

investigarea și luarea deciziilor	
Art.57 „Temeiurile pentru inițierea procedurii de examinare”	„Articolul 57. Temeiurile pentru începerea procedurii de examinare <i>(1) Consiliul Concurenței începe procedura de examinare a presupusului caz de încălcare a legislației concurențiale ca urmare a unei cereri depuse în modul stabilit în Regulamentul privind aplicarea procedurii de examinare a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale, aprobat de Plenul Consiliului Concurenței.</i> <i>(2) Cererea pentru sesizarea presupuselor acțiuni anticoncurențiale poate fi de depusă de către întreprinderi sau asociații de întreprinderi (reclamanti).</i> <i>(3) Pentru a fi abilitat să depună o cerere de sesizare a presupuselor acțiuni anticoncurențiale întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi trebuie să demonstreze interesul lor legitim.</i> <i>(4) Întreprinderile pot avea un interes legitim dacă operează pe o anumită piață și dacă comportamentul denunțat este susceptibil de a leza interesele lor.</i> <i>(5) Asociația de întreprinderi poate invoca un interes legitim chiar dacă nu este afectată în mod direct de comportamentul denunțat, cu condiția ca, pe de o parte, asociația să aibă dreptul de a reprezenta interesele membrilor săi și, pe de altă parte, comportamentul denunțat să fie susceptibil de a leza interesele membrilor asociației.</i> <i>(6) Consiliul Concurenței poate începe examinarea din oficiu, în baza materialelor de care dispune referitor la presupusa încălcare a legislației.”</i> La art 57, alin (1): Considerăm că regulile și procedura de examinare a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale trebuie aprobate de Parlament (de exemplu, în art 58 al acestui proiect de lege). În caz contrar se încalcă principiul separării puterilor în stat. La art 57, alin (2), (3), (4): Articolul 57 enumeră printre temeiurile pentru începerea procedurii de examinare la cererea unei întreprinderi sau asociații de întreprinderi existența unui interes legitim care există în conformitate cu alin (4) atunci când întreprinderile operează pe o anumită piață și comportamentul reclamat ca fiind neconcurențial este susceptibil de a leza interesele lor. Propunem ca condiția «interesului legitim » să fie analizată dintr-o perspectivă mai strictă și anume a <i>întreprinderii care este afectată în mod real și direct</i> de respectivul comportament reclamat ca fiind anticoncurențial pentru a evita abuzurile și avalanșa nejustificată a unor atare reclamații pe piață.
Art.58 „Procedura de examinare a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale”	„Articolul 58. Procedura de examinare a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale. <i>(1) Procedura de examinare a cazurilor cuprinde examinarea preliminară și investigarea.</i> <i>(2) Aplicarea procedurii de examinare a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale va fi stabilită prin Regulamentul prevăzut de alin.(1) al art.57 al prezentei legi.,</i> La art 58: propunem ca art 58 să fie modificat și expus în următoarea redacție: <i>„(1) Procedura de examinare a cazurilor de încălcare a legislației cu privire la concurență va conține cel puțin două din următoarele etape:</i> a) examinarea prealabilă; b) investigarea; c) emiterea deciziei. <i>(2) Dacă după examinarea prealabilă Consiliul Concurenței va considera că există temei pentru inițierea unei investigații asupra cazului de încălcare a legislației cu privire la protecția concurenței, va fi adoptată o dispoziție de inițiere a investigației pe marginea cazului de încălcare a legislației cu privire la protecția concurenței. În caz contrar etapa investigației va fi omisă.</i> <i>(3) Procedura de examinare a cazurilor de încălcare a legislației cu privire la concurență:</i> ” <u>Totodată, reiterăm poziția că procedura de examinare a cazurilor de încălcare a legislației cu privire la concurență trebuie să fie prevăzută de prezenta lege. Propunem ca această procedură să fie prevăzute începînd cu alin (3).</u>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	Art.59 „Cererea pentru sesizarea presupuselor acțiuni anticoncurențiale”	
	Art.60 „Sarcina probei”	
	Art.61 „Examinarea preliminară a cererii”	
	Art.62 „Solicitarea informațiilor”	„Articolul 62. Solicitarea informațiilor (1) În scopul exercitării funcțiilor sale, Consiliul Concurenței are dreptul să solicite și să obțină de la întreprinderi, asociații de întreprinderi, conducătorii acestora, autoritățile administrației publice, persoane fizice, documentele necesare, explicații scrise și verbale, altă informație necesară examinării preliminare, investigației sau investigațiilor utile pentru cunoașterea pieței, exercitării controlului de stat. (2) Informațiile respective se solicită în scris cu specificarea: – bazei legale și scopului solicitării informației; – modalității în care informațiile trebuie să fie furnizate; – data pînă la care trebuie să fie furnizată informația; – sanctiunile prevăzute de legislația în vigoare care urmează a fi aplicate în cazul neprezentării informației sau prezentării unei informații neveridice (false) sau incomplete. (3) Explicațiile verbale prevăzute la alin. (1) se realizează în formă de interviu. Când Consiliul Concurenței interviează o persoană cu consimțământul acesteia, acesta indică, la începutul interviului, temeiul juridic și scopul interviului și reamintește natura sa voluntară. Consiliul Concurenței informează persoana interviuată cu privire la intenția de a înregistra interviul. (4) Interviul poate fi luat prin orice mijloace, inclusiv prin telefon sau pe cale electronică. Consiliul Concurenței poate înregistra sub orice formă declarațiile făcute de persoanele interviuate. O copie a înregistrării trebuie pusă la dispoziția persoanei interviuate pentru aprobare. Dacă este cazul Consiliul Concurenței stabilește un termen în care persoana interviuată îi poate comunica orice corectare care trebuie făcută în declarație. (5) Pentru neprezentarea informației sau prezentarea unei informații neveridice (false) sau incomplete, persoanele cărora le-a fost solicitată informația sunt trase la răspundere în conformitate cu prevederile legislației în vigoare. Art 62 oferă Consiliului Concurenței atribuții excesive, toate acestea împreună cu sancțiuni imense pentru nerespectarea (sau presupusă nerespectare sau neintenționată respectare parțială, etc) cerințelor stabilite în acest articol. La art 62, alin (1) prevede că CC poate solicita și obține „<u>documentele necesare</u>”, „<u>altă informație necesară</u>” etc. Considerăm că această normă este prea vagă și netransparentă. Luînd în considerație că această normă nu este transparentă, dar și faptul că legislația în vigoare (Legea 424/2004 privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător) prevede că nu se admite stabilirea și solicitarea documentelor și informației cu privire la activitatea de întreprinzător decât cele stabilite expres și exhaustiv în legi, propunem reformularea alin (1) prin concretizarea documentelor și informațiilor ce pot fi solicitate. La art. 62, alin (2): „modalitatea de prezentare a informațiilor”: Arogarea de către Consiliul Concurenței a dreptului de a cere prezentarea informației într-o anumită modalitate poate duce la situații în care Consiliul Concurenței va cere realizarea unui lucru în forma de studiu, analiza, etc. Or, nu credem că este justificat ca CC să-și transfere efortul de desfășurare a investigațiilor către întreprinderi (poate, cu excepția cazului completării unor chestionare, ale căror forme sunt întocmite de Consiliul Concurenței și cer prezentarea unei informații concrete). Considerăm că pentru a evita acest gen de cerințe, urmează a se prelua norma din art.226 alin (3) lit (f) Cod fiscal, conform căreia <u>„organul fiscal este în drept să ceară persoanei citate să prezinte documentele existente, nu este însă în drept să ceară întocmirea și/sau semnarea de documente, cu excepția procesului-verbal”</u>. Prin aceasta poate fi evitată situația în care agentul economic să nu

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		poată prezenta informații strict în forma cerută și astfel să i se aplice amenda de pînă la 1% din valoarea totală a veniturilor pentru prezentarea informațiilor incomplete. De asemenea, la alin (2), în partea ce ține de „data pînă la care trebuie să fie furnizată informația”, în scopul evitării unor abuzuri din partea CC în partea ce ține de stabilirea unor termene imposibil de realizat, propunem să fie introdus termenul minim pentru prezentarea informațiilor, spre exemplu „agentului economic se acordă cel puțin 2 săptămîni pentru prezentarea informațiilor solicitate”. Luînd în considerație că Consiliul Concurenței poate aplica amenzi în mărime de pînă la 1% din valoarea totală a veniturilor pentru neprezentarea informațiilor în termen sau prezentarea informațiilor incomplete, introducerea unor termene concrete de reper este strict necesară. Adițional, menționăm că deși în Regulamentul CE 1/2003 al Consiliului UE din 16 decembrie 2002 (Capitolul V) deciziile Autorității de solicitare a informației și de inițiere a investigației sunt supuse unui control judiciar, proiectul actual de lege nu prevede această posibilitate, limitînd astfel drepturile întreprinderilor de a contesta legalitatea acțiunilor Autorității.
	Art.63 „Investigarea”	
	Art.64 „Efectuarea inspecțiilor și drepturile angajaților Consiliului Concurenței”	„Articolul 64. Efectuarea inspecțiilor și drepturile angajaților Consiliului Concurenței (1) Pentru a-și îndeplini atribuțiile prevăzute prin prezenta lege, Consiliul Concurenței poate să desfășoare toate inspecțiile necesare la întreprinderi și asociațiile de întreprinderi. (2) Reprezentanții Consiliul Concurenței și celelalte persoane care îi însoțesc sunt abilitați cu puteri de inspecție, și au următoarele drepturi de inspecție: a) să aibă acces, în timpul orelor de lucru, în orice încăpere, cu excepția încăperilor de locuit ale persoanelor fizice, teren sau mijloc de transport aflat în proprietatea sau folosința întreprinderii, asociației de întreprinderi sau autorităților administrației publice; b) să examineze registrele și orice documente privind activitatea, aflate în raport cu obiectul și scopul investigației, indiferent de locul în care sunt depozitate și de suportul fizic sau electronic pe care sunt păstrate; c) să ridice sau să obțină, sub orice formă, copii sau extrase din registrele și documentele menționate în lit. b) a prezentului alineat; d) să sigileze orice incinte destinate activității și orice registre și documente pe perioada inspecției și în măsura necesară inspecției, cu autorizarea judecătorului de instrucție; e) să solicite oricărui reprezentant sau angajat al întreprinderii, asociației de întreprinderi sau autorității administrației publice explicații asupra faptelor sau documentelor aflate în raport cu obiectul și scopul investigației și să înregistreze răspunsurile acestora. (3) Exercițarea dreptului prevăzut de lit. d) a alin. (1), se efectuează cu autorizarea judecătorului de instrucție la demersul Consiliului Concurenței. În cazuri care nu suferă amînare, Consiliul Concurenței exercită aceste drepturi cu adresarea ulterioară către judecătorul de instrucție în termen de cel mult 24 de ore. (4) Atunci când reprezentanții Consiliului Concurenței cer explicații reprezentanților sau membrilor personalului unei întreprinderi sau ai unei asociații de întreprinderi, explicațiile date pot fi înregistrate sub orice formă. O copie a oricărei înregistrări efectuate este pusă la dispoziția întreprinderii sau asociației de întreprinderi în cauză după inspecție. În cazul în care s-au cerut explicații unui membru al personalului întreprinderii sau asociației de întreprinderi care nu este sau nu era autorizat de întreprindere sau de asociația de întreprinderi să dea explicații în numele acesteia, Consiliul Concurenței stabilește un termen pînă la care întreprinderea sau asociația de întreprinderi poate transmite rectificări, modificări sau completări la explicațiile date de un astfel de membru al personalului. Rectificările, modificările sau completările se adaugă la explicațiile înregistrate. (5) Inspecția va fi exercitată de către reprezentanții Consiliului Concurenței numai dacă există indicii că pot fi găsite documente sau pot fi obținute informații considerate necesare pentru investigația cazului de încălcare a legislației concurențiale, inițiată printr-o decizie a Plenului Consiliului de Concurență. Acest fapt nu necesită a fi demonstrat subiectului supus inspecției. (6) Consiliul Concurenței poate efectua inspecții inopinate și poate solicita orice fel de informații sau justificări legate de îndeplinirea misiunii, atât la fața locului, cât și prin convocare la sediul său. (7) În cadrul inspecției participă reprezentanții autorizați în baza unei delegații eliberate de Consiliul Concurenței, în care se indică scopul și obiectul inspecției, data de la care începe inspecția și sancțiunile în caz de neconformare cu desfășurarea inspecției. (8) Subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne sunt obligate să acorde ajutor reprezentanților Consiliul Concurenței în exercițiul funcțiunii asigurîndu-le acces la informația necesară exercitării funcțiilor puse în sarcina lor. La efectuarea inspecțiilor, după caz pot fi antrenați și experți în anumite domenii, autorizați și împuterniciți de Consiliul Concurenței. (9) Pe parcursul efectuării inspecției, reprezentanții Consiliul Concurenței, precum și experții autorizați, sunt obligați: a) să realizeze acțiunile de inspecție în conformitate cu competențele atribuite și ținînd cont de scopul inspecției; b) să nu divulge datele care constituie informație confidențială. (10) Pe parcursul efectuării inspecției subiectul supus inspecției are următoarele drepturi:

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

a) să ia cunoștință cu decizia de inițiere a cazului în baza căreia a fost dispusă efectuarea inspecției; b) să obțină un exemplar al proceselor-verbale privind efectuarea inspecției; c) să prezinte dovezile sale asupra tuturor întrebărilor care apar pe parcursul efectuării inspecției; d) să prezinte explicații înregistrate sub orice formă referitor la obiectul și scopul inspecției; e) să identifice datele și informațiile ce constituie secret comercial și alte informații confidențiale, furnizate de el în procesul efectuării inspecției; f) să obțină copii a tuturor registrelor sau documentelor ridicate și lista semnată a copiilor și extraselor ridicate pe parcursul inspecției; g) să fie asistat de avocați, alți reprezentanți împuterniciți conform legii, fapt ce nu afectează desfășurarea inspecțiilor și nu le suspendă. (11) Întreprinderea, asociația de întreprinderi, autoritatea administrației publice centrale este obligată să se supună inspecției Consiliului Concurenței. (12) Oricare ar fi împrejurările, inspecția se desfășoară între orele 8:00 și 18:00 și trebuie efectuată în prezența persoanei la care se efectuează inspecția sau a reprezentantului său. Inspecția poate continua și după ora 18:00 numai cu acordul persoanei la care se efectuează inspecția sau a reprezentantului său. (13) Termenul de efectuare a inspecției se stabilește în dependență de gravitatea, durata încălcării și dimensiunile pieței mărfii, precum și în funcție de alte criterii care ar permite determinarea duratei de efectuare a inspecției. (14) Rezultatul inspecției este consemnat într-un proces-verbal privind efectuarea inspecției. <u>Reprezentantul întreprinderii supuse inspecției este obligat să semneze procesul-verbal, indiferent de faptul dacă este sau nu de acord cu cele constatate în procesul-verbal.</u> La art. 64: Luarea deciziei privind inițierea inspecției Propunem ca art 64 să prevadă în mod expres că decizia privind inițierea și efectuarea inspecțiilor va fi adoptată de <u>Plenul Consiliului Concurenței</u>, și nu de Consiliul Concurenței, cum este prevăzut în proiectul de lege. La moment toate referințele se fac la Consiliul Concurenței și nu este clar cine anume din cadrul Consiliului Concurenței va emite asemenea decizii! La art. 64: Motive privind efectuarea inspecțiilor Conform p. 27 al Recomandării CE 1/2003, <u>e necesar a se stabili cazurile în care poate avea loc inspecția</u>, cum ar fi ca: o parte a dosarului nu colaborează cu CC sau există suspiciuni serioase că partea prezintă date eronate sau ascunde unele fapte. Astfel, se va garanta dreptul Constituțional ce prevede inviolabilitatea proprietății private și prevederile Regulamentului CE 1/2003 art.20 p. 8. Tot în acest articol e necesar de specificat că numai reprezentanții CC ce au un grad de calificare minim necesar stabilit de CC pot efectua inspecții la fața locului. La art. 64: Prin acest articol, Consiliului Concurenței i se acordă, practic, atribuții de desfășurare a activităților operative de investigații. Atenționăm că inspecțiile întrerpinse de Consiliul Concurenței nu reprezintă investigații penale sau activități operative de investigare. Din momentul în care apar suspiciuni că ar fi vorba de comiterea unor infracțiuni, legislația respectivă va deveni aplicabilă oricum, după competența organelor respective. <u>De aceea nu credem că este oportună și necesară rezervarea unor asemenea împuterniciri pentru Consiliul Concurenței.</u> În același timp, lipsesc din proiectul de Lege principiile desfășurării unei asemenea activități, regulile care trebuie respectate de Consiliul Concurenței, drepturile și garanțiile corelative ale persoanelor vizate, în mod similar cu prevederile Legii 45/1994 privind activitatea operativă de investigații. Astfel, considerăm că acordarea unor împuterniciri de felul celor reflectate în art. 64 al proiectului de Lege, fără a prevedea și setul corelativ de responsabilități al persoanelor care le exercită și de garanții acordate subiectelor vizate, este inadmisibilă. Prin reglementările articolului 64 alin. 1 și 2 din Proiect, se instituie dreptul Autorității de a desfășura inspecțiile necesare la întreprinderi, iar reprezentanții Autorității sunt abilitați cu puteri și drepturi de inspecție. <u>În forma în care aceste norme sunt expuse, s-ar înțelege că toți reprezentanții Autorității sunt abilitați cu puteri de inspecție, ba mai mult se prevede că și „celelalte persoane care</u>
--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	îi însoțesc” au aceleași puteri și drepturi de inspecții. La alin (2) în conținutul actual al clauzei sintagma „...celelalte persoane care îi însoțesc” urmează a fi exclusă din textul normei, fiind generatoare de confuzii. Cine sunt aceste persoane cărora li se acordă atât de facil asemenea împuterniciri? Sunt supuse ele unor reguli legale și deontologice? Poartă ele răspundere expres stabilită pentru abuzurile admise? Cât de justificată este participarea „altor persoane” la efectuarea inspecțiilor decât a inspectorilor calificați și autorizați? Multe împuterniciri sunt stipulate vag, ceea ce poate rezulta în abuzuri la aplicare: d.e. Consiliul Concurenței este în drept să ridice orice registre și documente. <u>Nu este menționat scopul pentru care este admisibilă o asemenea ridicare, nici cazurile în care se impune ridicarea documentelor, și nici termenul în care vor fi restituite.</u> La art 64, alin (2), lit d): „(2) Reprezentanții Consiliul Concurenței și celelalte persoane care îi însoțesc sunt abilitați cu puteri de inspecție, și au următoarele drepturi de inspecție: d) să sigileze orice incinte destinate activității și orice registre și documente pe perioada inspecției și în măsura necesară inspecției, cu autorizarea judecătorului de instrucție;” „(3)Exercitarea dreptului prevăzut de lit. d) a alin. (2), se efectuează cu autorizarea judecătorului de instrucție la demersul Consiliului Concurenței. În cazuri care nu suferă amânare, Consiliul Concurenței exercită aceste drepturi cu adresarea ulterioară către judecătorul de instrucție în termen de cel mult 24 de ore.” Acest drept al CC poate împiedica substanțial activitatea întreprinderii vizate, iar răspunderea pentru nerespectarea sigilării este una drastică (pînă la 1% din venitul total). <u>Propunem excluderea alin (3)!</u> Adițional, trebuie să fie stabilite expres cazurile în care se impune sigilarea incintelor și scopurile, atingerea cărora este urmărită prin sigilare și termenele exacte, modalitățile de atacare a unor asemenea decizii etc. <u>Credem că pentru a evita comiterea abuzurilor e necesar a se stabili un termen maxim în aplicarea sigiliilor, care nu ar trebui să depășească 72 ore, în spiritul prevederilor p. 25 al Recomandării CE 1/2003. Luînd în considerație scara daunei potențiale ce poate fi adusă întreprinderii (inclusiv prin sigilarea clădirilor administrative, spațiilor de producere etc.), termenul nu trebuie să depășească 72 de ore. Menționăm că proiectul actual nu prevede nici un termen în acest sens.</u> De asemenea, propunem să fie stabilit dreptul sigilării incintelor și documentelor cu condiția neimpedicii și limitării activității normale ale agentului economic supus controlului pe perioada inspecției. Spre exemplu, în cazul unui control la o întreprindere de producere, reprezentanții CC pot sigila secția de producere. În acest caz automat întreprinderea își va sista activitatea sa din cauza imposibilității de producere în continuare a produselor sale. Drept urmare întreprinderii i se pot cauza daune financiare considerabile. Însăși efectuarea investigației nu înseamnă că întreprinderea a încălcat legislația în vigoare. În rezultatul unui asemenea control se poate de stabilit că întreprinderea nu a încălcat careva prevederi legale, însă în același timp din cauza acțiunilor reprezentanților CC, întreprinderii i se vor cauza prejudicii atât de ordin financiar, cât și va fi afectată imaginea întreprinderii. Va fi posibilă compensarea prejudiciului cauzat întreprinderii? În această ordine de idei, menționăm că art. 15 a Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător
--	--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	prevede că: "Activitatea autorităților administrației publice și/sau altor instituții abilitate prin lege cu funcții de reglementare și de control în relațiile cu întreprinzătorii trebuie să fie proporțională asigurării intereselor societății și protecției drepturilor întreprinzătorilor. Autoritățile administrației publice și/sau alte instituții abilitate prin lege cu funcții de reglementare și de control nu vor întreprinde acțiuni în exces necesităților atingerii scopurilor societății." La art 64, alin (5): <i>„(5) Inspekția va fi exercitată de către reprezentanții Consiliului Concurenței numai dacă există indicii că pot fi găsite documente sau pot fi obținute informații considerate necesare pentru investigația cazului de încălcare a legislației concurențiale, inițiată printr-o decizie a Plenului Consiliului de Concurență. <u>Acest fapt nu necesită a fi demonstrat subiectului supus inspekției.</u>”</i> Ultima propoziție a acestui alineat anihilează celelalte prevederi ale lui. Avînd în vedere că Consiliul Concurenței și-a rezervat o largă autonomie și imunitate de la răspundere, de care nu mai beneficiază, probabil, nici o altă autoritate publică, sustragerea de la obligația de a-și justifica cerințele față de întreprinderile vizate sporesc riscul abuzurilor. Propunem ca alin (5) să fie reformulat în felul următor: <i>“(5) Inspekția va fi exercitată de către reprezentanții Consiliului Concurenței numai dacă există indicii că pot fi găsite documente sau pot fi obținute informații considerate necesare pentru investigația cazului de încălcare a legislației concurențiale, inițiată printr-o decizie a Plenului Consiliului de Concurență. Subiectul supus investigației poate contesta decizia Plenului Consiliului de Concurență de inițiere a inspekției în termen de (..) zile de la (..) la Curtea de Apel Chișinău.”</i> La art 64, alin (6): este valabil comentariu de la art 62, alin (1), și anume: „(Legea 424/2004 privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător prevede că nu se admite stabilirea și solicitarea documentelor și informației cu privire la activitatea de întreprinzător decât cele stabilite expres și exhaustiv în legi, propunem reformularea alin (1) prin concretizarea documentelor și informațiilor ce pot fi solicitate.” La art 64, alin (7): Considerăm că este necesar a stabili un termen maxim în efectuarea inspekției la fața locului. Propunem ca acest termen să fie de cel mult 72 de ore. La art 64, alin (13): <i>„(13)Termenul de efectuare a inspekției se stabilește în dependentă de gravitatea, durata încălcării și dimensiunile pieței mărfii, precum și în funcție de alte criterii care ar permite determinarea duratei de efectuare a inspekției.”</i> Considerăm că prin acest alineat se încalcă principiul prezumpției nevinovăției. La art 64, alin (14): <i>“(14) Rezultatul inspekției este consemnat într-un proces-verbal privind efectuarea inspekției. Reprezentantul întreprinderii supuse inspekției este obligat să semneze procesul-verbal, indiferent de faptul dacă este sau nu de acord cu cele constatate în procesul-verbal.”</i> În cazul în care se impune semnarea obligatorie a procesului-verbal al inspekției și avînd în vedere efectele procesului-verbal stabilite
--	--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		în art. 71 (6) ale proiectului de Lege (i.e. „Procese-verbale pot constitui parte a dovezilor pe care Consiliul Concurenței le poate utiliza la examinarea unui caz), <u>trebuie să fie prevăzută posibilitatea ca reprezentantul întreprinderii să aibă drept să nu semneze procesul-verbal, însă acest fapt să fie documentat în procesul verbal.</u> Totodată, considerăm strict necesară și stabilirea procedurii și termenelor de contestare a acestuia, similar cu legislația fiscală și contravențională.
	Art.65 „Efectuarea inspecțiilor în alte incinte”	Sunt valabile comentariile la art.64
	Art.66 „Raportul asupra investigației”	„Articolul 66. Raportul asupra investigației (1) Raportul asupra investigației reprezintă o expunere a tuturor acțiunilor, faptelor referitoare la caz și nu poate fi considerat ca fiind act administrativ. Raportul va conține obiectul investigației, faptele constatate și probele, concluziile și propunerile investigatorului și măsurile interimare, după caz. (2) La luarea deciziei finale, Plenul Consiliului Concurenței se va baza doar pe acele informații în privința cărora părțile în cauză au avut posibilitate să se expună, cu excepția datelor care constituie secret de stat sau a informației cu caracter confidențial.” La art 66: Avînd în vedere că raportul asupra investigației va constitui temei pentru luarea de către CC a deciziilor cu efect sancționatoriu sau cu alte efecte obligatorii asupra înreprinderilor vizate, disocierea părții constatatoare și probaționale (raportul, care nu este considerat de proiectul de lege drept act administrativ) de partea rezolutivă (decizia) este periculoasă, pentru că de multe ori ilegalitatea actului administrativ rezidă în dovezile și constatările pe care se întemeiază. Considerăm firesc și echitabil ca entitatea vizată de deciziile CC să aibă posibilitatea contestării faptelor constatate în raport în instanța de judecată. De aceea, în cazul în care se păstrează această normă a proiectului de Lege, considerăm necesar a se stipula că la atacarea deciziei Consiliului Concurenței emise în baza unui raport al investigației, acesta poate face obiectul contestării în contencios administrativ împreună cu decizia respectivă.
	Art.67 „Exercitarea drepturilor la apărare”	„Articolul 67. Exercitarea drepturilor la apărare (1) Înainte de adoptarea deciziilor prevăzute de alin.(4) al art. 75 din prezenta lege, Consiliul Concurenței, în cadrul procedurilor de investigație, garantează pe deplin drepturile la apărare a părților în cauză prin acordarea dreptului de a-și exprima punctul de vedere cu privire la concluziile și propunerile din raportul de investigație, asigurarea accesului la dosar, audieri. (2) Toate informațiile colectate în procesul aplicării prezentei legi se utilizează doar pentru scopul în care au fost obținute și nu pot fi divulgate. (3) Fără a aduce atingere prevederilor alin.(4), Consiliul Concurenței în scopul aplicării prezentei legi, poate să facă schimb sau să utilizeze ca mijloc de probă orice element de fapt sau de drept, inclusiv informații confidențiale, pentru a dovedi o încălcare. (4) Consiliul Concurenței asigură solicitanților dreptul la păstrarea anonimatului. Cînd există riscul ca o întreprindere, care este capabilă să exercite o presiune economică sau comercială asupra concurenților sau asupra partenerilor, clienților sau furnizorilor săi, să adopte măsuri represive împotriva acestora, ca o consecință a colaborării lor în investigația desfășurată de către Consiliul Concurenței, acesta din urmă va proteja caracterul anonim al identității autorilor prin acordarea accesului la un rezumat al informațiilor vizate.” La art 67, alin (1): propunem să fie exemplificat cine sunt „părțile în cauză” La art 67, alin (2): Suntem de acord cu această normă, cu excepția faptului că entitatea care este investigată în legătură cu un presupus caz de încălcare a legislației concurențiale (și avocații acesteia) trebuie să aibă acces la toate informațiile dosarului, sub obligația legală de păstrare a confidențialității. Neasigurarea acestui drept trebuie să fie unul din temeiurile procedurale de ilegalitate a deciziei luate de Consiliul Concurenței pe marginea dosarului. La art 67, alin (3): nu este clar sensul normei. Ce înseamnă sintagma "Consiliul Concurenței ... poate să facă schimb ... orice element de fapt sau de drept, <u>inclusiv informații confidențiale</u>,... pentru a dovedi o încălcare”?

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	Considerăm că această clauză este ambiguă și neechivocă, ceea ce pune în pericol păstrarea confidențialității informației obținute de către Autoritate. La art 67, alin (4): Nu este clar sensul termenilor "solicitant" și "autori". Mai devreme, în art. 57 și ulterior (art. 69) se utilizează termenul "reclamant". Cine este atunci acest solicitant care poate să-și păstreze anonimatul? La modul general, considerăm că este justificată măsura păstrării anonimatului în cazul în care cu privire la o persoană fizică există motive temeinice de a considera că viața, integritatea corporală sau libertatea a acesteia ori a unei rude apropiate a sa sînt în pericol în legătură cu declarațiile pe care acesta le face. Remarcăm că în procesul penal tănuirea identității reale a martorului este rezervată pentru cauze penale privind o infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave. În rest, considerăm că entitatea cercetată de Consiliul Concurenței trebuie să cunoască din partea cui vin acuzațiile respective și în ce anume constau ele, pentru a se putea apăra ca atare (de multe ori, comunicarea acestei informații fără a divulga direct sau indirect identitate reclamantului va fi imposibilă). Justificarea păstrării anonimatului prin referința la niște obscure "măsuri represive" este neconvingătoare. În primul rînd, asemenea măsuri fiind ilegale, există alte modalități de protecție împotriva lor decît păstrarea anonimatului. În al doilea rînd, atît timp cît nu este vorba de riscul unor acțiuni ireversibile și deosebit de grave, precum omorul sau vătămarea corporală a unor persoane, considerăm că păstrarea anonimatului persoanei care acuză de încălcarea legislației concurențiale este o măsură de protecție exagerată și neproportională în raport cu dreptul la apărare al persoanei acuzate.
Art.68 „Transmiterea raportului de investigație și prezentarea observațiilor”	„Articolul 68. Transmiterea raportului de investigație și prezentarea observațiilor (1) După întocmirea raportului asupra investigației o copie a raportului va fi transmisă, pentru informare, părților în cauză. La cerere, o copie a variantei neconfidențiale a raportului de investigație va fi transmisă persoanelor a căror audiere a fost admisă conform prevederilor alin.(3) al art. 73 al prezentei legi. (2) În termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii raportului de investigație, părțile în cauză au dreptul să prezinte observații asupra acestuia. (3) În cazul prezentării unor argumente întemeiate, termenul menționat la alin.(2) poate fi prelungit de către Consiliul Concurenței, o singură dată, cu 10 zile calendaristice, în baza cererii întemeiate la care se anexează probele ce dovedesc necesitatea prelungirii termenului. În acest caz, părții în cauză ce a înaintat cererea respectivă, i se comunică despre rezultatul examinării cererii sale în termen de cel mult 3 zile lucrătoare. (4) În observațiile lor scrise, părțile pot menționa faptele cunoscute de ele și care sunt pertinente pentru apărarea lor împotriva pretențiilor înaintate de Consiliul Concurenței. Părțile anexează orice documente relevante care dovedesc faptele menționate și pot propune să fie audiate persoane care ar putea confirma faptele prezentate în observațiile lor. (5) Raportul de investigație, împreună cu observațiile părților în cauză prezentate și cu materialele întregului dosar al cauzei, se predă de către raportor secretariatului Plenului Consiliului Concurenței pentru audieri și adoptarea deciziei respective.” La art 68, alin (1): propunem să fie exemplificat cine sunt „părțile în cauză”? La art 68, alin (3): propunem eliminarea restricției în timp de a prezenta obiecții la raportul de investigație! Reglementarea prelungirii termenelor de prezentare a obiecțiilor la raportul de investigație este mult prea rigidă, pînă la punctul de a zădărnici dreptul la apărare. Cazurile privind presupuse încălcări concurențiale pot fi atît de complicate și voluminoase, încît 40 de zile calendaristice pot să nu fie suficiente nici pentru a studia materialele raportului, nu și pentru a întocmi niște obiecții la ele. <u>Considerăm că trebuie excluse restricțiile conform cărora prelungirea termenului pentru prezentarea obiecțiilor poate avea loc doar o singura dată și doar pentru 10 zile calendaristice.</u>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	La art 68, alin (4): Propunem reformularea alineatului prin introducerea ajustării în bold, după cum urmează: <i>"(4) În observațiile lor scrise, părțile pot menționa faptele cunoscute de ele precum și aspectele juridice care sunt pertinente pentru apărarea lor împotriva pretențiilor înaintate de Consiliul Concurenței. Părțile anexează orice documente relevante care dovedesc faptele menționate și pot propune să fie audiate persoane care ar putea confirma faptele prezentate în observațiile lor."</i>
Art.69 „Accesul la dosar”	„Articolul 69. Accesul la dosar <i>(1) Accesul la dosar va fi asigurat la cerere și, de regulă, o singură dată ca urmare a transmiterii de către Consiliul Concurenței a raportului de investigație pentru a proteja drepturile întreprinderilor la apărare și a prezenta observații.</i> <i>(2) Dreptul de acces la dosarul Consiliului Concurenței este asigurat, la cerere, persoanelor, întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi, după caz, cărora le-a fost transmis raportul de investigație.</i> <i>(3) Președintele Consiliului Concurenței poate permite părților în cauză accesul la dosar la secretariatul Plenului Consiliului Concurenței și obținerea contra cost de copii și extrase ale actelor procedurii de investigație.</i> <i>(4) Întreprinderile sau persoanele fizice ce au depus cerere în privința posibilelor practici anticoncurențiale nu au aceleași drepturi și garanții ca părțile în cauză în investigație. Reclamanții nu pot pretinde dreptul de acces la dosar așa cum este stabilit pentru părțile în cauză. Reclamantul poate solicita accesul la documentele pe care Consiliul Concurenței și-a bazat examinarea preliminară. Reclamantului i se va acorda accesul la aceste documente o singură dată, ca urmare a informării făcute de Consiliul Concurenței în sensul intenției de a-i respinge cererea. Reclamanții nu au drept de acces la secrete comerciale sau la alte informații confidențiale pe care Consiliul Concurenței le-a obținut pe parcursul întregii proceduri.</i> <i>(5) În cazul unei proceduri de investigație, având ca obiect o concentrare economică, dispozițiile prezentului articol referitoare la accesul la dosar sunt aplicabile părților participante la concentrare.</i> <i>(6) Accesul la dosar va putea fi acordat unei părți la acele documente primite după transmiterea observațiilor, în etapele anterioare ale procedurii de investigație, atunci când aceste documente pot constitui noi probe ce au legătură cu susținerile din raportul de investigație ce privesc acea parte și Consiliul Concurenței intenționează să reia o parte a procedurii de investigație, datorită apariției de noi probe.</i> <i>(7) Dreptul de acces la dosar nu include accesul la observațiile altor părți la raportul de investigație, la documentele interne ale Consiliului Concurenței, la corespondența dintre Consiliul Concurenței cu alte autorități publice sau cu alte autorități de concurență din alte state, precum și la datele și informațiile ce prezintă secret comercial, secret de stat ori la alte informații confidențiale, care sunt inaccesibile pentru consultare ori obținere de copii sau extrase decât prin decizia Plenului Consiliului Concurenței.</i> <i>(8) Accesul la dosar în conformitate cu prevederile prezentului articol este acordat cu condiția ca informația, odată obținută, să fie folosită numai în cadrul proceselor judiciare sau administrative pentru aplicarea regulilor privind concurența și doar în scopul în care au fost solicitate."</i> La art 69, alin (1): considerăm necesară eliminarea restricției de a avea acces la dosar doar o singură dată. Această restricție de acces la dosar este o restricție a drepturilor părților investigate și afectează dreptul la apărare. Este inexplicabilă și inadmisibilă limitarea accesului la dosar prin sintagma "<i>de regulă, o singură dată</i>". Ce înseamnă "o singură dată"? Studierea dosarului într-o anumită zi? De ce ar trebui limitat accesul la dosar în acest fel? Nici măcar în procesul penal nu este limitat astfel accesul la dosarul cauzei. Considerăm că restricția de acces la dosar doar o singură dată, este o restricție a drepturilor părților investigate ce afectează dreptul la apărare și contravine Regulamentului CE 1/2003 și Comunicării Comisiei 2004/C 101/05, <u>ce proclamă dreptul părților de acces nelimitat la dosar, cu excepția documentelor ce prezintă secret comercial și corespondenței Consiliului de Concurență.</u> La art 69, alin (2): Din art. 68 nu reiese cu claritate cine sunt persoanele cărora li se transmite raportul de investigație. În interesul păstrării confidențialității informației, dar și al respectării dreptului la apărare, trebuie stabilite expres persoanele care au acces la dosar și măsura în care fiecare din ele are acces la dosar.

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	La art 69, alin (3): pentru a elimina un eventual factor abuziv, considerăm necesară excluderea din sintagma „<i>poate permite părților în cauză accesul la dosar</i>”, a cuvântului „<i>poate</i>”. Adițional, Regulamentul CE 1/2003 și Comunicarea Comisiei 2004/C 101/05 prevede asigurarea obținerii materialelor din dosar gratuit pentru părți și nu contra cost, cum prevede alin (3). Costuri pot fi aplicate persoanelor cointerestate, ce nu sunt părți în investigație. La art 69, alin (4): Dacă reclamantul nu este parte în cauză, persistă întrebarea – cine sunt părțile în cauză (similar cu articolele 67 și 68 ale proiectului de Lege)? Dacă presupusă încălcare a legislației concurențiale îl vizează și îl prejudiciază pe reclamant, de ce i s-ar refuza accesul la dosar? Deși păstrarea secretului comercial și a informației confidențiale reprezintă un aspect important, credem că abordarea în această privință trebuie gândită temeinic și revizuită. Lipsirea reclamantului de posibilitatea de a replica la informația care nu-i este făcută cunoscută din motive de confidențialitate poate duce la o examinare incompletă a cazului și la ignorarea pretențiilor întemeiate, de altfel, ale reclamantului. În final, reclamantul poate rămâne în continuare cu drepturile încălcate. Vedem în această lipsă de transparență și un potențial de abuz și corupție. Se poate lua în considerație, în acest sens, impunerea unor anumite rigori decizionale la autorizarea accesului la asemenea informație, impunerea unei obligații legale de păstrare a secretului, darea unor declarații scrise de nedivulgare ulterioară a informației primite, stabilirea răspunderii legale față de persoanele afectate prin divulgarea informației etc. (remarcăm, că în procesul penal, este admisă în aceste condiții divulgarea participanților la procesul penal până și a secretului de stat). Refuzul pur și simplu, prin lege, de a pune la dispoziția persoanelor informația confidențială, în condițiile în care aceste persoane au un interes legitim de a lua cunoștință de ea, ni se pare rigid, inechitabil și abuziv. La alin (4) e necesar a se schimba termenul de <i>reclamanti</i> cu „autorul cererii”, fiindcă în percepție generală <i>reclamant</i> poate fi și parte în dosar, însă conform acestui punct „<i>reclamantii nu au acces la dosar</i>”. Conform p.64 al Comunicării CE, copia materialelor dosarului este oferită autorului plîngerii de CC cu excepția materialelor ce reprezintă secret. De asemenea, autorului i se asigură dreptul de a fi audiat conform p. 65 al Comunicării. La art 69, alin (6): Accesul la dosar în aceste situații nu numai că trebuie acordat, ci CC urmează să notifice entitățile implicate de primirea de noi documente, informații și probe.
Art.70 „Modalitățile de acces la dosarul Consiliului Concurenței”	„Articolul 70. Modalitățile de acces la dosarul Consiliului Concurenței (1) Consiliul Concurenței va permite accesul la dosar prin examinarea dosarului accesibil la sediul său și efectuarea de copii contra cost ale documentelor pe suport de hirtie sau în format electronic, luîndu-se în considerare condițiile tehnice existente. (2) Părților li se va comunica despre acordul Consiliului Concurenței privind accesul la dosar în termen de cel puțin 3 zile lucrătoare de la depunerea cererii. (3) Accesul este acordat la probe, astfel cum acestea există în dosarul Consiliului Concurenței, în forma lor originală. Consiliul Concurenței nu are obligația să furnizeze traducerea documentelor de la dosar. (4) În măsura în care, după ce a obținut acces la dosar, o parte consideră că îi este necesară, pentru apărarea sa, cunoașterea unor informații neaccesibile, poate formula o cerere motivată în acest sens către președintele Consiliului Concurenței.”

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		La art 70: sunt relevante comentariile ce țin de art 69. Considerăm că acest articol necesită a fi modificat conform art. 27 al Recomandării CE 1/2003 și Comunicarea Comisiei 2004/C 101/05, ce stabilește dreptul de acces nelimitat al părților la dosar, în afara de documentele cu caracter secret, în mod gratuit. Conform Recomandării Consiliul de Concurență are obligația de a transmite părților dosarului documentele din dosar.
Art.71 „Tratamentul documentelor și informațiilor conținute în dosarul Consiliului Concurenței”		„Articolul 71. Tratamentul documentelor și informațiilor conținute în dosarul Consiliului Concurenței (1) Dosarul Consiliului Concurenței, asupra unei investigații privind posibila încălcare a prezentei legi, cuprinde toate documentele care au fost obținute, produse și/sau adunate de către angajații Consiliului Concurenței împuterniciți în cadrul investigației. (2) Pe parcursul unei investigații desfășurate conform prevederilor prezentei legi, Consiliul Concurenței poate aduna o serie de documente, din care unele, ca urmare a unei cercetări mai detaliate, se dovedesc a nu avea legătură cu obiectul investigației în cauză. Aceste documente pot fi returnate întreprinderii de la care au fost ridicate. După returnare, aceste documente nu mai fac parte din dosarul cauzei. (3) La documentele din dosarul Consiliului Concurenței ce includ secrete comerciale și alte informații confidențiale, accesul la dosar poate fi parțial sau total restricționat. Accesul va fi acordat, dacă este posibil, la o versiune neconfidențială a informațiilor inițiale, astfel cum aceasta a fost transmisă de întreprinderea care beneficiază de acordarea caracterului confidențial. Când confidențialitatea poate fi asigurată prin rezumarea informațiilor relevante, accesul va fi acordat la rezumatul acestora. (4) Noțiunea secret comercial se utilizează în contextul prezentei legi în sensul definit de Legea cu privire la secretul comercial, precum și în sensul noțiunii secrete de afaceri interpretat de jurisprudența comunitară. Informațiile ce ar putea fi calificate drept secrete comerciale sunt, cu titlu de exemplu: informații tehnice și/sau financiare legate de know-how-ul unei întreprinderi, metode de evaluare a costurilor, procese și secrete de producție, surse de aprovizionare, cantități produse și vândute, cote de piață, liste de clienți și distribuitori, planuri de marketing, structura costurilor și a prețurilor, strategia de vânzări. (5) Categoria alte informații confidențiale cuprinde informații, altele decât secretele comerciale, care pot fi considerate ca și confidențiale, în măsura în care dezvăluirea acestora poate dăuna semnificativ unei persoane sau unei întreprinderi. În funcție de circumstanțele specifice fiecărui caz, alte informații confidențiale pot fi reprezentate de informațiile transmise de către terți despre întreprinderile în cauză care ar putea exercita o presiune determinantă din punct de vedere economic și comercial asupra concurenților sau asupra partenerilor comerciali, clienților sau furnizorilor. Noțiunea alte informații confidențiale poate include informații care ar permite părților să-i identifice pe reclamanți sau pe alți terți, atunci când aceștia din urmă au un temei motivat de a rămâne anonimi, pe care îl probează în scris. (6) Când persoana sau întreprinderea în cauză și-a însușit, prin semnătură, procese-verbale/note ale întâlnirilor, aceste documente vor fi accesibile după înlăturarea secretelor comerciale sau a altor informații confidențiale din conținutul lor. Procese-verbale pot constitui parte a dovezilor pe care Consiliul Concurenței le poate utiliza la examinarea unui caz.” La art 71, alin (3): Este valabil comentariul la art. 69 alin (4). La art 71, alin (5): Credem că o asemenea categorizare a informației este binevenită, întrucât limitarea protecției doar la secretul comercial, în definiția Legii cu privire la secretul comercial ni se pare depășită. În același timp, rugăm să fie luate în considerație comentariile la art. 69 alin (4) și art 67 alin (4) ale proiectului de Lege.
Art.72 „Criterii pentru acceptarea cererilor referitoare la tratamentul confidențial al informațiilor din dosarul Consiliului Concurenței”		
Art.73 „Audierea părților și a altor persoane fizice sau juridice”		„Articolul 73. Audierea părților și a altor persoane fizice sau juridice (1) Părțile cărora le-a fost transmis raportul de investigație sunt în drept să solicite audieri pînă la adoptarea deciziei finale. Audierile sunt solicitate de către părți în scris odată cu prezentarea observațiilor sale pe marginea raportului de investigație; (2) Audierile pot fi dispuse, de asemenea, și de Plenul Consiliul Concurenței. Audierea este dispusă de președintele Plenului Consiliului Concurenței la cererea a cel puțin 2 membri, la cererea părților în cauză, a reclamanților sau la cererea altor persoane fizice sau juridice; (3) Președintele Plenului Consiliului Concurenței poate admite audierea altor persoane fizice sau juridice care declară că dețin date și informații relevante pentru

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		soluționarea cauzei investigate. Cererile de audiere ale acestor persoane se aprobă dacă acestea demonstrează suficient interes. Dacă cererile acestor persoane se acceptă, li se va transmite, după caz, la cerere o copie a variantei neconfidențiale a raportului de investigație; (4) Consiliul Concurenței poate invita orice altă persoană, inclusiv reprezentanți ai autorităților de reglementare sau ai altor organe ale administrației publice, să-și expună punctul său de vedere în scris sau să asiste la audierea părților cărora le-a fost transmis raportul de investigație. Consiliul Concurenței poate să invite aceste persoane să își exprime punctul de vedere pe parcursul desfășurării audierii; (5) Persoanelor prevăzute la alin. (2) și (4) li se transmite raportul de investigație și li se acordă un termen pentru ca acestea să-și expună punctul său de vedere; (6) Președintele Plenului Consiliului Concurenței stabilește data desfășurării audierii, în cel mult 50 zile calendaristice de la data transmiterii raportului de investigație; ...” La art 73, alin (1): Conform alin. 1 se stabilește că părțile sunt în drept să solicite audieri, pe când art. 27 al Recomandării CE 1/2003 stabilește că audierea este un drept asigurat al părților. De asemenea, Recomandarea stabilește obligația CC să informeze despre dosar și audieri persoanele terțe ce pot fi afectate de decizie. La art 73, alin (6): Din nou, stabilirea unor termene atât de rigide (la fel ca și la prezentarea obiecțiilor la raportul de investigație) nu ni se pare oportună. Dacă cineva cere o audiere după acest termen, ea nu va fi dispusă din motiv că a expirat acest termen?
	Art.74 „Probele”	
	Art.75 „Adoptarea deciziilor”	La art. 75, alin (2): „(2)Cu cel puțin 15 zile lucrătoare pînă la examinarea materialelor la ședința Plenului Consiliul Concurenței și aprobarea deciziei pe marginea cazului investigat, anunțul despre aceasta va fi plasat pe pagina web a Consiliului Concurenței sau va fi expediat prin intermediul poștei electronice părților interesate, sau va fi afișat la sediul Consiliului Concurenței într-un spațiu accesibil publicului.” Propunem înlocuirea sintagmei „sau va fi afișat la sediul Consiliului Concurenței într-un spațiu accesibil publicului.” Cu sintagma „și va fi afișat la sediul Consiliului Concurenței într-un spațiu accesibil publicului.” Considerăm că notificarea trebuie să fie efectuată direct părților, însă suplimentar poate fi afișată la sediul CC și poate fi publicată în mass media. La art. 75, alin (3), lit d): „(3)Ca urmare a examinării proiectului de decizie, Plenul Consiliul Concurenței poate decide: a) să înceteze investigația cazului, deoarece pe parcursul desfășurării acesteia nu au fost descoperite dovezi suficiente privind încălcarea prevederilor prezentei legi care ar justifica aplicarea anumitor măsuri sau sancțiuni; b) să adopte o decizie, după caz, în temeiul art. 50; c) să inițieze o nouă investigație, deoarece pe parcursul investigației cazului dat s-au depistat noi semne ale încălcării legislației concurențiale.” Litera c) ce prevede dreptul CC de a initia o nouă investigație trebuie să specifice termenii maximali pentru efectuarea acestei investigații și credem că acest termen nu poate depăși 40 de zile lucrătoare. Adițional, considerăm că principiul proporționalității, în una din formele de aplicare a acestuia în sensul că măsurile luate de Autoritate trebuie să fie proporționale cu încălcarea comisă și necesare pentru încetarea efectivă a încălcării, <u>urmează să fie transpuse sub forma unui nou alineat în art. 53 și 75 din Proiect, care ar corespunde sensului că: măsurile aplicate de Autoritate trebuie să fie proporționale cu încălcarea comisă și necesare pentru încetarea efectivă a încălcării, totodată acestea vor fi impuse numai atunci</u>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		când nu există o altă măsură mai puțin oneroasă dar la fel de eficientă.
Art.76 „Modul de executare a deciziilor și urmărirea executării măsurilor aplicate”	„Articolul 76. Modul de executare a deciziilor și urmărirea executării măsurilor aplicate (1) Deciziile Plenului Consiliului Concurenței, adoptate în condițiile prezentei legi, <u>sînt documente executorii și se execută de întreprinderea, asociația, autoritatea administrației publice și de persoanele cu funcție de răspundere în termenul menționat în ele.</u> (2) Persoanele vizate sunt obligate să informeze Consiliul Concurenței despre măsurile întreprinse în vederea executării acesteia, în termenul stabilit în decizie. (3) Executarea măsurilor aplicate autorităților publice, precum și urmărirea executării lor se efectuează în condițiile art. 19 al prezentei legi. (4) În cazul neexecutării în termen a deciziei Plenului Consiliului Concurenței, de către întreprinderi, asociații, <u>Consiliul Concurenței va intenta procedura de executare silită în conformitate cu prevederile Codului de executare.</u>” La art 76: <u>Sunt valabile toate comentariile de la art 55</u> La art 76, alin (1) și (4): <u>Considerăm inadmisibilă conferirea caracterului imediat executoriu deciziilor CC.</u> Atribuirea unei asemenea caracteristici actelor unor autorități publice, altele decît cele judiciare, nu cunoaște prea multe precedente legislative. <u>Decizia de a suspenda sau nu deciziile Consiliului Concurenței trebuie lăsată la latitudinea instanței de judecată, la fel ca și în cazul deciziilor altor autorități publice. Nu există argumente care să plaseze Consiliul Concurenței într-o poziție superioară acestora.</u> Atenționăm autorii asupra faptului că: ▪ Lit. b), alin. 5, art. 92 a proiectului de Lege prevede că “termenul de prescripție pentru executarea sancțiunilor se suspendă pe perioada în care executarea silită a plății este suspendată în temeiul unei hotărîri a instanței de judecată”; ▪ <u>Alin. 2, art. 21</u> a Legii Conteciosului Administrativ (deciziile Autorității de Concurență pot fi atacate conform conteciosului administrativ) prevede dreptul instanței judiciare de a suspenda executarea deciziilor Autorității de Concurență. ▪ <u>Art. 30 a Legii Conteciosului Administrativ prevede că recursul depus suspendă executarea Hotărîrilor.</u> ▪ Alin. 5 art. 16 a Legii cu privire la principiile de reglementare a activității de întreprinzător prevede interzicerea aplicării sancțiunilor fără posibilitatea acordării dreptului întreprinzătorului de a o contesta. <u>Astfel, deciziile Consiliului Concurenței nu pot deveni documente executorii în termenele indicate în ele.</u> Avînd în vedere toate celelalte împluterniciri și imunități care îi sunt conferite Consiliului Concurenței prin proiectul de Lege, <u>precum și faptul că atacarea deciziilor CC în instanța de judecată nu suspendă executarea lor, aceasta înseamnă că Consiliul Concurenței este de fapt scos (chiar și numai temporar) de sub incidența controlului judecătoresc al legalității deciziilor sale, întrucît acestea devin executabile silit înainte de a se pronunța instanța de judecată asupra lor.</u> Chiar dacă ipotetic, executarea poate fi returnată ulterior, atunci cînd judecata va anula decizia Consiliului Concurenței, avînd în vedere realitățile din Republica Moldova, acest lucru poate avea loc la trecerea unor perioade însemnate de timp. Asemenea situații pot aduce prejudicii greu de imaginat întreprinderilor vizate în deciziile CC, iar revenirea la situația anterioară executării deciziilor respective ar putea fi chiar imposibilă sau lipsită de interes. <u>În general, conferirea executabilității unor acte, altele decît hotărîrile judecătorești definitive, trebuie tratate cu o prudență deosebită.</u> Astfel, propunem reformularea alin (1) după cum urmează:	

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	„(1) Deciziile Plenului Consiliului Concurenței, adoptate în condițiile prezentei legi, se execută de întreprinderea, asociația, autoritatea administrației publice și de persoanele cu funcție de răspundere în termenul menționat în ele.” Totodată, propunem reformularea alin (4) după cum urmează: „(4) În cazul neatacării în termenul stabilit a deciziei Plenului Consiliului Concurenței, de către întreprinderi, asociații, Consiliul Concurenței va intenta procedura de executare în conformitate cu prevederile Codului de executare.”
Capitolul VIII Răspunderea pentru încălcarea legislației concurențiale Secțiunea 1. Determinarea și individualizarea sancțiunilor pentru încălcarea legislației concurențiale	Înainte de oferirea comentariilor pe articole în acest Capitol, dorim să menționăm că proiectul legii concurenței se remarcă, în opinia noastră, prin mai multe trăsături, care periclitează echilibrul dintre interesul public pentru un mediu concurențial adecvat și garantarea subiectelor de drept privat contra abuzurilor, neglijenței și, pur și simplu, a erorilor sau lipsei de competențe suficiente. Încălcările de ordin concurențial nu au fost integrate în trihotomia răspundere civilă – administrativă – penală. Pentru acestea din urmă a fost, totuși, elaborat un fundament procedural, care oferă anumite garanții de echitate și obiectivitate persoanelor care ajung sub incidența prevederilor legale respective. <u>Proiectul Legii Concurenței instituie o categorie proprie de măsuri de răspundere și reguli de aplicare a acestora, fără niște reguli procedurale detaliate, complete și bine gândite și fără garanții suficiente de respectare a drepturilor persoanelor care pot să ajungă sub incidența acestei legi. În combinație cu faptul că deciziile Consiliului Concurenței sunt executorii instantaneu, fără ca legalitatea și temeinicia lor să fi fost testată în instanța de judecată, vedem în această abordare un pericol esențial pentru drepturile și libertățile antreprenoriale.</u> Din motive greu de identificat, răspunderea concurențială are, pe alocuri, un regim mult mai drastic decât, d.e. al răspunderii administrative și chiar penale (d.e. posibilitatea de a aplica amenzi considerabile, fără intervenția instanței de judecată; caracterul executoriu instantaneu al deciziilor CC; nesuspendarea executării deciziilor CC la contestarea în judecată; termenele de prescripție pentru aplicarea și executarea sancțiunilor, care fac în sumă 10 ani, iar conform uneia dintre normele proiectului de Lege – chiar și 15 ani; stabilirea unor amenzi fără precedent în alte domenii), astfel încât se creează impresia că nu există un domeniu mai important în spațiul public decât cel concurențial și că în acest domeniu este admisibilă ingerința asupra drepturilor și libertăților private într-o măsură mai mare decât în alte sfere ale relațiilor economice și sociale. Mărimile amenzilor (cotele procentuale și nivelul de bază al amenzii) <u>trebuie să fie ajustate luând în considerare specificul pieței Republicii Moldova:</u> ▪ este o piață în curs de dezvoltare în care orice amendă poate periclita sau chiar distruge activitatea agentului economic – a se vedea sper ex. amenda de 10.000 lei și de 1.000.000 lei pentru întreprinderea nou creată și care nu a înregistrat venit în anul anterior sancționării prevăzută de art. 80. alin. 4 din proiect, când conform legislației în vigoare capitalul minim social al unui SRL este de 5400 lei și al societăți pe acțiuni este de 20.000 lei. Dacă o întreprindere nou creată care nu a înregistrat venit va fi sancționat cu astfel de amenzi se pune întrebarea cât de solvabilă va rămâne ea după aplicarea amenzii sau va mai activa ea în viitor? ▪ nu este cunoscută de către agenții economici nici legislația și nici practica în domeniul încălcărilor normelor concurențiale aplicate de Autoritatea competentă ▪ nu este formată nici practica judiciară în care să fie enunțate principiile aplicabile acestui domeniu <u>cu alte cuvinte agenții economici nu cunosc care activități ale acestora vor fi considerate de Autoritate ca fiind anticoncurențiale, spre deosebire de UE unde există o legislație și o practică precum și o jurisprudență în acest domeniu de zeci de ani (în acest sens a se vedea inclusiv principiul comunitar al certitudinii juridice).</u>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

Astfel, se propune să fie argumentată pentru fiecare poziție MĂRIMEA amenzilor, care sunt deosebit de mari pentru Republica Moldova. Menționăm că asemenea amenzi sunt stabilite în UE după o perioadă de zeci de ani de reglementare a domeniului concurenței. În Republica Moldova, care are abia 4 ani de experiență fragmentată în domeniul concurenței (cu legislație care abia acum este în proces de actualizare, cu lipsa practicii judiciare coerente, cu lipsa normelor metodologice etc.), credem că introducerea unor amenzi atât de drastice ar fi total neargumentată în condițiile actuale.

În opinia noastră această măsură urmează să fie făcute treptat, concomitent cu definitivarea legislației în domeniul concurenței și stabilirii practicii judiciare în acest sens. Considerăm că trebuie schimbat caracterul sancționator al pedepselor pe care îl conțin normele prevăzute de Proiect, și în concret care au un scop de descurajare, cu altul prin luarea în considerare a specificului conjuncturii locale și nivelului de dezvoltare a culturii juridice în domeniul concurențial – în consecință de prevăzut în lege că activitatea și măsurile aplicate de Autoritate au cu precădere un rol și un caracter axat pe preîntâmpinarea încălcărilor concurențiale, iar sancțiunile să aibă un caracter mai mult preventiv.

Adițional, considerăm că Capitolul VIII urmează să fie corelat cu prevederile Codului contravențional, deoarece reglementează autoritatea competentă și sancțiunile administrative aplicate pentru încălcarea prevederilor normative;

Cu toate acestea, cu referire la acest Capitol, am dori să menționăm următoarele:

- Legislația comunitară prevede că, de regulă, amenzile se calculează din veniturile obținute din activitatea desfășurată cu încălcarea legislației pe piața relevantă a produsului în care s-a produs încălcarea, dar nu din veniturile totale ale întreprinderii realizate de aceasta în anul anterior. Astfel, amenzile stabilite în acest capitol necesită a fi raportate la cifra de afaceri în sensul Recomandării CE 1/2003, art. 23, Orientari privind calcularea amenzilor 2006/C21/02, Regulamentul CE139/2004, art. 5. Conform acestor reglementari CE procentul de amenda se raportează la cifra de afaceri obținută în urma comiterii încălcării, și nu cifra de afaceri per total!

Ori în conformitate cu prevederile proiectului de lege stabilirea cuantumului amenzii se întemeiază pe determinarea nivelului de bază, care se va majora în cazul existenței circumstanțelor agravante și se va reduce în cazul existenței circumstanțelor atenuante (art. 78 al. 2 din Proiect). Pentru determinarea nivelului de bază al amenzii în cazul încălcărilor legislației concurențiale este luat în vedere venitul total realizat de întreprindere în anul anterior sancționării.

Luând ca bază venitul total realizat de întreprindere la stabilirea nivelului de bază, în cazul în care întreprinderea activează pe mai multe piețe relevante ale produselor (ce spre ex. nu sunt conexe între ele), considerăm ca în cazul în care întreprinderea a comis practici anticoncurențiale numai pe piața unui singur produs, dar se va proceda la sancționarea întreprinderilor luându-se ca bază venitul total al întreprinderii obținut pe toate piețele în care participă, acestea vor fi sancționate și pentru activitatea practică legal în una din piețe în care nu a încălcat normele concurențiale.

- Propunem excluderea sumelor minime a amenzilor, astfel cum este reglementat și de Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al CE din 16 decembrie 2002.

Proiectul introduce o nouă clasificare a încălcărilor după gravitate faptelor anticoncurențiale astfel acestea sunt divizate în încălcări de gravitate mică, încălcări de gravitate medie, încălcări de gravitate mare (art.art. 78, 79, 81, 82 din Proiect). Divizarea încălcărilor după gravitate implică conform Proiectului stabilirea unui minim al sancțiunilor pentru fiecare tip de încălcare în funcție de gravitate. Astfel că, deși legislația comunitară nu prevede o astfel de sumă minimă, pentru încălcarea

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	de gravitate mică, în cazul încălcărilor ale normelor materiale - minimul este de 0,5%, pentru încălcarea de gravitate medie este de 2%, pentru încălcarea de gravitate mare este de 4%. - Este necesară stabilirea unui prag legal maximal al amenzii spre exemplu nu mai mult de 10% din cifra de afaceri, art. 23 Recomandarea CE 1/2003 p. 32 al Orientării privind calcularea amenzilor 2006/C21/02). Plafonul maximal este stabilit doar punctul 4 al art. 81 ce se referă la încălcările comise la încălcarea Art. 79 al Legii Concurenței. - Este necesară stabilirea și unor amenzi simbolice. Orientarea CE 2006/C21/02 admite stabilirea unor amenzi simbolice spre ex. 1000 de euro pentru CE, credem ca amenda simbolică pentru încălcări mici (procedurale) ar fi binevenită și în legislația noastră. - În legislația națională a țărilor comunitare sunt reglementate excepții de aplicare a legii concurenței în cazul anumitor conduite interzise de lege, cum ar fi: ✓ conduite care rezultă din aplicarea unei norme legale (excepție valabilă pentru toate cazurile de practici anticoncurențiale) ✓ conduite de importanță minoră (excepție valabilă pentru toate cazurile de practici anticoncurențiale) - Propunem ca în textul Proiectului să fie enunțate principiile de bază de care trebuie să se conducă Autoritatea în activitatea sa, inclusiv la emiterea deciziilor, și în mod special la individualizarea pedepselor, printre altele, așa principii cum sunt: ✓ principiul proporționalității (<i>măsurile luate să fie proporționale cu încălcarea comisă și necesare pentru încetarea efectivă a încălcării // principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor comunitare să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de reglementarea în cauză, subînțelegându-se că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate;</i> ✓ principiul nediscriminării (<i>egalitate de tratament</i>); ✓ principiul ne bis in idem (<i>nici o persoană nu poate fi condamnată de două ori pentru comiterea aceleiași fapte // la determinarea cuantumului unei sancțiuni trebuie să se țină în calcul și existența sancțiunilor anterioare</i>); ✓ principiul certitudinii juridice (<i>conform căruia aplicarea legii la o situație specifică trebuie să fie previzibilă. Principiul poate fi descris ca obligația ce revine autorităților publice de a asigura ca legea să fie ușor de stabilit de către aceia cărora li se aplică și ca aceștia să poată, nu fără temei, să prevadă existența ei, ca și modul în care ea va fi aplicată și interpretată</i>); Spre deosebire de Uniunea Europeană unde există un cadru legal format în baza principiilor dreptului comunitar expres prevăzute de actele legislative sau definite prin doctrină și în jurisprudență ce permit aplicarea unitară, coerentă și echitabilă a normelor, în Republica Moldova un astfel de sistem este numai în proces de formare, iar însuși faptul armonizării legislației naționale cu legislației comunității Europene dovedește acest lucru. Astfel că adoptarea unei legi în care unor autorități li se acordă drepturi coercitive largi și totodată prevăzute sancțiuni de proporții foarte mari în contextul economiei naționale care este diferit de cel al UE, poate crea situații în care excesul de putere cumulat cu o forță sancționatoare excesivă, să creeze
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	abuzuri.
Art.77 „Reguli generale de individualizare și determinare a amenzilor pentru încălcările legislației concurențiale”	„Articolul 77. Reguli generale de individualizare și determinare a amenzilor pentru încălcările legislației concurențiale <i>(1) Individualizarea amenzilor prevăzute de prezenta lege se face ținând seama de gravitatea și durata faptei.</i> <i>(2) Stabilirea cuantumului amenzi se întemeiază pe determinarea nivelului de bază, care se va majora în cazul existenței circumstanțelor agravante și se va reduce în cazul existenței circumstanțelor atenuante.</i> (3) Pentru determinarea nivelului de bază al amenzi în cazul încălcărilor legislației concurențiale este luat în vedere venitul total realizat de întreprindere în anul anterior sancționării. <i>(4) În cazul în care venitul total obținut în anul anterior sancționării, nu poate fi determinat, va fi luat în considerare venitul aferent anului în care întreprinderea sau asociația de întreprinderi a înregistrat venit, an imediat anterior anului de referință pentru calcularea venitului în vederea aplicării sancțiunii.”</i> La art 77, alin (1): Avînd în vedere prevederile alin (1), regulile de individualizare a amenzilor în condițiile noii legi se va face avînd ca bază doar două criterii - <u>gravitatea și durata faptei</u>. Luînd în considerare că amenzile prevăzute pentru încălcări sunt foarte mari, și pentru a determina cadrul de acțiune a Autorității la individualizarea pedepselor (în sensul ca la individualizarea sancțiuni de către Autoritate sa fie aplicate criteriile expres prevăzute de <u>Lege, să fie explicate și argumentate criteriile</u> care au stat la baza individualizării pedepselor), precum și pentru previzibilitatea acțiunilor ce se pot califica ca anticoncurențiale și în mod special evitării aplicării diferitor sancțiuni pentru aceleași fapte anticoncurențiale de același gravitate, propunem ca criteriile de determinare a gravității încălcării prevăzute în art. 82 al. 2 din noua Lege precum și obligația Autorității de a aplica criteriile expres prevăzute de lege, și obligația de a explica și argumenta criteriile aplicate - să fie expres prevăzută în textul legii. La art 77, alin (3): Se propune de a expune acest alineat în următoarea redacție: „Pentru a determina cuantumul de bază al amenzi care urmează să fie aplicată, se va utiliza valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă cu încălcarea, în sectorul geografic relevant. Se vor utiliza în mod normal vânzările realizate de întreprindere în cursul ultimului an complet de participare a sa la încălcare (denumite în continuare „valoarea vânzărilor”)”. A se vedea pct. 13 din Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) NR. 1/2003 (2006/C 210/02). La art 77 în întregime: Se propune completarea acestui punct cu următoarele alineate noi: <i>(5) Valoarea vânzărilor se determină înainte de aplicarea TVA-ului și a altor taxe legate direct de vânzări.</i> <i>(6) Ca regulă generală, proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul se fixează la un nivel de maximum 30%.</i> <i>(7) Pentru a decide dacă proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz ar trebui să se situeze la limita inferioară sau la cea superioară a intervalului menționat anterior, se va ține seama de un anumit număr de factori, precum natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea în aplicare sau nu a încălcării.</i> <i>(8) Proporția din vânzări luată în calcul pentru acordurile orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a piețelor și de limitare a producției se situează, în general, la limita superioară a intervalului.</i>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		(9) În afară de aceasta, independent de durata participării unei întreprinderi la încălcare, se va include în cuantumul de bază o sumă între 15% și 25% din valoarea vânzărilor, astfel cum este definită de alineatul (6), pentru a descuraja întreprinderile chiar și să participe la acorduri orizontale de fixare a prețului, de împărțire a pieței și de limitare a producției. Se poate aplica o astfel de sumă suplimentară și în cazul altor încălcări. Pentru a decide proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz, se va ține seama de un anumit număr de factori, în special de factorii identificați la alin. (7)". A se vedea pct. 13, 17, 21-23, 25 din Orientările (2006/C 210/02). Această completare face ca art. 83(4) al prezentei legi să aibă efectul pe care îl are art. 31 al Orientărilor (2006/C 210/02), din care s-au inspirat autorii. Altfel, se creează premise pentru depășirea pragului legal maxim de 10% din venitul total, care este prevăzut de legislația comunitară.
	Art.78 „Faptele ce constituie încălcări ale normelor de procedură ale legislației concurențiale”	„Articolul 78. Faptele ce constituie încălcări ale normelor de procedură ale legislației concurențiale Constituie încălcări ale normelor de procedură și se sancționează cu amendă de la 0,1% la 1% din venitul total obținut în anul anterior sancționării următoarele fapte comise intenționat sau din neglijență: a) furnizarea de informații inexacte, incomplete sau care induc în eroare ori de documente incomplete sau nefurnizarea informațiilor, documentelor solicitate în termenul stabilit de Consiliul Concurenței în temeiul art. 62; b) furnizarea de informații inexacte, incomplete sau care induc în eroare într-o cerere, o confirmare, o notificare sau o completare la aceasta, potrivit prevederilor art.6, art.32 ; c) furnizarea de informații, documente sau înregistrări într-o formă incompletă, inexactă sau care induce în eroare, ori nefurnizarea informațiilor, documentelor , în timpul inspecțiilor desfășurate potrivit art. 64 d) refuzul de a se supune unei inspecții la fața locului desfășurate potrivit art. 64 /împiedicarea exercitării drepturilor prevăzute la alin. (2) al art. 64; e) distrugerea/ruptura sigiliilor aplicate în conformitate cu lit. d) a alin. (2) al art. 64, de către reprezentanții Consiliului Concurenței sau alte persoane care îi însoțesc, autorizate de către Consiliului Concurenței.” La art 78: la baza de calcul a amenzii (venit total), sunt actuale toate comentariile la Capitolul VIII Se propune excluderea pragului minim al amenzilor. Articolele 23 și 24 ale Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat nu prevăd un prag minim al amenzilor. Nici într-un alt domeniu încălcările procedurale nu sunt raportate la veniturile persoanei vizate. Nivelul de gravitate a încălcărilor menționate în acest articol nu justifică stabilirea unor asemenea sancțiuni disproporționate. Mai mult ca atât, se restricționează minimul posibil al amenzii, astfel încât chiar dacă ar fi clar că încălcarea este minoră, nu va putea fi stabilită o amendă pe măsură. Entitatea care admite încălcări procedurale ar putea nici să nu fie persoana cercetată/ulterior recunoscută ca autor al unor încălcări materiale ale legislației concurențiale, și totuși să fie sancționată procedural foarte usturător. La art 78: considerăm abuzivă stabilirea unor sancțiuni pentru furnizarea de informații inexacte sau incomplete. Aceste ipoteze de sancționare nu iau în considerație intenția și posibilitățile persoanei sancționate. Toate aceste încălcări trebuie să se aplice numai în cazul în care au la bază intenția sau neglijența gravă a autorului, Cu referire la alin. (a)-(c), așa cum arată experiența practică, solicitările de informație ale ANPC deseori pot să nu fie foarte clare. <u>În cazul în care Consiliul Concurenței va cere o informație sintetică, alta decât documentele standardizate existente și obligatorii, aprecierea faptului dacă informația furnizată este completă sau exactă va fi totalmente la latitudinea Consiliului Concurenței, aceste fiind un criteriu subiectiv. În aceste condiții, considerăm că asemenea componente de încălcare aduc cu ele un potențial serios de abuz și inechitate.</u>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		<u>Considerăm că pot fi supuse sancționării numai faptele săvârșite cu vinovăție și determinabile în mod obiectiv, precum refuzul de a prezenta informație, tăinuirea sau falsificarea informațiilor sau datelor etc. Criteriile subiective precum caracterul inexact sau incomplet al informației prezentate nu pot fi puse la baza sancțiunilor (mai ales al sancțiunilor de genul celor prevăzute în acest articol al proiectului de Lege). Astfel, considerăm că urmează să fie reglementate mai detaliat latura obiectivă sau cel puțin să fie incluse și criterii după care faptele urmează să fie încadrate în una sau alta din categorii ale încălcărilor.</u> Astfel, propunem ca pentru încălcările ale normelor de procedură în loc de sancțiuni stabilite nu în mărime procentuală să fie stabilite sancțiuni în mărime fixă, cu determinarea sumelor corespunzătoare fiecărei clasificări de încălcări după gravitatea faptei.
Art.79 „Determinarea nivelului de bază al amenzii pentru încălcarea normelor de procedură ale legislației concurențiale”		Articolul 79. Determinarea nivelului de bază al amenzii pentru încălcarea normelor de procedură ale legislației concurențiale (1) Nivelul de bază se determină în funcție de gravitatea și durata faptei. Nivelul de bază se obține prin înmulțirea procentului determinat în funcție de gradul de gravitate cu factorul aferent duratei încălcării. (2) La evaluarea gravității încălcării se ia în vedere natura faptei, în special dacă informațiile solicitate puteau avea impact semnificativ asupra soluționării cazului aflat în examinare la Consiliului Concurenței, datorită naturii, importanței și caracterului util ale acestora. (3) În funcție de gravitate, faptele se împart în 3 categorii: a) încălcări de gravitate mică: cuantum de la 0,1% pana la 0,3% din venitul total; b) încălcări de gravitate medie: cuantum de la 0,3% pana la 0,5% din venitul total; c) încălcări de gravitate mare: cuantum de la 0,5 % pana la 0,9% din venitul total. (4) Încălcările prevăzute la lit. c) - e) ale art. 78, sunt considerate, de regulă, a fi fapte de gravitate mare. (5) În funcție de durata încălcărilor, acestea se împart în 3 categorii, cărora le este atribuit un factor de la 1 la 2, după cum urmează: a) încălcări de scurtă durată (mai puțin de 15 zile) sau cu consumare instantanee: factor 1; b) încălcări de durată medie (15 - 30 de zile): factor 1,5; c) încălcări de lungă durată (peste 30 de zile): factor 2. La art 79, alin (3): <u>Se propune excluderea pragului minim al amenzilor.</u> Articolele 23 și 24 ale Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat nu prevăd un prag minim al amenzilor. La art 79, alin (5): <u>Se propune excluderea acestui alineat.</u> Articolul 14(1) al Regulamentului (CE) NR. 139/2004 al Consiliului din 20.01.2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi și art. 23(1) al Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat prevăd că amenda maximă pentru încălcări procedurale este de până la 1% din venit. Atenționăm adițional că în acest context proiectul de Lege nu stabilește termene de prezentare a informațiilor, astfel încât nu este clar la ce se vor raporta prevederile acestui alineat, pentru a stabili factorul aplicabil.
Art.80 „Adaptarea nivelului de bază al amenzii”		„Articolul 80. Adaptarea nivelului de bază al amenzii. (1) Nivelul de bază poate fi majorat sau redus cu un procent cuprins între 5% și 10% pentru fiecare circumstanță agravantă sau atenuantă constatată. (2) Nivelul de bază poate fi majorat atunci când există circumstanțe agravante, precum: a) experiență anterioară a întreprinderii în ceea ce privește notificările sau procedurile desfășurate de Consiliul Concurenței;

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	b) săvârșirea de către aceeași întreprindere a unei încălcări de același tip cu o încălcare constatată de Consiliul Concurenței prin decizie anterioară adoptată; c) măsurile de intimidare asupra altor întreprinderi pentru a le determina să nu furnizeze informațiile solicitate de Consiliul Concurenței sau să le furnizeze de o manieră inexactă ori incompletă sau orice încercare de a determina astfel de atitudini; d) alte împrejurări de natura celor de mai sus. (3) Nivelul de bază va fi diminuat atunci când există circumstanțe atenuante, precum: a) colaborarea efectivă cu Consiliul Concurenței în cursul procedurilor, în afară de obligația legală de a coopera; b) încetarea încălcării din propria voință a făptuitorului; c) alte împrejurări care demonstrează voința întreprinderii de a facilita examinarea cauzelor inițiate de Consiliul Concurenței. (4) Pentru încălcările prevăzute la art. 78 săvârșite de către întreprinderea sau o asociație de întreprinderi nou-înființată, care nu a înregistrat venit în anul anterior sancționării, amenda calculată potrivit metodei prevăzute nu poate fi mai mică de 10.000 lei și nu poate depăși 1.000.000 lei. (5) Atunci când în urma aplicării criteriilor de individualizare, pragul de 1% din venitul total este depășit, amenda va fi redusă la 1% din venitul total realizat." La art 80: Nu este clar dacă adaptarea nivelului de bază se aplică de asemenea în cazul încălcărilor materiale. Pentru a evita această confuzie, se propune strămutarea acestui articol după: La art 80, alin (2), lit a): propunem reformularea acestei litere. Aceasta este o circumstanță agravantă foarte bizară. De ce interacțiunea anterioară cu CC trebuie să ducă la agravarea răspunderii? <u>Se propune excluderea acestei litere. Legislația comunitară un prevede asemenea circumstanță agravantă.</u> La art 80, alin (2), lit b): Se instituie un soi de antecedente în materie de concurență. <i>Se propune excluderea acestei litere.</i> Conform pct. 28 din Orientările (2006/C 210/02), se consideră circumstanță agravantă încălcarea repetată a prevederilor privind acordurile anticoncurențiale și abuzul de situație de dominantă. La art 80, alin (2), lit d): Se propune excluderea acestei litere, care este vagă și redundantă. La art 80, alin (3), lit a): Se propune introducerea sintagmei „în afara sferei de aplicare a comunicării privind clemența” după virgulă. A se vedea pct. 29 din Orientările (2006/C 210/02). La art 80, alin (3): Se propune completarea acestui alineat cu următoarea literă: “(d) atunci când întreprinderea implicată face dovada că încălcarea a fost comisă din neglijență”. A se vedea pct. 29 din Orientările (2006/C 210/02). La art 80, alin (4): propunem scoaterea plafonului minim de 10,000 lei și reducerea considerabilă a plafonului maxim (care este de 1,000,000 lei). <u>Luând în considerație natura încălcărilor prevăzute în art 78 (de exemplu: „furnizarea de informații inexacte, incomplete etc.” „neprezentarea informațiilor în termenul stabilit de CC etc.”), considerăm că amenzile trebuie să fie revizuite considerabil.</u> <u>Spre exemplu, în legislația fiscală neutilizarea mașinii de casă și control este amendată cu 6,000 lei (suma care poate fi micșorată cu 50% dacă plata se efectuează în 3 zile), pe când aici poate fi aplicată amenda și de 1 milion lei pentru simplă</u>
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		<u>încălcarea de procedură!</u> <u>Menționăm că scopul amenzii este de a educa întreprinderile și nu de a stabili o formă vualată de impozitare.</u>
Art.81 „Faptele ce constituie încălcări ale normelor materiale ale legislației concurențiale”	„Articolul 81. Faptele ce constituie încălcări ale normelor materiale ale legislației concurențiale. (1) Constituie încălcare și se sancționează cu <u>amandă de la 0,5 % la 10% din venitul total obținut în anul anterior sancționării</u> următoarele fapte comise intenționat sau din neglijență: a) încălcarea prevederilor art. 5, 7, 9 și art. 17 din prezenta lege; b) nenotificarea unei concentrări economice, potrivit prevederilor art. 32, înainte de punerea în aplicare a acesteia; c) realizarea unei operațiuni de concentrare economică cu încălcarea prevederilor art. 30; d) începerea unei acțiuni de concentrare economică declarată incompatibilă printr-o decizie a Consiliului Concurenței, potrivit prevederilor lit. a) alin. (2) al art. 36; e) <u>neîndeplinirea unei obligații, a unei condiții sau măsuri impuse printr-o decizie luată potrivit prevederilor prezentei legi.</u> (2) Pentru fiecare întreprindere și asociație de întreprinderi care participă la încălcarea prezentei legi, amenda nu poate depăși 10 % din venitul total obținut în anul anterior sancționării. (3) Dacă încălcarea săvârșită de o asociație de întreprinderi privește activitățile membrilor săi, amenda nu poate depăși 10% din suma veniturii totale al fiecărui membru activ pe piața afectată de încălcarea săvârșită de asociație.” La art 81, alin (1): sunt valabile toate comentariile anterioare privind baza de calcul a amenzilor! De asemenea, <u>se propune excluderea pragului minim al amenzilor</u>. Articolele 23 și 24 ale Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat nu prevăd un prag minim al amenzilor. La art 81, alin (1), lit e): propunem excluderea acestei litere. Considerăm că ipoteza stabilită în lit (e) este una foarte vagă și foarte largă, iar amenda stabilită (chiar și minimul acesteia) va rezulta în plata unor sume mari. Credem că asemenea norme juridice nu sunt suficient de întemeiate și aduc cu ele riscuri sustnțiale de abuz. Credem că lit (e) urmează a fi exclusă.	„Articolul 82. Determinarea nivelului de bază al amenzii (1) Nivelul de bază se determină în funcție de gravitatea și durata faptei. Nivelul de bază se determină prin însumarea cuantumului amenzii calculat pentru gravitatea încălcării și cuantumului amenzii calculat pentru durata ei. (2) La evaluarea gravității încălcării se iau în considerare natura faptei săvârșite, dimensiunea și importanța pieței relevante, cotele de piață cumulate ale tuturor întreprinderilor participante, impactul concret al încălcării pe piață, atunci când acesta poate fi măsurat, gradul de vinovăție, profitul obținut de întreprindere, probabilitatea ca o operațiune de concentrare economică să fi fost interzisă dacă ar fi fost notificată. (3) Cuantumul amenzii calculat pentru gravitatea încălcării constituie: b) de la 2% pînă la 4% din venitul total pentru faptele de gravitate medie – în această categorie se încadrează restricțiile pe orizontală sau pe verticală, dar a căror modalitate de realizare este mai complexă și mai riguroasă decît în cazul celor de gravitate mică și care au un impact mai mare pe piață, producînd efecte pe zone întinse ale acesteia. În aceeași categorie se încadrează abuzul de poziție dominantă de excludere (refuzul de a livra/contracta, discriminări, excluderi, discounturi de fidelitate acordate de întreprinderi care beneficiază de o poziție dominantă în scopul excluderii concurenților de pe piață etc.). În materia concentrărilor economice prevăzută de art. 81, în această categorie se încadrează încălcările referitoare la operațiuni de concentrare economică în privința cărora Consiliul Concurenței emite o decizie de neobiecțiune, deoarece îndoilele serioase privind compatibilitatea cu mediul concurențial au fost înlăturate prin angajamentele propuse de părțile implicate și acceptate de Consiliul Concurenței; c) de la 4% pînă la 8% din venitul total pentru faptele de gravitate mare - în această categorie se încadrează restricționările pe orizontală de tipul cartelurilor dure, abuzul de poziție dominantă de către întreprinderi aflate în situația de monopol sau situații echivalente ori abuzul de poziție dominantă care a condus la eliminarea de pe piață cel puțin a unei întreprinderi sau alte practici anticoncurențiale care împiedică buna funcționare a pieței. În materia concentrărilor economice prevăzută de art. 81, în această categorie se încadrează încălcările referitoare la operațiuni de concentrare economică cu privire la care Consiliul Concurenței, în urma desfășurării unei investigații, poate adopta o

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	decizie de autorizare condiționată sau o decizie prin care va declara operațiunea de concentrare economică incompatibilă cu mediul concurențial. (6) Cuantumul amenzii calculat pentru durata participării fiecărei întreprinderi, asociație de întreprinderi la încălcare, se determină prin multiplicarea cuantumului stabilit pentru gravitatea încălcării cu numărul de ani de participare la încălcare. Perioadele mai mici de un semestru se consideră o jumătate de an, iar perioadele mai mari de șase luni, dar mai mici de un an, se calculează ca un an întreg." La art 82, alin (1): Cum se raportează această prevedere cu limitele amenzii stabilite la art. 81 alin (1) al proiectului de lege? La art 82, alin (2): <u>Propunem ca criteriile de determinare a gravității încălcării prevăzute în art. 82 alin. 2 din noua Lege precum și obligația Autorității de a aplica criteriile expres prevăzute de lege, și obligația de a explica și argumenta criteriile aplicate - să fie expres prevăzută în textul legii.</u> Totodată Autoritatea la individualizarea pedepsei să indice în decizie fiecare criteriu aplicat și ponderea care i s-a acordat fiecărui criteriu la determinarea pedepsei, toate acestea în vederea transpunerii la emiterea deciziilor Autorității a <u>principiului proporționalității la aplicarea sancțiunilor cu gravitatea încălcării.</u> <u>Propunem ca criteriile indicate în art. 82 alin. 2 din proiectul de Lege să fie analizate repetat, reformulate, redactate într-o formă clară și neechivocă, ca exemplu propunem următoarele criterii la evaluare a gravității încălcării:</u> a1. Mărimea și caracteristicile pieței afectate de încălcare. a2. Cota de piață a întreprinderii sau întreprinderilor responsabile. a3. Natura încălcării. a4. Durata încălcării. a5. Efectul încălcării asupra drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor sau asupra altor agenți economici. a6. Extinderea teritorială a efectelor încălcării. a6. Profituri ilegale, obținut ca urmare a încălcării. a7. Probabilitatea ca o operațiune de concentrare economică să fi fost interzisă dacă ar fi fost notificată De asemenea, se propune introducerea sintagmei „ca rezultat al încălcării” după sintagma „profitul obținut de întreprindere”. La art 82, alin (3): <u>Se propune excluderea pragului minim al amenzilor.</u> Articolele 23 și 24 ale Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat nu prevăd un prag minim al amenzilor. De asemenea, se propune reformularea acestui alineat în sensul că proporția din venitul total specificată la acest articol să fie considerat pragul maxim legal al amenzii, indiferent de durata acesteia. A se vedea art. 23 al Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat și art. 32 din Orientările (2006/C 210/02). La art 82, alin (3), lit b): Se propune excluderea cuvântului „contracta”. A se vedea comentariul la art. 17(2)(f). A se vedea litera D) din Orientările (2009/C 45/02).
--	--

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	De asemenea, se propune excluderea sintagmei „discriminări, excluderi, discounturi de fidelitate acordate de întreprinderi care beneficiază de o poziție dominantă în scopul excluderii concurenților de pe piață”. În primul rând, termenul „abuz ... de excludere” nu poate fi definit prin cuvântul „excludere”. În al doilea rând, o discriminare nu conduce neapărat la excluderea de pe piață (discriminarea poate fi pe o problemă neînsemnată). În al treilea rând, acordarea reducerilor de fidelitate nu este specificată la art. 17 (și nici în legislația comunitară) ca fiind o practică abuzivă per se. Aceasta poate fi considerată ca practică abuzivă doar în anumite condiții, natura cărora este destul de complexă și trebuie descrisă într-un act normativ separat al Consiliului concurență. A se vedea litera A(b) din Orientările (2009/C 45/02). O interdicție generală a acestor practici pentru întreprinderile cu poziție dominantă ar echivala cu o restrângere nejustificată și o intervenție neproportională asupra libertății activității de întreprinzător și ar acorda întreprinderilor ce nu au poziție dominantă un avantaj comercial neîntemeiat, denaturând astfel concurența. La art 82, alin (3), lit c): În cazul faptelor de gravitate mare încadrarea faptei se face după subiectul care a săvârșit fapta (art. 82 al. 3 lit. c din proiect), cum ar fi cazul a celor întreprinderi aflate în situația de monopol sau situații echivalente acesteia. <u>Considerăm că orice statut sau calitate al subiectului încălcării nu trebuie să fie singurul criteriu care stă la baza încadrării pedepsei în categoria încălcărilor grave, în alt mod se instituie o prezumție legală a unei vinovății mai grave în săvârșirea oricărei fapte anticoncurențiale.</u> Or, spre exemplul monopolurilor naturale, care în sine sunt o stare de fapt ce se datorează mai multor factori obiectivi cum ar fi cel de ordin economic sau social, nu implică în mod obligatoriu voința subiectului de a fi monopol ci este dictată de însăși natura serviciului prestat și circumstanțele obiectiv existente. Dacă nu se vor face schimbări conceptuale ale acestor prevederi, s-ar admite că unele fapte, spre ex. cum ar fi refuzul de a contracta, care este o faptă de gravitate medie conform Proiectului, în cazul când este săvârșită de un subiect ce se află în situație de monopol să fie sancționat mai grav decât orice alt subiect care nu este în situație de monopol, chiar dacă fapta acestuia din urmă a avut consecințe mult mai grave și distructive pentru piață, <u>ceea ce nu este echitabil și contravine principiului tratamentului egal și al nediscriminării.</u> Se propune excluderea textului „abuzul de poziție dominantă de către întreprinderi aflate în situația de monopol sau situații echivalente ori abuzul de poziție dominantă care a condus la eliminarea de pe piață cel puțin a unei întreprinderi sau alte practici anticoncurențiale care împiedică buna funcționare a pieței”. În primul rând, expresia „abuzul de poziție dominantă de către întreprinderi aflate în situația de monopol sau situații echivalente” este bazată nu pe gravitatea faptei, dar de persoana celui care a comis încălcarea. Prin urmare, calificarea automată a faptelor comise de asemenea persoană ca fiind grave încalcă principiul, potrivit căruia orice amendă trebuie să țină cont de gravitatea faptei. A se vedea, art. 82(1) al prezentei legi și art. 23(3) al Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat. Din motive similare, nu poate fi acceptată calificarea automată a „excluderii de pe piață a unei întreprinderi” ca fiind de gravitate mare. Gravitatea unei asemenea excluderi depinde, printre altele, de ponderea pe care asemenea întreprindere o avea sau ar fi putut avea asupra concurenței pe piață. În sfârșit, „practică care împiedică buna funcționare a pieței” este o expresie prea generală și practic orice încălcare a legislației concurență se încadrează în această expresie. Prin urmare, ea de asemenea trebuie exclusă.
--	---

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	La art 82, alin (5): <u>Se propune excluderea acestui alineat.</u> La aplicarea amenzii, se ia în considerare gravitatea faptei, dar nu capacitatea economică a autorilor de a produce o pagubă importantă. A se vedea, art. 82(1) al prezentei legi și art. 23(3) al Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat. Amenda se stabilește pentru ce întreprinderile au făcut, dar nu pentru ce ele pot face. La art 82, alin (6): propunem excluderea aproximărilor prevăzute în propoziția a doua a acestui alineat Alin (6) prevede că „(6) <i>Cuantumul amenzii calculat pentru durata participării fiecărei întreprinderi, asociație de întreprinderi la încălcare, se determină prin multiplicarea cuantumului stabilit pentru gravitatea încălcării cu numărul de ani de participare la încălcare. Perioadele mai mici de un semestru se consideră o jumătate de an, iar perioadele mai mari de șase luni, dar mai mici de un an, se calculează ca un an întreg.</i>” Considerăm că aproximarea atât de generoasă a perioadelor mai mici de un semestru și de un an nu corespunde criteriilor unei pedepse echitabile.
Art.83 „Adaptarea nivelului de bază al amenzii”	„Articolul 83. Adaptarea nivelului de bază al amenzii (1) Nivelul de bază poate fi majorat sau redus cu un procent cuprins între 5% și 10% pentru fiecare circumstanță agravantă ori atenuantă constatată. (2) Circumstanțele agravante care determină majorarea nivelului de bază sînt: a) săvîrșirea de către aceeași întreprindere a unei încălcări identice sau similare cu încălcarea constatată printr-o decizie anterioară a Consiliului Concurenței; b) continuarea încălcării după declanșarea procedurii de inițiere a investigației de către Consiliul Concurenței; c) refuzul de a coopera cu Consiliul Concurenței sau obstrucționarea acestuia în desfășurarea investigațiilor; d) rolul de conducător sau de inițiator al încălcării. (3) Circumstanțele atenuante care determină reducerea nivelului de bază sînt: a) întreprinderea implicată furnizează dovezi că a încetat comiterea încălcării imediat ce Consiliul Concurenței a intervenit. Această situație nu va fi reținută ca circumstanță atenuantă în cazul cartelor dure sau practicilor concertate; b) întreprinderea furnizează dovezi că participarea sa în încălcarea săvîrșită este extrem de redusă și astfel demonstrează că, în cursul perioadei în care a fost parte la încălcare, în mod efectiv, a evitat punerea în aplicare a acesteia, adoptînd un comportament concurențial corect pe piață; c) întreprinderea implicată a colaborat în mod efectiv și pe deplin cu Consiliul Concurenței în afara domeniului de aplicare al politicii de clemență și dincolo de obligația sa legală de a coopera; d) comportamentul anticoncurențial al întreprinderii a fost autorizat sau încurajat de autorități publice ori de legislația existentă; e) întreprinderea implicată face dovada că încălcarea a fost comisă din neglijență. (4) Consiliul Concurenței va lua în considerare necesitatea de a majora sancțiunea pentru a depăși cîștigurile ilicite realizate, ca urmare a încălcării săvîrșite, atunci cînd este posibilă estimarea acestui cuantum. (5) În cazul încălcărilor prevăzute la lit. a) a alin. (3) al art. 82 din lege, dacă, după primirea raportului de investigație și exercitarea dreptului de acces la dosar sau în cadrul audierilor, întreprinderea recunoaște în mod expres săvîrșirea faptei anticoncurențiale, aceasta va fi reținută ca circumstanță atenuantă sub forma colaborării în cadrul procedurii de investigare a cazului și va determina diminuarea cuantumului amenzii cu un procent cuprins între 10% și 25% din nivelul de bază determinat potrivit prevederilor art. 82 al prezentei legi. La determinarea procentului cu care se va reduce nivelul de bază, ca urmare a recunoașterii faptei, Consiliul Concurenței va avea, în vedere, de la caz la caz, faptul că întreprinderea a recunoscut total sau parțial fapta constatată în raport (din perspectiva modalității de realizare a acesteia, a duratei etc.). În caz de recunoaștere parțială, Consiliul Concurenței poate refuza acordarea reducerii dacă recunoașterea este considerată insuficientă și nu denotă asumarea de către întreprindere a faptelor comise.” La art 83: Nu este clar dacă acest articol se referă doar la încălcările materiale.

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	La art 83, alin (1): Este valabil comentariul la art. 80 alin (1). Cum se raportează această prevedere cu limitele amenzii stabilite la art. Art.81 (1) al proiectului de lege? La art 83, alin (2): Este valabil comentariul la art. 80 alin (2) lit (b). La art 83, alin (2) lit a): Se propune introducerea sintagmei “a art. 5 sau 17 al prezentei legi” după cuvântul “încălcare”. Conform pct. 28 din Orientările (2006/C 210/02), se consideră circumstanță agravantă încălcarea repetată a prevederilor privind acordurile anticoncurențiale și abuzul de situație de dominantă. La art 83, alin (2) lit b): se propune excluderea acestei litere. Inițierea unei investigații nu este echivalentă cu constatarea încălcării. Întreprinderile pot utiliza inițierea unor investigații ca unealtă de intimidare a concurentului. Asemenea circumstanță agravantă nu este prevăzută nici de legislația comunitară. Totodată, continuarea încălcării va fi reflectată în durata acesteia, care influențează mărimea amenzii. La art 83, alin (2) lit d): Se propune expunerea acestei litere în următoarea redacție: „rolul de conducător sau de instigator la încălcare. Se va acorda, de asemenea, o atenție deosebită oricărei măsuri luate pentru a constrânge alte întreprinderi să participe la încălcare și/sau oricărei măsuri de retorsiune luate împotriva altor întreprinderi cu scopul de a impune respectarea practicilor care constituie o încălcare”. A se vedea pct. 28 din Orientările (2006/C 210/02). La art 83, alin (3), lit a): Se propune introducerea la sfârșit a sintagmei „de natură secretă”. A se vedea pct. 29 din Orientările (2006/C 210/02). La art 83, alin (3), lit b) și c): Propunem ca pentru circumstanțele atenuante prevăzute în art. 83 al. 3 lit. b) și c) să fie majorate limitele maxime procentuale de la 10% la 20% pentru fiecare circumstanță atenuantă, deoarece în aceste cazuri întreprinderea contribuie eficient la cercetarea stării de fapt. <u>De asemenea, propunem să fie introdusă o nouă circumstanță atenuantă care constă în - luarea măsurilor pentru repararea prejudiciului cauzat prin faptele anticoncurențiale.</u> La art 83, alin (4): Cum se raportează această prevedere cu limitele amenzii stabilite la art. 81 alin (1) al proiectului de lege? La art 83, alin (5): conform prevederilor acestui alineat este prevăzută posibilitatea diminuării cuantumului amenzii dacă întreprinderea recunoaște săvârșirea faptei concurențiale, însă numai pentru încălcările prevăzute la art. 82 alin. 3 lit. a) – faptele de gravitate mică. Propunem ca această diminuare să fie aplicabilă pentru întregul aliniat 3 din art. 83 – și pentru faptele de gravitate medie și gravă. De asemenea propunem să fie majorată limita maximă procentuală de diminuare de la 25% la 50% ceea ce o să încurajeze întreprinderile ce au comis încălcările anticoncurențiale să le recunoască.
Art.84 „Posibilitatea de plată a amenzii”	La art 84 alin (1): „(1) În cazuri excepționale, la cerere, Consiliul Concurenței va putea lua în considerare o eventuală reducere a amenzii, dacă întreprinderea dovedeste că va fi în imposibilitate să plătească amenda fără să i se pericliteze existența. Simpla invocare a unei situații financiare negative sau generatoare de pierderi nu justifică o reducere a cuantumului amenzii. Reducerea amenzii pe acest considerent poate avea loc doar dacă întreprinderea dovedeste dincolo de orice dubiu că este în stare

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	de insolabilitate sau într-o situație financiară extrem de dificilă, care face iminentă iesirea sa de pe piață.” Se propune reformularea acestui alineat în conformitate cu art. 35 din Orientările (2006/C 210/02): „În circumstanțe excepționale, se poate, la cerere, să țină seama de absența capacității de plată a unei întreprinderi într-un anumit context social și economic. Nu se acordă o reducere a amenzii într-un astfel de caz doar pe baza simplei constatări a unei situații financiare nefavorabile sau precare. Reducerea se poate acorda numai pe baza unor probe obiective potrivit cărora aplicarea unei amenzi, în condițiile stabilite de prezenta lege, ar pune iremediabil în pericol viabilitatea economică a întreprinderii implicate și ar conduce la devalorizarea completă a activelor acesteia”. Adițional, în a treia propoziție, avînd în vedere contextul, probabil că sintagma "este în" trebui înlocuită cu sintagma "va ajunge în".
Art.85 „Aplicarea amenzii unei asociații de întreprinderi”	„Articolul 85. Aplicarea amenzii unei asociații de întreprinderi <i>(1) Cînd se aplică o amendă unei asociații de întreprinderi luîndu-se în considerare venitul membrilor săi, iar asociația nu este solvabilă, asociația are obligația să le ceară membrilor săi să acopere, prin contribuții, suma ce reprezintă amendă, dacă este constatată implicarea acestora în comiterea faptei anticoncurențiale.</i> <i>(2) Dacă membrii asociației nu participă la acoperirea amenzii, plata amenzii sau a diferenței rămase se va solicita direct de la fiecare membru al asociației care a fost implicat în comiterea faptei anticoncurențiale.</i> <i>(3) Dacă, în urma solicitării efectuate în conformitate cu procedura prevăzută la alin.(1) și (2) din prezentul articol, nu s-a acoperit întregul quantum al amenzii, <u>plata diferenței se va cere de la acei membri ai asociației care erau activi pe piața relevantă pe care s-a realizat încălcarea legii, așa cum aceasta este definită prin decizia Consiliului Concurenței prin care a fost sancționată încălcarea legii.</u></i> <i>(4) Suma care revine spre plată fiecărei întreprinderi, membru al asociației, nu poate depăși 10 % din venitul său total aferent anului anterior sancționării. ”</i> <u>La art 85: propunem excluderea acestui alineat, precum și excluderea oricăror măsuri prin care asociațiile de întreprinderi pot fi sancționate.</u> Art. 85 a proiectului de lege prevede că „Dacă, în urma solicitării efectuate în conformitate cu procedura prevăzută la alin.(1) și (2) din prezentul articol, nu s-a acoperit întregul quantum al amenzii, <u>plata diferenței se va cere de la acei membri ai asociației care erau activi pe piața relevantă pe care s-a realizat încălcarea legii.</u> Suma care revine spre plată fiecărei întreprinderi, membru al asociației, nu poate depăși 10 % din venitul său total aferent anului anterior sancționării.” Considerăm că prevederile sus-menționate contravin atît normelor de drept naționale, cît și celor internaționale. Alineatele sus-menționate prevăd aplicarea unor sancțiuni sub forma de amendă. Conform normelor de drept atît naționale cît și internaționale, pot fi atrase la răspundere numai persoanele vinovate în încălcarea anumitor prevederi legale. În cazul dat, la răspundere poate fi trasa o întreprindere care nu a încălcat nici o normă legală, nu a participat la o asemenea încălcare și nici nu cunoaște că există o asemenea încălcare de către sau în cadrul asociației date. Drept temei de atragere la răspundere în acest caz este numai faptul că întreprinderea în cauză este mebru al asociației date și activează pe o piață relevantă, ceea ce considerăm că este imposibil într-un stat de drept. În scopul respectării principiilor de drept, considerăm că ar fi necesară aplicarea amenzii numai față de membrii asociației ce au participat direct la încălcările prin acordurile semnate sau prin acțiunile sale, și nu asupra asociației ca atare. Cu atît mai mult că conform alin. 5, art. 22 a Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi <u>„Uniunea nu poartă răspundere pentru obligațiile întreprinderilor care fac parte din componenta acesteia, iar întreprinderile nu poartă răspundere pentru obligațiile uniunii, dacă documentele de construire nu prevăd altfel.”</u>

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		Prin urmare, nu există nici un temei legal de atragere la răspundere a asociației în încălcarea legislației în vigoare.
Art.86 „Răspunderea pentru concurența neloială”	„Articolul 86. Răspunderea pentru concurența neloială (1) Realizarea acțiunilor care sunt prevăzute de prezenta lege ca concurență neloială, se sancționează de Consiliul Concurenței cu amendă în mărime de 3 % din venitul total realizat în anul anterior sancționării. (2) Prejudiciul produs ca rezultat al acțiunilor constatate ca concurență neloială, urmează a fi reparat în conformitate cu prevederile Codului civil, de întreprinderea care l-a cauzat.” La art 86, alin (1): sunt valabile toate comentariile anterioare privind baza de calcul a amenzilor! Amenda de 3% stabilită în acest articol este foarte rigidă și nu permite individualizarea în dependență de circumstanțele cazului concret și deseori va rezulta într-o răspundere exagerată. Considerăm că sancțiunea trebuie să poată fi individualizată după gravitatea fiecărei încălcări, prin urmare trebuie să fie stabilită o limită de pedeapsă care să fie nu mai mare de un anumit procent și nu un procent minim predeterminat. În general, cu privire la acțiunile de concurență neloială nu credem că este adecvată abordarea răspunderii prin venitul anual al autorului încălcării, întrucât aceste încălcări au un caracter episodic, efecte restrânse (deseori limitate la întreprinderi concurente concrete) și efectul lor nu se bazează pe cota de piață a autorului încălcării. În plus, efectul sancționator este în mare măsură realizat prin compensarea prejudiciilor în ordine de drept civil. Se propune înlocuirea sintagmei „în mărime de 3%” cu sintagma „în mărime de până la 3%”. Amenda fixă de 3% din venitul total nu permite individualizarea pedepsei, fapt ce contravine art. 23 al Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat. De asemenea, se propune completarea la sfârșit cu următorul text: „Individualizarea amenzii se va face în conformitate cu prevederile art. 77-85 din prezenta lege”.	
Art.87 „Penalități”	„Articolul 87. Penalități (1) Consiliul Concurenței poate aplica, prin decizie, întreprinderilor sau asociațiilor de întreprinderi, penalități în sumă de până la 5% din venitul mediu zilnic obținut în anul anterior sancționării, pentru fiecare zi de întârziere, calculate de la data stabilită în decizie, pentru a le obliga: a) să înceteze o încălcare a prevederilor art. 5, 7, 9 și 17 din prezenta lege și să respecte măsurile dispuse prin decizia de constatare a încălcării; b) să respecte decizia adoptată prin care se impun măsuri interimare, potrivit prevederilor alin.(2) al art. 50; c) să respecte un angajament devenit obligatoriu printr-o decizie, luată potrivit prevederilor lit.i) a art.50; d) să respecte condițiile și/sau obligațiile impuse printr-o decizie, luată potrivit prevederilor lit.h), lit.i) a art.50; e) să furnizeze în mod complet și corect informațiile și documentele care le-au fost cerute potrivit prevederilor art. 62; f) să se supună inspecției prevăzute la art. 64.” Art 87, alin (1): considerăm strict necesară revizuirea acestui articol, prin prisma micșorării penalităților ce pot fi aplicate de către CC. Prin prevederile art. 87 este prevăzut dreptul Consiliului de a calcula penalități în sumă de până la 5% din venitul mediu zilnic obținut în anul anterior sancționării, pentru fiecare zi de întârziere. Considerăm că prevederile acestui articol stabilesc măsuri extrem de exagerate. Propunem ca penalitățile să se calculeze similar modului stabilit în legislația fiscală. Adițional, propunem să fie stabilit expres în lege la nivel de principiu faptul că temeiul curgerii penalităților este decizia Autorității	

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

		precum și faptul necesității existenței unei decizii anterioare ale Autorității a cărei nerespectare, neconformare într-un termen concret stabilit se sancționează prin aplicarea penalităților. Cu alte cuvinte să se evite aplicarea unor penalități pentru încălcarea unor stări de fapt fără existența unei decizii ale Autorității care stabilește existența unei încălcări sau obligă la o anumită conduită. Additional, propune, excluderea sintagmei „și să respecte măsurile dispuse prin decizia de constatare a încălcării”. A se vedea art. 24 al Regulamentului (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16.12.2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat.
Capitolul VIII Răspunderea pentru încălcarea legislației concurențiale Secțiunea 2. Termenele de prescripție		
	Art.88 „Termenele de prescripție pentru aplicarea de sancțiuni”	„Articolul 88. Termenele de prescripție pentru aplicarea de sancțiuni (1) Dreptul Consiliului Concurenței de a aplica sancțiuni pentru încălcarea prevederilor prezentei legi se supune următoarelor termene de prescripție: a) trei ani, în cazul încălcării prevederilor art.78; b) cinci ani, în cazul tuturor celorlalte încălcări ale prevederilor prezentei legi. (2) Termenul de prescripție începe să curgă de la data comiterii încălcării. În cazul încălcărilor cu caracter continuu sau repetate, termenul de prescripție începe să curgă de la data încetării încălcării.” La art 88: Propunem să fie revizuite termenele de prescripție. Considerăm abuzivă introducerea clauzei privind întreruperea termenului de prescripție pentru aplicarea de sancțiuni. În acest caz ar fi mai corectă aplicarea procedurii de suspendare a termenului de prescripție. De asemenea, considerăm abuzivă prevederea termenului de 5 ani pentru punerea în aplicare a deciziilor Consiliului Concurenței, precum și prevederea posibilității întreruperii curgerii acestui termen de prescripție.
	Art.89 „Întreruperea termenului de prescripție pentru aplicarea de sancțiuni”	Articolul 89. Întreruperea termenului de prescripție pentru aplicarea de sancțiuni (1) Orice acțiune întreprinsă de către Consiliul Concurenței în scopul examinării preliminare sau investigării unei încălcări întrerupe cursul termenului de prescripție pentru aplicarea sancțiunilor prevăzut de art. 88. Întreruperea termenului de prescripție produce efect de la data comunicării acțiunii întreprinse de către Consiliul Concurenței, făcută către cel puțin unei întreprinderi sau asociații de întreprinderi care a participat la săvârșirea încălcării. (2) Acțiunile întreprinse de către Consiliul Concurenței care întrerup termenul de prescripție includ următoarele: a) solicitări de informații, în scris; b) desfășurarea inspecțiilor; c) inițierea procedurii de investigație. (3) Întreruperea termenului de prescripție produce efecte pentru toate întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi care au participat la săvârșirea încălcării. (4) După întreruperea cursului termenului de prescripție, începe să curgă un nou termen, cu o durată similară, de la data la care Consiliul Concurenței a întreprins una din acțiunile menționate la alin. (2). Termenul de prescripție va expira cel târziu în ziua în care o perioadă egală cu dublul termenului de prescripție, aplicabil pentru săvârșirea încălcării în cauză, s-a scurs, fără să fi aplicat de către Consiliul Concurenței o sancțiune prevăzută de prezenta lege. La art 89, alin (4): Ultima propoziție a acestui alineat este de neînțeles. Odată ce este stabilit un termen de prescripție, cum poate acesta să expire la scurgerea dublului său?
	Art.90 „Suspendarea	

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	termenului de prescripție pentru aplicarea de sancțiuni"	
	Art.91 „Termenul de prescripție pentru executarea sancțiunilor”	„Articolul 91. Termenul de prescripție pentru executarea sancțiunilor (1) Competența Consiliului Concurenței de a pune în aplicare deciziile luate în temeiul art. 78, art.81 se prescriu în cinci ani. (2) Prescripția începe să curgă de la data la care decizia Consiliului Concurenței devine definitivă. (3) Prescripția pentru executarea sancțiunilor este întreruptă: a) prin comunicarea unei decizii de modificare a cuantumului inițial al sancțiunii sau de refuzare a unei cereri de modificare; b) prin orice act al Consiliului Concurenței realizat în scopul executării silite a sancțiunilor. (4) Fiecare întrerupere a termenului de prescripție pentru executarea sancțiunilor determină curgerea unui nou termen de prescripție. (5) Termenul de prescripție pentru executarea sancțiunilor se suspendă: a) pe perioada în care se poate efectua plata; b) pe perioada în care executarea silită a plății este suspendată în temeiul unei hotărâri a instanței de judecată.” La art 91, alin (1): Făcînd abstracție de faptul că este foarte dubioasă în sine conferirea caracterului excutoriu unor acte care nu aparțin autorităților judiciare, în lipsa unor imperative practice demonstrate, termenul stabilit pentru aplicarea deciziilor Consiliului Concurenței depășește pînă și termenul de prescripție pentru punerea în aplicare a hotărîrilor judecătorești. Care sunt raționamentele care justifică o asemenea abordare? La art 91, alin (5): Norma este de neinteles.
	Capitolul VIII Răspunderea pentru încălcarea legislației concurențiale Secțiunea 3. Politica de clemență	
	Art.92 „Sfera și condițiile de aplicare a politicii de clemență”	La art 92 alin (4) suntem de părerea că următoarele ajustări sunt necesare: <i>“(4) Orice declarație înaintată de o întreprindere Consiliului Concurenței în scopul beneficierii de clemență face parte integrantă din dosarul cauzei dacă întreprinderii respective i se acordă clemența de către Consiliul Concurenței. Aceasta nu poate fi divulgată sau utilizată în alte scopuri decât pentru aplicarea art.5 din prezenta lege.”</i>
	Art.93 „Imunitatea la amendă”	
	Art.94 „Imunitatea de tip A”	
	Art.95 „Imunitatea de tip B”	
	Art.96 „Întreprinderile sau asociațiile de întreprinderi excluse de la beneficiul imunității la amendă”	
	Art.97 „Reducerea	

**Comentarii și recomandări a Camerei de Comerț Americană din Moldova
la proiectul de Lege a Concurenței (cu data de 8 august 2011)**

	cuantumului amenzii”	
	Art.98 „Condițiile generale pentru acordarea clemenței”	
	Art.99 „Procedura de acordare a imunității la amendă”	
	Art.100 „Procedura de beneficiere de reducere a cuantumului amenzii”	
	Capitolul IX Dispoziții finale și tranzitorii	
	Art.101	
	Art.102	
	Art.103	